64
c
103

GESCHENK VAN
BERNARD MENSING

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK NIJMEGEN
230000 1607 2681

HISTORIESCH TAFEREEL
VAN
INDIEN, OF INDOSTAN,

BEHELZENDE
EEN KORTBEGRIP VAN DE
VERDICHTSELEN EN ZEDEN
DER
INDIAANEN;

MET EENE BESCHRYVING VAN HUNNE
STAATKUNDE, HUNNEN GODTSDIENST, ENZ.
Met Plaaten.

UIT HET FRANSCH VERTAALD, EN MET
EEN VOORREDE VERRYKT.

Te AMSTELDAM,
By ALBERTUS VAN GOOR, Boekverkooper
op de Cingel, by de Latynsche School.
MDCCLXXIII.

64
c
103

Ex Libris
A. Ch.

VOORREDE
VAN DEN
VERTAALER.

Onder alle de Reizigers, die Indostan doorloopen hebben, en daar niets anders zagen, althans voor het grootste gedeelte, dan Dorpen, Steden, en derzelver Inwooners; onder zoo veele Waarneemers, die gesproken hebben van de verschillende voorwerpen, die zy zagen, of meenden te zien, in die wyduitgestrekte Landstreeken; onder die groote menigte van Schryvers, die zeer vreemde, zeer verbaazende, en dikwyls zeer ontrouwe verhaalen en berichten hebben uitgegeeven, van de Wetten, de Gebruiken, de Zeden en den Godtsdienst der Indische Volkeren, kennen wy 'er geen een, die het volkomen vertrouwen, de achting en erkentenis van edelmoedige Leezers en die onderricht willen zyn, zoo volkomen waerdig is, als onze Schryver. Door zyne geboorte tot het moeijelyk en glorieryk beroep van den Krygsdienst bestemd, ging hy t'scheep, in den ouderdom van zestien jaaren, aan 't hoofd van twee honderd Mannen, om naa de Kust van Coromandel te vaaren, en daar een geluk te herstellen, waar van de haat,

de lastering en de onvoorziene opstanden in Europa zynen Vader beroofd hadden. Hy erkent, dat hy, verblind door de eer van een Bevelhebberschap te verkrygen, waar toe men zelden in dien ouderdom geraakt, uit hoogmoed veele fouten begaan heeft, en verhinderd werdt die onderrichtingen te vragen, die hy noodig hadt; maar door zynen hoogmoed zelven gestraft zynde, lieten zyne fouten zelve niet na, hem te verlichten, en zy keerden ras tot zyn voordeel, door de opmerkingen, die zy hem deeden maaken over de noodzaakelykheid van de eigenschappen te bestudeeren van een Volk, dat men niet kent, eer men deszelfs Gebruiken, Gewoonten, en Zeden veroordeelt, of laakt. Dus leerde de Schryver, wys voor de jaaren, ter goeder uure de moeijelyke Kunst om op te merken, en aan deeze Kunst, die zoo ongemeen is, zyn wy de juiste kundigheden verschuldigd, die in dit Werkje voorkoomen, met opzigt tot de Zeden der Indiërs, waar van zoo veele andere gesprooken hebben, en welken niemand van hun gekend heeft, zelfs niet eens onvolkomenlyk.

De Schryver heeft dit Tafereel getrokken uit een veel grooter Werk, waar van hy de stoffen, over het zelfde

on-

onderwerp, in de Indiën verſaameld hadt. Dit Boekje zal het Gemeen buiten twyfel met ongeduld doen verlangen, om het vervolg der waarneemingen van den zelfden Schryver te zien; en wy beloven onze Landgenooten zoo ras het mogt in 't licht en tot onze kennis koomen, het zelve in onze Taal te zullen overzetten en hun mededeelen. De Schryver zegt in dit Werkje niets, dan het geen hy zelf gezien heeft, en hy heeft alles als een opmerkend Filoſoof gezien: en hoewel dit Boekje van eene zeer kleine uitgeſtrektheid is, doet het nogthans Indiën en deszelfs Bewooners oneindig beter kennen, dan de menigvuldige en laſtige verhaalen, over de Zeden, de Gebruiken, de Eigenſchappen en den Godsdienſt der Indiſche Natiën, die anderen hebben uitgegeeven.

Eindelyk, het geen den Schryver inzonderheid achtenswaerdig maakt, en geen geringen ſieraad aan zyn Werkje byzet, is, dat hy de Verdichtſelen der Indiaanſche Goden verhandeld hebbende, verſtandige Aanmerkingen daar over maakt, en in eene vergelykende tegenſtelling met dezelven, met de grootſte hoogachting en uiterſte eerbied van den Chriſtelyken Godtsdienst en het Euangegelie ſpreekt.

 Naar

Naardien nu dit Werkje zeer gevoegelyk als eene aanvulling, by de Algemeene Historie of den Tegenwoordigen Staat van alle Volkeren zal kunnen gevoegd worden; zo heb ik het zelve in hetzelfde Formaat, en op dezelfde wyze als die Historie, met Kanttekeningen doen drukken; zoo dat de Liefhebbers, die dat Werk bezitten, dit stukje op zyne plaats daar by zullen kunnen laaten binden.

BLADWYZER
DER
HOOFDTDEELEN.

XI.

BLADWYZER.

AAN DEN BINDER.

De Plaaten moeten geplaatst worden tegen over de volgende Bladzyden.

Plaat 1. *Bladz.* 83.

— — 2. — — 85.

— — 3. — — 129.

HISTORISCH TAFEREEL VAN *INDIEN, of INDOSTAN.*

INLEIDING.

Welk' eene vreemdigheid is 'er in die menigte van Gebeurtenissen, die het lot der Stervelingen bepaalen! Menigmaal wordt de Mensch overgebragt aan eene andere zyde van den Aardkloot, dan daar de omstandigheden hem hebben doen geboren worden; en in eenen hoek van deezen Aardbol het licht ziende doorloopt hy hem, in de nevelen der kindsheid, om zyn bloed uit te storten, zes duizend mylen van zyn Vaderland; een bloed, dat hy van zyne Ouders ontvangen heeft tot een gantsch andere einde, dan om 't opteöfferen aan vreemde belangens.

INLEIDING.

Van de wieg af was ik reeds van vervolging en lastering omringd; want myn Vader, verre boven zynen rang getrouwd zynde, met eene zeer schoone Vrouwe, die hem met eene groote genegenheid veele schatten aanbragt, hadt wel Tytels, maar ook

 vyan-

INLEI-
DING.

vyanden. Zou men wel geloven, dat iemand met zulke voordeelen konde ongelukkig zyn. De Nyd in de Nationaale oproeren hoofdbeschuldigingen zoekende tegen mynen Vader, gaf men voor dat hy strafbaare verstandhouding hieldt met de Vyanden van den Staat. Hy, deeze betichtingen gewaar wordende, deedt my met zyne Huisvrouw naa Vrankryk vetrekken, toen ik naauwlyks drie jaaren oud was; waarlyk nog jong genoeg om tegenspoeden te beproeven. Naauwlyks hadt men my te Parys in bewaaringe gebragt, en order gesteld op myne Opvoeding, of myne Moeder keerde weder tot haaren Man, en hadt het vermaak van hem te zien zegevieren over zyne Vyanden; doch niet dan na veele jaaren van beproevinge. Geduurende dien tyd deedt men my weeten, dat ik den Krygsdienst zou moeten volgen; en men vergat ook niet my bekend te maaken, dat ik tytels en rykdommen bezat, en dat ik bevel zou voeren over Menschen, om anderen te gaan beöorlogen. Men gaf my Meesters, om my te onderwyzen, welken my niet dan woorden leerden, zonder de zaaken te beschryven; doch ik hadt grondbeginselen by my zelven, en daar van wilde men my berooven, om dat ze niet naar de mode waren: en hier door maakte men my zoo afkeerig van hunne leeringen, dat ik myne eigene redenen behield, en mynen Meesteren hunne scherpzinnigheden en voorgeevens overliet. Ondertusschen geraakte ik tot aan myn vyftiende jaar, en ging toen op het Schip de *Ulysses*, om naa de Kust van *Coromandel* te vaaren, en daar een geluk te

te zoeken, waar toe ik zonder slag of stoot en zonder achtbaarheid kon geraaken.

INLEIDING.

Ik kwam zoo dra niet te scheep, of beklaagde my reeds. Het is toch zoo met den Mensch gesteld, dat hy behaagen schynt te hebben in zichzelven tegen te spreeken; want dikwils veracht hy des morgens de party, die hy 's avonds te vooren gekozen heeft. Hoe wel ik zeer onbekwaam was voor myn beroep, scheenen my echter tweehonderd Menschen; daar ik nog niet anders gedaan hadt, dan gehoorzaamen, wel eenige oplettendheid te vereisschen, terwyl ik my toch van mynen stand niet meer kon ontslaan, maar denzelven moest behouden.

Beschryving van 't Scheeps gezelschap.

Ons Schip was zeer aanzienlyk; want omtrent vyfhonderd Mannen scheeps volk, goede Officieren, een Aalmoesfenier, een kleine Faculteit, maakten een talryk gezelschap uit. ô Stervelingen, die geduurig door vreeze geleid wordt, gy gaat de slaverny, de natuurlyke kwaaden en den dood wel verre zoeken.

Drie Vrouwspersoonen, waar van 'er twee zich heimelyk te scheep begeeven hadden, versierden ons wankelbaar verblyf: eene van deeze Vrouwspersoonen was eerlyk, en alleen gedienstig in 't byzonder; maar de twee anderen waren het minder, dewyl ze in 't algemeen gedienstig waren. Het schynt dat *de onderscheidingen van de zyde der zaake* de eerleke Vrouwspersoonen helpen in de bepaalingen. Hoe 't zy, deeze Vrouwspersoonen deelden in onze gevaaren. Beminnelyke Kunne, gy zyt lief en aangenaam, zelfs in zulke plaatsen, waar ge anders maar tot last zyt!

INLEIDING. Schrikkelyke Storm.

Twee dagen na ons vertrek, veranderde de Wind, die ons voordeelig geweest was, door een van die *Sautes*, (*a*) welke zoo gemeen zyn op Zee; terwyl meer andere tekenen ons droevige voorboden waren van een schrikkelyk Onweêr. Want de Matroozen en sommige Soldaaten zagen die zwavelagtige vlammen, welken men het vuur van *St. Helme* (*b*) noemt, op de Raa's (*c*), de groote Masten en de Fokkemast; geweldige dwarlwinden, zoo gevaarlyk op de Zee, volgden zonder ophouden op elkanderen; en de vrees, de droefheid en de dood vertoonden zich aan alle zyden. Onze Vrouwspersoonen bezweeken, en beweenden het gemis van 't Land; maar ik verlangde noch vreesde niets; want ik was in onmagt door Zee-ziekte.

Twintig dagen verliepen 'er met even straffe beurtverwisselingen van het Onweêr, dat ons slingerde, zonder dat wy 't zelve eenigzins zagen verminderen; want de wind woei, in al dien tyd, onophoudelyk met eene geweldige hevigheid; de droevige en duistere dagen verschilden weinig van de schrik-

(*a*) Men noemt *Sautes*, die schielyke veranderingen van den wind, welken geene tusschenpoozing toelaaten tusschen eenen geweldigen Zuidwesten en eenen anderen wind, even zoo geweldig uit den Noordoosten.

(*b*) Het Vuur van *St. Helme* is eene zeer ligte Vlam, en heeft veel gelykheid met die van geest van wyn; de lucht beweegt haar wonderlyk, en zy zet zich gemeenlyk op de Raa's. Zoo haast als men ze verneemt, sluit men alle de openingen van het Schip toe, en men wagt den storm af.

(*e*) De Raa's (*Vergues*) zyn de dwarshouten, boven aan de Mast, waar aan de Zeilen vastgemaakt zyn.

ſchrikkelyke nagten; en by het opkomen van den morgenſtond vertoonden ze ons niets anders, dan onze akelige verwarringen. Twee Matroozen, ongelukkige ſlachtoffers van 't Onweder, werden van 't Schip afgeſlagen, zonder eenige hope van hen te zullen redden; alhoewel wy hen lange zagen worſtelen met de golven, konden wy toch niets anders doen dan hen beklagen, terwyl ons Schip vaſt voortging, en wy eindelyk ophielden hen te zien, doch niet de naare geſteldheid waarin zy waren, ons te verbeelden, en alle de aannaderingen van den dood, om hunnent wille, als te bezuuren.

INLEIDING.

De Storm bedaart.

Eindelyk naderde het einde onzer rampen, en myne herſtelde gezondheid liet my toe op het dek te wandelen, met behulp van touwen, die men daar toe geſpannen hadt. Omtrent ten vier uuren des agtermiddags werden de beide (*d*) Kwartieren opgeroepen, en moeſten allen gelykelyk aan 't werk; de Kapitein ordonneerde het ſcheepswerk met alle de ſtandvaſtigheid van een Man, die gewoon is zich in gevaaren te bevinden; terwyl de Aalmoeſenier, al beevende, aan zyne zyde ſtondt, en zich naauwelyks konde ophouden. Ons Schip, op de golven ten hemel ryzende, helde zeer overzyde, en vertoonde ons de ſchrikkelykſte afgronden tus-

(*d*) Het Scheepsvolk van een Schip wordt verdeeld in twee gelyke deelen, welken men *Kwartieren* noemt; het eene, gecommandeerd door den Kapitein, heet *Stuurboord*, en het ander *Bakboord*. Een deezer Kwartieren waakt, terwyl het ander ſlaapt: en het is niet dan in gevaarlyke omſtandigheden, dat ze beiden te gelyk in beweeginge zyn.

INLEIDING.

tusschen de hooge baaren. Nooit zag men eene vertooning, meer geschikt om afgryzen te verwekken, dan deeze: want aan alle zyden opende de Zee ons afgronden, en de Wind dreigde 'er ons alle oogenblikken in te werpen. In deeze elendige gesteldheid, stiet een schrikkelyke golf tegen het Roer van 't Schip, en ligtte het agterschip zoo lang op, tot dat eene andere, niet min geweldige golf over het voorschip heen rolde. Toen scheen 't met ons gedaan te zyn, en wy zekerlyk te zullen vergaan; de Kapitein zelf riep met groote ontsteltenis uit: *Wy zyn verlooren!* De Aalmoesenier versaamelde de kragten, die hem nog overig waren, om ons zynen zegen in 't Latyn te geeven; maar kon dien niet uitbrengen. Eene golf, al zoo geweldig, als de twee anderen, op de voorsteeven van 't Schip aanrollende, stiet ons van eenen schrikkelyken Waterberg, en brak een hengsel van het Roer, een Boegspriet (*e*), den Sleutel van de tweede Mast (*f*) en verscheide Raa's. Dit was de laatste stoot van deezen storm, die ons nog eenen Scheepsjongen kostte.

Ondertusschen waren wy tot aan 't hoofd toe nat geworden door de drie golven, welken, geheel en al tegen 't Schip gebroken zynde, eene groote menigte waters daarin geworpen hadden. Ons eerste werk, na het verminderen van 't gevaar, was, naa onze koffers te loopen, om van klederen te veranderen;

en

(*e*) *Le Mât de beaupré*, de Boegspriet is die, welke op het Voorschip is.

(*f*) *Le grand Hunier* is de tweede Mast van de groote Mast.

en naauwelyks had ik zulks gedaan, of ont- ving eene boodschap van den Kapitein; my verzoekende tot eene raadsvergadering tegen den volgenden dag; in welke besloten werdt, om het naa *St. Jago* te wenden. De droe- vige denkbeelden van de vreeze en wanhoop verdweenen te gelyk met het Onweêr, men hield zich nu nergens meer mede bezig, dan met zich te vermaaken, en de Wind ons voordeelig geworden zynde, dacht men ner- gens anders om, dan om zich te verfrissen. Ondertusschen mengde de Liefde zich in onze uitspanningen, en onze drie Vrouwsperfoo- nen waaren 'er de gelukkigste prys van.

INLEI-DING.

Het is zeer gemeen by onze ledige Stede- lingen, zich niet anders dan verdriet te verbeelden aan boord van een Schip, op eene lange reize; daar ondertusschen de Zeelieden wel wat meer tyd mogten hebben om verdrietig te zyn; Ja ik zal meer zeggen; ik geloof niet dat 'er zoo veel eenvormigheid op de Zee is, als op 't Land; want een Schip is geen Woestyn, en op den Oceaan is meer dan eenerlei vermaak. Het gezelschap der Bevelhebbers is doorgaans welgesteld, en als 'er eendragt is met de Reizigers, zoo mag men een Schip vergelyken by eene kleine Stad, welker voornaamste Burgers een eenig gezelschap uitmaaken, en waar van elk naar zyn vermogen het zyne toebrengt, tot het algemeen vermaak. Verscheide kleine Boe- keryen maaken eene groote, voor die Lief- hebbers van leezen zyn; de ledigen, zoo die 'er zyn, voegen zich byeen om te speelen; en als 'er schoone avonden zyn, wordt 'er gedanst, vooral wanneer 'er Vrouwsperfoo-

Scheeps vermaa-ken.

INLEIDING.

nen by zyn. Met een woord, ik heb menigmaal gezien, dat 'er van 't opgaan der Zonne, tot diep in den nagt, (wanneer de Maan den Gezigtëinder verlichtte) geen oogenblik overschoot, om zich tot eenige ernstige bezigheid te begeeven.

Zy naderen Land.

Wy hadden reeds alles ondergaan wat ongelukkig en verschrikkelyk was; maar thans scheen het als of wy in 't vervolg niets meer te vreezen hadden op onzen togt. En inderdaad een heldere lucht, een schoone hemel, by het naderen van den Keerkring, en een vaste en eenpaarige wind boodschapten ons welhaast de nabyheid van het land. Toen zag men het Scheepsvolk hunnen yver verdubbelen; terwyl de noodige voorbereidselen aan de Reizigers de haven toonden, waar zy wel dra aan land zouden stappen. De Soldaaten klommen op de Mars, om geduurig op den uitkyk te zyn, tot ontdekkinge van 't land; de Kalfateraars maakten de Sloepen gereed; de Matroozen schikten de Kabels en maakten de Ankers klaar; en de Reizigers smeedden ontwerpen: met een woord, al wie op 't Schip was nam deel in het gemeene werk, en men hielp elkander wederzyds; terwyl de vreugd, het verlangen, en de ongeduldigheid zelve eene vreemdigheid van gevoelens voortbragten, die niet onaangenaam was.

De onrustige Passagier staat elken morgen op met het opgaan van de Zon, hy gaat overal, waar zyne natuurlyke vrypostigheid hem heenen leidt; hy ziet eene wolk aan den Gezigtëinder, en hy roept Land! Land! men omringt hem, en zoekt in zyne ontdekkinge

kinge te deelen; terwyl de wolk verdwynt, de hoope verydeld wordt, en de ſpyt een Conſert formeert van een verward geſchreew over den onbezonnenen, die zich vergiſt heeft.

INLEIDING.

Op zulke uitzigten, als elke dag uitleverde, volgden anderen, niet min behaaglyken; want elken avond ſchikte men, op 't afſchieten van 't Kanon, eenige Matroozen in orde; die een of meer omgangen van een lang touw, in vademen verdeeld, vaſthouden: dan krengt of braſt men het Schip op den wind, dat is te zeggen, dat men de zeilen reddert; zoo dat eenigen op den wind ſtaan, en anderen in 't tegendeel gezet zyn, en het Schip dus onbeweeglyk blyft liggen. Vervolgens maakt men een ſtuk lood van 20, 30 of 40 pond aan het eene end van het touw vaſt, werpt dat lood op bevel in Zee, en geeft wederzyds bevel, om dat gedeelte van 't touw, welk men vaſthoudt, te laaten ſchieten. Als nu het lood den grond raakt, ontſtaat 'er een groot geroep, de blydſchap wordt algemeen, en elk loopt toe om het Orakel te raadplegen. Dit Orakel, dat is de eerſte Loots, het Dieplood ophaalende, onderzoekt de hoedanigheid van den grond, welke aan het Dieplood, door middel van vet, dat men 'er aan gedaan heeft, is blyven hangen; en hy zegt al zeer naby, op welken afſtand van 't land men zich bevindt. Zoo lang nu de Loots nog geen' uitſpraak gedaan heeft, is 'er eene ſtille vreugd, maar zoo haaſt als hy geſproken heeft, wordt ze uitgelaaten, en de Bewooners van het Schip gelyken dan wel naar eene menigte Zotten;

INLEIDING. want de vyandschappen houden eensklaps op, men omhelst elkanderen, en ik durf zeggen, dat die omhelzingen oprecht zyn. Van het eerste oogenblik af dat men grond gevonden heeft, worden de gemeene portien van het Scheepsvolk ook vermeerderd; het water, anders zoo schaars, geeft men dan naar bescheidenheid; 'er heerscht, om zoo te spreeken, eene wonderlyke overvloed, en men heeft somtyds gezien, dat de Zieken gezond werden. Maar alle deeze voorboden van 't aannaderende land zyn nog voor niets te rekenen, in vergelykinge van 't zelve te zien. Het is buiten twyfel gelukkig, dat alle de beweegingen, welken de blydschap om dat men wel ras daar zal zyn, veroorzaakt, niet te gelyk opkomen, maar in verscheide tekenen verdeeld zyn, want anders zouden ze wel ligt doodelyk wezen; immers heeft men dikwils gezien, dat niet alleen byzondere Persoonen, maar zelfs ook Zeelieden, de ontdekkinge van 't land met hunnen dood bekocht hebben (g).

Ontdekken Land. Wy hadden alle de tekenen van 't land by beurtwisselingen, en men was zelfs verpligt geweest, eenen nagt te laveeren, om de gevaaren, zo menigvuldig in het duistere, te vermyden; wanneer wy eindelyk het land ontdekten met het opgaan van de Zon. Het

was

(g) Op het *Esquader* van den Heer *d'Ache*, naar Indiën vaarende, heeft men gezien, dat de Ridder *Deutillac* dood bleef, op het ontdekken van *Kaap Frio*, in *Amerika*. Hy riep tweemaal Land! en viel styf dood. Hy was de eerste niet dien dat overgekomen is, en zal waarschynlyk ook de laatste niet blyven.

was toen in de maand January; maar welk een verschil van luchtstreeken doet zich op in die Gewesten, in vergelykinge by die van *Europa!* Men zag daar niet dan schoone heuvels, waarop het aangenaame groen doorzaaid was met duizenden van Bloemen. De Sneeuw, de ysägtige Ryp, die de kwynende Natuur woest maaken, zyn onbekend onder dien schoonen Hemel, en men voelt daar nooit de onbarmhertige Noorde Winden; maar eene geduurige Lente geeft aan de Inwooners de gelukkigste Oogsttyden en de schoonste dagen.

INLEIDING.

Het Land, naar welk wy zo zeer verlangd hadden, en waar van wy de haven nu reeds bereikten, was *St. Jago*, een der *Kaap-Verdische* Eilanden; hetzelve deedt zich aan ons op, als bedekt met Inwooners en met Vrugten. Nooit hadt ik de vrugten der *Kokos*-boomen gezien, die ik nu met verwondering zag, en stondt verbaast over de hoogte dier boomen. Elke verscheidenheid der kundigheden, die men verkrygt, wekt onze nieuwsgierigheid op, en maakt ons begeerig naar onderrichting. Ik viel dan eenen Bevelhebber, die op hetzelve Eiland reeds aan land geweest was, met duizend vragen lastig, en kon my niet onthouden van zulks te doen, tot dat men eindelyk de zeilen streek, het anker uitwierp, en ik welhaast het genoegen hadt van op den vlakken grond te loopen, om my zelven door de ervarenheid, die bekwaame en onfeilbaare Leermeesteres, nader te onderrichten.

Ik was nog jong, zeer onbekwaam, en bezet met vooröordeelen van geboorte te zyn,

Koomen te *St. Jago* aan Land.

INLEIDING.

zyn, en met geene mindere genegenheid, om zulks te vertoonen; het welk niet zelden verward wordt met de eigenliefde; over de natuur der dingen hadt ik zeer verwarde en dikwils valsche begrippen, en evenwel meende ik van verdienste te zyn; want ik schattede my zelven naar 't getal der Menschen, die ik onder myne orders had; doch was nooit op de proef geweest, om de geringe bekwaamheden, welke ik hadt om ze te gebieden, recht te kunnen waardeeren. Zie daar de gebreken der Opvoedinge, om welken aan land te brengen, ik van ongeduld brandde. De Jeugd, altoos gewoon haar zelve aan de voordeeligste zyde aandachtig te beschouwen, wordt door de minste verhindering tot yver opgewekt, en zeer dikwils stort haare voorbaarigheid haar in den dood: hier van hadt ik byna eene gevaarlyke proef genomen; want de Sloepen den oever niet kunnende bereiken, wegens de ondiepte en schrikkelyke branding van de Zee, moest ik my omtrent twintig roeden laaten dragen, en myne dragers werden door de golven terug geslagen, zoo dat ik byna omkwam; doch ik begreep het niet dan na myne redding.

Gevaarlyke ontmoeting op het Eiland.

Onaangezien deezen ramp, was myne dwaaze verwaandheid nog niets verminderd; want het eene gevaar ontkomen zynde, stortte myne onvoorzigtigheid my in een ander. Ik bespeurde aan strand eene menigte Zwarten, welker platte neus, kroeze hairen, en dikke breede lippen my hen met afkeer deeden beschouwen: en ik toonde myne verontwaardiging genoegzaam, onder die

Men-

Menſchen van een ander ſlag dan 't myne, door hun de minägting, die ik voor hun had, zelfs te betuigen. Welk eene onbedachtzaamheid! De Eilanders van *St. Jago* bemerkten myne trotsheid wel; zy omringden my, en hunne reizige geſtalte, hunne fiere en drygende houding maakten my oplettend. Toen zag ik eerſt, dat het veel verſtandiger was zich beſcheiden te gedragen, en zich minder te laaten voorſtaan; en eindelyk was ik toch verpligt te bekennen, dat ik heel klein by hen was, en maakte my zelven eene wet, om hen met toegeevendheid te beſchouwen.

INLEIDING.

Het is niet alles wild op dat Eiland, gelyk ik meende, dat het was; de Natuur, die ik daar in heure Lente zag, vertoonde een bekoorlyk groen, en Boſſchen van Kokos- en andere Vrugtboomen waren de geringſte voordeelen, welken dit Eiland voortbragt, voor zyne zwarte Inwooners; want de Velden waren ook bedekt met overvloedig koorn. De ruſtige Landman wandelde daar op zynen Akker, en beſchouwde zyne rykdommen met die zoete vergenoeginge, welke eene heblykheid vertoont van ze te genieten; en gelyk zyne Hoeve van eene braave menigte huisdieren voorzien was, zoo was hy zelf ook niet gierig; want voor eenen Uijebol gaf hy een Hen, eenige rollen Tabak, of eene goede menigte Vrugten.

Beſchryving van het Eiland.

Het is een groot vermaak zich weder aan land te bevinden, als men twee maanden lang een ſpel geweeſt is van de zeebaaren; maar nog veel grooter vermaak is 't zich te onderrichten. Te *St. Jago* vondt ik merk-

En van deszelfs Bewooners.

waar-

INLEIDING.

waardige voorwerpen, en Zwarten met platte neuzen, die my leerden denken, en dat meer is, zonder 'er naar te ſtaan. De vooröordeelen begonnen by my voor de reden te wyken, en ik werdt bekwaam om met minder tegenzin Menſchen te beſchouwen, die my de gunſt bewezen van my verdraaglyk te vinden. Inderdaad, de zwarte huid, de dikke lippen, het wollige hair voorbyziende, moeſt ik my verwonderen over de ſchoone ſaamenſtelling hunner leden, de ſterkte van hunne geſtalte, en de manhaftigheid van hun gelaat. Hierop volgde eene zeer natuurlyke Aanmerking; want ik zeide by my zelven: deeze Menſchen hebben achting voor zich zelven, ik zal ze ook achten; ik ben nu by hen, en zy zyn beter geweeſt dan ik, dewyl zy my verdragen hebben, toen ik hen verachtte.

Vertrek van *St. Jago.*

Terwyl myne zeer geringe verwaandheid te *St. Jago*, zoo veele ſtoffe vondt om zich te verkoelen, was men bezig met ons Schip te kalfateren; het Wand, door den ſtorm afgeſlagen, was reeds herſteld, en alles ſchikte zich tot ons vertrek. Ondertuſſchen nam ik den korten tyd, dien ik nog aan land moeſt blyven, greetig waar, om het Eiland te doorkruiſſen, en de Natuur, in die vreemde Geweſten, te beſtudeeren; hier door begon ik onderſcheidingen te ontdekken in de barbaarſche Volkeren, veel vleijender voor hun, dan onze *Europeeſche* onderſcheidingen zyn; want ik zag daar, dat de liefde tot het eigene, niet zoo ongelyk verdeelde; zeggende, dat is 't uwe, dit is 't myne. Waarlyk, Leezer, ik zuchtte droevig, om dat ik Huiswaarden moeſt

moeſt verlaaten, die, hoewel zwart, my nog-thans meer geleerd hadden, dan alle myne *Meeſters*, die men my in myn Vaderland gegeeven hadt. Eindelyk, men moeſt vertrekken, en alzoo ik jong was, betaalde ik de ſchatting van eenige traanen tot erkentenis.

INLEIDING.

Naardien wy ſedert ons vertrek uit *Europa* met Stormen, groote Zeeën en Ziektens waren gekweld geweeſt, zoo vreesde ik alle die toevallen en alle die dingen, voor welken de ervarenheid my geleerd hadt te moeten vreezen; doch wy hadden niet dan vermaaken tot aan de *Kaap der Goede Hoope.* Want eene geruſte wind en de aangenaamheden eener zagte en vredige zeevaart bragten ons, zonder eenig toeval, daar; doch de ſcheeps-tucht leedt eenige inbreuk door eene van die kortswylen, welken het gebruik gewettigd heeft.

Gevaarlyke korts-wyl onder het Scheeps-volk.

Men weet dat byzonder recht, welk de Matroozen zich aanmaatigen, van onder den Nachtëvenaar die allen te doopen, welken deeze Linie nog nooit gepaſſeerd zyn. Niet minder bekend is, buiten twyfel, de eeuwige haat, die de Matroozen altoos van de Soldaaten geſcheiden houdt. Nu hadt ik tweehonderd van de laatſte ſoorte onder myne ordres, die zich gereed maakten tot eene dappere verdeediging tegen den betwiſten Doop; terwyl de eerſten 'er zich toe ſchikten, om met alle ſtrengheid gebruik te maaken van hun voorgewend recht, en de wanorde het oogenblik om uit te barſten in ſtilheid afwagtte.

Wy allen dan aan eene lange tafel gezeten

zynde,

INLEIDING.

zynde, en gereed om onze passagie onder de Linie te vieren, kwamen de Bevelhebbers het ons zeggen; een vrolyke luim moedigde ons aan, en wy verheugden ons in eenen Oceaan te zyn, alwaar men zeldzaam Onweders heeft. Eene frisse koelte speelde door alle onze zeilen, en eene zeer heldere lucht voorspelde ons eenen zeer gelukkigen tocht; doch eensklaps ging 'er in de lucht een geschreeuw op, dat onze vreugde stoorde, en een oogenschynelyk gevaar aankondigde.

Zodanig is de zwakheid van een Mensch, en de menigte der tegenspoeden, welken hy te vreezen heeft; naauwlyks is 'er een ogenblik, waarin hy zich vervrolykt, of eenig toeval stoort zyn genoegen; terwyl de vrees en zorgeloosheid hem beurtelings bestormen.

Op het geschreeuw, dat al het Scheepsvolk maakte, sprong elk op; en met grooten haast het begonnen middagmaal, niet zonder ontsteltenis, verlaatende, kwam men op het dek, en bespeurde, onder het rumoer en de verwarring, eenen grooten zwerm Matroozen en Soldaaten, die elkanderen hevig klopten; veelen zelfs lagen reeds op het verdek uitgestrekt buiten hunne kennis; terwyl eenigen met slagen aanvielen, schepten anderen water met vaatjes uit de Zee, en begooten Soldaaten en Matroozen; alles was in roeren, en 'er brak een burgerlyke Oorlog uit aan boord van Schip.

Aanmerking over het voorval.

Het is de uitwerking van goede orde en krygstucht, dat men eene groote menigte Menschen kan onderwerpen aan weinige Opperhoofden, die der Maatschappye beweeging

ging geeven, en saamen spannen tot de algemeene veiligheid. Dit bleek klaar in dit geval; want op 't zien van 't geweld, welk de verbittering en zoo verschillende oogmerken veroorzaakten, verwagtte men eene al geheele vernieling van 't Scheepsvolk; (*h*) doch naauwlyks hadden wy ons laaten zien van deeze losbandige Bende van stryders, of alles raakte weder tot stilstand; en ik gaf order om myne Soldaaten van eene tweede Dooping vry te laaten, het welk, alzoo zy de sterksten waren, wel ligtelyk werdt nagekomen. Niets van belang viel 'er voor op onzen verderen togt naar de *Kaap* der *Goede Hope*; eenige dagen stilte, veele verscheidenheid van vermaaken, en vooral de ontelbaare ontwerpen, die ik voor my smeedde, met oogmerk om ze by de eerste ontscheeping uit te voeren, deeden ons den tyd aangenaam doorbrengen.

INLEIDING.

Al de Waereld weet, dat de *Kaap* der *Goede Hope*; op den uithoek van *Afrika*, in het Zuider gedeelte, gelegen is; en het is niet minder bekend, dat de tegenwinden, die men daar ontmoet, die Zeestreek zeer gevaarlyk maaken: wy kwamen echter zonder eenige zwaarigheid daar aan land. 'Er waren toen wel twintig groote Scheepen en dertig kleine Vaartuigen in de haven. Dien schoonen Oord, van alle Natien verworpen, hebben de Hollanders uit zynen onnutten staat

Komst aan de *Kaap der Goede Hope*.

(*h*) Ik heb de Soldaaten en Matroozen onder een en 't zelfde woord van Scheepsvolk begrepen, om dat de eersten zoo wel als de laatsten mede werken aan het Scheepswerk, en een Kwartier uitmaaken.

INLEI-DING. ſtaat geholpen, en hem door hun geduld tot eene goede Stapelplaats en veilige Terneder-zetting gemaakt: Den Wynſtok en alle onze Europeeſche vrugten daar heen overgebragt hebbende, zien zy hunne zorgen met de gelukkigſte uitkomſten bekroond; ja zy hebben daar een voorwerp van zeer voordeeligen Koophandel zien te voorſchyn komen, op eenen bergagtigen grond, welke tot hier toe verlaaten was van elk, die ondernomen hadt zich aldaar neder te zetten.

Na dat ik gelegenheid gevonden hadt, om my van de Negers eenigzins te laaten onderrichten, zocht en verlangde ik nog meer onderricht te worden; want by myne eerſte ontſcheeping zag ik nieuwe Volkeren, en zou 'er nu waarſchynelyk nog meer zien; doch had door ervarenheid geleerd en vaſtelyk voorgenomen, geene Volkeren meer met verachting aan te zien, welken de Godlyke Goedheid naar heur welgevallen hadt geplaatſt onder luchtſtreeken, alwaar de ſchakel der omſtandigheden my deedt aanlanden. Ondertuſſchen had ik het voordeel van met de eerſte Sloep, die van 't Schip afvoer, aan land te ſtappen, en hadt nu geene brandingen meer te vreezen.

Byzonderheden aan de Kaap te zien. De eerſte voorwerpen, op welken ik myn' aandacht veſtigde, waren niet verbaazende, alhoewel ze ook niet gemeen waren; want men ziet juiſt alle dagen geene ſchaapen, welker ſtaerten van vyftien tot twintig ponden wegen, offchoon deeze Dieren de helft niet grooter zyn, dan de onzen in *Europa*. Onze Ezels zyn ook niet veel grooter, dan die van de *Kaap*; maar deeze Dieren zyn al-

daar

daar voortreffelyk; want hunne huid is zeer ſchoon bruin geſtreept op eenen geelen grond, hunne gang is fier, en zy verdragen nooit het Juk. Maar 't geen, waar over ik my, als over wat vreemds, het meeſt verwonderde, was de Voorſchoot der eerſte Hottentotinne, die my ontmoette. De Natuur heeft de koſten gedaan en de milde goedheid des Scheppers heeft aan de Bewooners der Kaap goederen in overvloed uitgedeeld, welken wy met veel geld moeten koopen. Deeze ongelykheden beſchouwde ik met verwondering, en elke ſtap, dien ik deedt in de Vallye, welke den *Tafelberg* (*i*) omringt, toonde my nieuwe wonderen; doch ik leerde by alle gelegenheid niet meer verbaasd te zyn.

INLEIDING.

De Hollanders hebben aan de *Kaap* een ſlegt Kaſteel; maar goede Troepen. De Gouverneur, die een kartel, ter uitwiſſelinge van deſerteurs met my gemaakt hadt, geleidde my door de geheele ſterkte, en toonde my de wonderen van menſchelyk geduld en ſchranderheid, met de lydzaamheid van eenen Hollander. Het is niet onnut een weinig van die lydzaamheid aan te neemen; want 'er zyn duizend omſtandigheden in 't leven, waar in de Ziel van eenen *Batavier* ſtandvaſtig blyft, terwyl die van een *Franſchman* bezwykt, inderdaad alleen, door de ver-

(*i*) De Veſting der Hollanders is aan den voet van eenen ſpitſen berg, op wiens kruin een platte oppervlakte is; waarom men deezen berg den *Tafelberg* noemt, in 't Franſch *la Table Bé*.

INLEIDING.

verschillende wyze van denken, en de zaaken te begrypen.

Vertrek van de *Kaap* naa *Madagascar.*

Na alles op myn gemak gezien te hebben, als de getygerde Ezels van de Kaap, de Schaapen met groote staerten, de Vrouwen der Hottentotten met haare voorschooten, en duizend andere vreemde dingen, ging ik weder scheep, om naa *Madagascar* te stevenen, en daar voorraad te haalen; wyl de Hollanders ons dien niet hadden kunnen leveren. Een gunstige wind zettede ons kragtig voort, en wy ontdekten wel haast dat Eiland, zoo berugt wegens zyne grootte uitgestrektheid en den ontembaaren aart der Volkeren, die het bewoonen. Wy wierpen het Anker uit te *Foul-Pointe*, waar myne ongeduldige nieuwsgierigheid my deedt aan land stappen.

Ruwe zeden der *Kaffers* van *Madagascar.*

Welk een verschil is 'er tusschen de Volkeren van *Madagascar* en die, welken ik tot hier toe gezien had! niet ten aanzien van de gestalte, maar ten opzigte van de zeden; want de *Negers*, buiten dat zoo onaangenaam voor 't gezigt van eenen Jongen *Europeaan*, zyn hier niet alleen byzonder wild, en wreed; maar ook ten uiterste losbandig in zeden: O! Patriarch der Letterkunde en der nieuwe Philosophie! die de verdeediging van uwe Babyloniers, over welken men zich schaamde, met zoo veel vuurigheid op u genomen hebt; waart Gy met my te *Foul-Pointe* geweest! gy zoudt de Vaders hunne Dochters, de Broeders hunne Zusters, en de Mannen hunne Vrouwen u hebben zien aanbieden; en zulks wel met meer edelmoedig-

digheid, dan uwe Burgers van *Babylon*; (*k*) geene andere vergelding van u begeerende, dan die natuurlyk voortkomt, uit de gemeenfchap van zoo een grooten *Filosoof*, als gy zyt met eene *Kafferinne*, ofte van eenen Held met eene Bewooneresse van *Foul-Pointe*!

Inleiding.

Terwyl ik de Inwooners van *Madagascar*, aan land, elkanderen het voordeel zag betwisten, om Vrouwen te leveren aan de geenen, die met my van 't Schip gekomen waren; zoo ging de Koningin, door haaren doorluchtigen gemaal geleid, aan boord van ons Schip; om haare vermeende bekoorlykheden ten beste te geeven, en eene vaste verbintenis te zoeken. Naardien ik het beruchte Boek, waarin de Neef van den Abt *Bazin*, of *Basin* zynen Oom en deszelfs Filosofie verdeedigt, reeds gelezen hadt; zoo zeide ik met veele verzekerdheid, dat die Neef nooit te *Babylon* geweest was, noch zich ooit by de *Negerinnen* van *Madagascar* hadt bevonden.

Voltaire wederleid.

Het is ondertusfchen zeer goed eens by de *Kaffers* van het Eiland *Madagascar* te reizen; want by hen leert men begrypen, dat de schoone Juffers van *Babylon* zeer wel konden ver-

(*k*) Men weet, dat de Burgeresfen van Babylon zich, in den Tempel van Venus aan de Vreemdelingen aanboden, en dat zy haare gunsten aan de meestbiedenden verkogten. Doch de Hr. *de Voltaire*, die niet altyd van 't zelfde gevoelen is, als anderen, heeft het tegendeel staande gehouden, in de *Verdeediging van zynen Oom*: (*Defense de mon oncle.*) Ondertusfchen is het zeer waarschynelyk, dat die Schryver zich vergist heeft.

INLEI-
DING.

verliefd worden op de Vreemdelingen, wat ook de onsterflyke Neef van den Abt *Basin* 'er van mag zeggen. Dit is het nog niet al; want het is geene onverschillige zaak, twee groote en zeer glinsterende Oogen te zien schitteren in een zwart Aangezigt, en met veele welspreekendheid, tot eenen hoogmoedigen Jongeling, die naauwlyks vyftien Jaaren oud is, te hooren zeggen: Hoor vriend, gy zyt zeer verwaand en trots, leer van ons dingen, van welken gy niet behoorde onkundig te zyn: uwe beruchte blankheid is hier eene lelyke eigenschap; wy komen daarin met u niet overeen; want onze begrippen over de schoonheid verschillen geheel en al van de uwen: Koom in onze Tempels, en beschouw daar onze Beelden; zoo zult gy zien, dat onze kwaade Engelen naar u gelyken, en dat, by aldien de eigenzinnigheid van een kladschilder onze kleur aan de uwen gegeeven heeft; wy met het zelfde recht de onzen, op onze wyze, mogen vertoonen, zoo blank als gylieden zyt: Het is ligt te begrypen welk een groot voordeel zulk eene Taal aan de *Kaffers* van *Foul-Pointe* geeft; een Jong Filosoof moest 'er verslagen over worden. Ondertusschen getrooste ik my wegens die uitneemende redeneerkunst deezer nieuwe Leermeesters, zeggende dat zy gelyk hadden; ten minsten, dat ik 'er niet tegen had.

Ontdekken *Ceylon*.

Dus verrykt met ondervindinge en vooral met nieuwe denkbeelden, welken ik van *St. Jago* af tot aan de *Kaap* der *Goede Hope* en *Foul Pointe* had voortgezet, ging ik wederom t' Scheep, om myne reize ten einde te

bren-

brengen: de winden, myn ongeduld begunstigende, voerden ons spoedig voort, en wy ontdekten wel haast *Ceylon*; dat Eiland, welk met de Speceryen, die de Hollanders verryken, alle de natuurlyke kwaaden voortbrengt, welken de speceryen in *Europa* overgebragt hebben. Dat handeldryvend Volk, welker oogmerken alle vereenigd zyn, om zich de voordeelen, van alleen Europa te voorzien, te bezorgen, was toen bezig met het overtollige van hunne lading te verbranden; om dat het hun belang is, die kruiden niet te vermeenigvuldigen. De vlam verteerde toen uit een beginsel van goed bestier, byna de helft van eenen overvloedigen Oogst, de rook der speceryen doortrok de geheele lucht, en men werdt *Ceylon* op den reuk gewaar, wel veertig mylen van het strand.

INLEIDING.

En de kust van *Coromandel*.

Eindelyk was onze reize byna geindigd; want men ontdekte reeds een gedeelte van die schoone Ternederzettingen, welken de Europeërs op de kust van *Coromandel* gemaakt hadden; en dit gezigt deedt ons Vaartuig weêrgalmen van vrolyke gezangen. O geluk! ó onuitspreekelyke vreugde, dat wy, na eenen togt van zeven maanden, nu het land gingen aandoen. Ondertusschen was ik door eenen onmeetelyken afgrond van Europa, van myn Vaderland, afgescheiden, en eenige droevige overdenkingen kwelden myne Ziel; doch de salvo's uit ons geschut, het vermaak van 't ontscheepen, de bezigheden, die 'er een noodzaakelyk gevolg van waren, en de eerzugt van een Detachement aan land te brengen, waar aan niet dan een

INLEIDING.

eenig man ontbrak, verdreven die zwaarmoedige gedachten verre van my wech.

Aankomst te *Pondichery*.

Met eene verbeelding, nog vervuld met kinderlyke vooroordeelen, hoewel een weinig verbeterd door de kleine doodingen, die ik te *St. Jago* had ondergaan, door de ontdekkingen aan de Kaap gedaan, en door de soorte van staatkunde, die ik te *Madagascar* had opgemerkt, ontscheepte ik te *Pondichery*, alwaar men een zeer diepe rust en vrede genoot. De Hr. de *Gaudeu*, een zeer laatdunkend Man, vertrok; den Marquis *Duplex*, een grooten en verheven Geest, die zyn geluk dacht te maaken, door de zaaken der Oostindische Compagnie op eenen beteren voet te brengen, te rug gezonden hebbende; terwyl de Hr. de *Leyrit* den Hr. *Duplex* vervangende, de Vastigheden der Franschen bestierde, met die zagtmoedigheid, welke hem natuurlyk eigen was. Onaangezien de Engelschen de vredes Artikelen vertoonden aan de *Sadra's*, hielpen zy echter den Koning van *Tanjaour*, by wien zy eene Armée van Europeaanen onderhielden, en den oorlog voerden tegen de Koningen van *Maïssour* en van *Madure*: eindelyk bevestigden zy ook, in 't gebied van *Carnate*, eenen *Nabab*, die tegen de Indiaansche wetten verkoren was.

Leerzame Aanmerkingen des Schryvers.

In 't eerst verwonderde ik my over de inbreuken der Vredetractaaten, om dat ik nog onkundig was van de dubbel trouwlooze kunst, waar door men over zaaken in onderhandeling komt, met verdraaide spreekwyzen, die men door eene kwaade uitlegging ten voordeele van den magtigsten duidt.

Want

Want ik was geen ftaatkundige, en zag zelfs dat het onnodig was het te zyn, in een land, waar ik niet dan Zwarten ontmoette; maar toen ik de eerfte beginfelen van de kunftftreeken der Hoven geleerd had, verwonderde ik my niet meer over eenig ding.

INLEIDING.

Myne tweede onoplettendheid was, de Bewooners van *Indoftan* nog te ftellen in den rang der wilde Volkeren; zoo bepaald was de omtrek myner denkbeelden nog, ten aanzien der Volkeren, om dat ik geene andere befchaafde Volkeren gezien had, dan die van ons *Europa*. Naar een gedeelte oordeelde ik over het geheel, en liet my zelven in, dingen te berispen, die ik niet verftond: en zodanige Menfchen zyn 'er veelen in de Waereld, die oordeelen, gelyk ik tot hier toe gedaan had, en echter zich zelven gelukkig achten wegens de uitgeftrektheid hunner kenniffe. Niettegenftaande myne verwaandheid en de onbedachtzaamheid, die my byna natuurlyk eigen was; zoo was ik nogthans niet hardnekkig, om my tegen de klaarblykelykheid te verzetten; want ik hadt maar agt dagen noodig, om van myne gevoelens omtrent de Indiaanen afteftappen. Ondertuffchen had ik het geluk, veele dingen by hen te leeren, waar van men my onweetende gelaaten hadt. En naardien ik alle de Zwarten onder het getal der Wilden gerekend had; zoo haaftte ik my om ze te rug te brengen, en my zoo wel over hunne Zeden, als over hunne Staatkunde, en dat meer is, over de eenvormigheid van hun gedrag tegen elkanderen, niet tegenftaande de ftrydigheid der Leerftukken, die hen in veele Clasfen verdeelen,

INLEIDING. grootelyks te verwonderen. Het is inderdaad zonder voorbeeld, dat Vierënzeventig Secten, of verschillende *Castes*, voor zooveel den Godtsdienst aangaat, bestierd worden door dezelfde *Bramins*; eene *Caste* of *Secte* byzonderlyk geschikt voor hunne soorte van Godtgeleerdheid.

Besluit der Inleidinge. Zie daar Lezer, van deeze Natien, zoo zeer verwyderd van onze luchtstreeken, onderneem ik, u eenig verhaal te doen; en zulks met alle naauwkeurigheid, niets zeggende op losſen grond; want alles wat ik doorloopen zal, heb ik op de plaatsen zelf onderzocht. De Staatkunde, het Bestier, de Zeden, en de Godtsdienst zullen zoveele gewigtige Onderwerpen der Historie uitmaaken; en nooit zal ik my van de Waarheid verwyderen. Om alle deeze dingen verzoek ik eene noodzaakelyke toegevendheid; want een Krygsman, die agt Jaaren in de Indien geleefd heeft, kan geen heel sierlyk Schryver zyn.

EERSTE

EERSTE HOOFDSTUK,

Behelzende eenige Aardrykskundige Beginſelen, om te dienen tot opheldering van de Hiſtorie van Indien, of Indoſtan.

Toen ik dit Werk, in de Indien begon, was myn oogmerk in den beginne, een volkomen werk, waartoe ik my voorgeſteld had noch koſten nog moeite te ſpaaren, op te ſtellen; maar de tyden, andere inzigten, en de pligten van myn Ampt zich tegen myne begeerte aankantende, heb ik my bepaald min wezendlyke en minder merkwaerdige dingen te bekorten, om my over andere dingen, aan welker kennis ons meer gelegen is, zoo veel te beter te kunnen uitbreiden. Door eene andere ſchikking had ik beſlooten te beginnen met eene aardrykskundige Beſchryvinge, by welke ik eene uitmuntende Kaart, ten deele onder myn opzigt getekend, en door goede Waarneemers beſtierd, zoude gevoegd hebben; doch van myn eerſte Ontwerp afziende, om een korter te volgen, heb ik echter den Leezer de Beſchryving, welke noodzaakelyk vereiſcht wordt, in den loop der Reize, niet willen onthouden; maar ze hier kortelyk ingevoegd. Des zal ik de Kuſt van *Coromandel* gaan doorloopen, om niet weder op het zelfde onderwerp te komen.

EERSTE HOOFDST. Aardrykskundige Beginſelen.

In

EERSTE HOOFDST. Naam van *Indiën*.

In *Europa*, begrypt men, onder den ruimen naam van *Indiën*, doorgaands alle de Staaten, alle de Keizerryken, die binnen de ruimte, welke *Tartaryen*, aan den Zuidkant, van *China* affcheidt, beflooten zyn. In de meeste Gewesten van *Europa* begrypt men onder dezelfde benaaming, ook de *Moluksche Eilanden*, die van de Straat *Sunda*, en *China* zelfs; alhoewel dat magtig Ryk genoeg onderscheiden is van dat gedeelte van *Asien*, welk onder den naam van *Indostan* bekend is: en aan dit laatste gedeelte zal ik de *Indien* bepaalen.

Ligging van *Indostan*.

Indostan nu is bepaald door de Zee, en van *Persien* afgescheiden door het hooge gebergte, welk de Ouden *Paropamius* noemden; en gelyk het door akelige woestynen van Tartaryen gescheiden is, zoo heeft het aan 't Noorden den berg *Caucasus*, die de gemeenschap met verscheidene *Tartaarsche* Natien, welke aan de andere zyde van dien berg woonen, zeer moeijelyk maakt; terwyl eene menigte van Rivieren, die van den *Caucasus* afvloeijende, tot aan *Chitingam* toe, onbruikbaare moerassen veroorzaaken, het ook van de Koningryken *Anam*, *Tepra* en *Aracan* scheiden: En eindelyk is *Indostan*, van *Chitingam* af tot aan *Kaap Comorin*, en van daar tot aan *Persien*, omringd van de Indische Zee.

Het Schiereiland, welk aan deeze zyde van den *Ganges* ligt, heeft tot hier toe doorgegaan voor een gedeelte der Staaten van den *Grooten Mogol*; doch het ware wel te wenschen dat die Keizer zyn gebied over alle de Provintien, die het zelve nog verdeelen,

len, uitstrekte. Dewyl nu de bedryven, waar van ik in dit Werkje moet spreeken, byzonder opzigt hebben op dat gedeelte van *Indostan*; zoo zal ik alleen van de Aardbeschryving van dat Schiereiland der *Indiën* handelen: en dit alles is van groot belang ten aanzien van een Land, waar in *Europa* zooveel vastigheden heeft, en dat echter zoo weinig bekend is.

EERSTE HOOFDST.

Verdeeling.

Het Schiereiland der *Indiën*, aan deeze zyde van den *Ganges*, is in twee deelen verdeeld, en dezelven zyn door eene lange keten van gebergtens van elkanderen afgescheiden; hebbende dezelven, van 't uiterste einde van *Kaap Comorin* af tot aan *Golconda* toe, eene uitgestrektheid van driehonderd mylen. Het westelyk gedeelte is bekend onder den naam van de *Kust* van *Malabar*, en bepaald door de Golf van *Combaije* in 't Noorden; en door de *Kaap Comorin* in 't Zuiden. Op deeze Kust zyn de Engelsche Vastigheden gelegen, onder het gebied van *Bombay*, het land der *Maraten* (die nog bestierd worden door eenen Koning, wat of de Hr. de *Voltaire* ook ten tegendeele moge zeggen) het Koningryk van *Visapour*, enz.

Het ander gedeelte is de *Kust* van *Coromandel*, waar op alle onze Vastigheden gelegen zyn; de meeste van welke Bezittingen afhangkelyk zyn van de Provincie *Carnate*, waar van *Arcate* de Hoofdstad is. De Gouverneur deezer Provincie is een *Nabab*, (a) die, alhoewel door den Onderkoning van De-

(a) Men noemt deeze Bevelhebbers onverschillig *Nabob*, *Naeb*, of *Nabab*.

EERSTE HOOFDST. *Dekan* benoemd, hem echter dikwyls wederſtaat; gelyk ook deeze laatſte den Keizer zelven, van wien hy zynen laſt heeft, menigmaal tegenſtaat: Ook is deeze ſaamenloop van opſtanden en Mogendheden zeer voordeelig voor de *Europeërs*, wanneer zy zich ter rechter tyd voor den eenen of voor den anderen verklaaren; doch zulks moet altoos met genoegzaame omzigtigheid geſchieden, op dat men zich geene Vyanden op den hals haale, die reeds magtig genoeg zyn, en dan nog zouden onderſteund worden met de magt van 't gantſche Keizerryk.

Carnate. De Provincie van *Carnate* is, aan den weſtkant, omringd van eene keten gebergten, waarin niet dan eenige weinige bekwaame openingen zyn; onder anderen die van *Canamay* en van *Gat*, die zeer gemakkelyk tegen talryke Legers kunnen verdedigd worden. In het Noorden door de Rivier *Quichena*, aan den zuidkant door den *Colram* (*b*) en aan de zyde der *Levant* door de Zee. Binnen deeze grenzen, welken de Natuur zelve geformeerd heeft, kan men, van het Noorden naa het Zuiden, eenen afſtand van honderd en tien onzer mylen rekenen, op eene ſnede van eenen Cirkel, welken de bergen formeeren, en wiens grootſte Middellyn van dertig mylen is.

Byna

(*b*) De *Colram* is een arm van de Rivier *Caverie*. Die Rivier neemt haaren loop in 't gebergte, welk de Kuſt van *Coromandel* van die van *Malabar* affcheidt; en zy verdeeld zich in verſcheide armen, welken, na de Koningryken van *Madure*, van *Tanjaour*, en van *Marava*, beſproeid te hebben, zich twintig mylen van *Pondichery* in de Zee ontlaſt.

Byna in 't midden van deeze uitgeſtrekte Vlakte, vindt men de ſtad *Arcate*, de Hoofdſtad der Provincie van den zelfden naam, en het gewoone verblyf van den *Nabab* Deeze ſtad is groot, en zeer volkryk, doch ſlegt gebouwd; want uitgenomen het Paleis van den Vorſt en eene *Pagode*, zyn alle huizen van aarde en van hout; de ſterktens zyn vernield, en men vindt 'er niets minder dan eene veilige ſchuilplaats tegen de geduurige invallen der *Maraten*.

EERSTE HOOFDST.

Langs den Zeekant, van de monden der Riviere *Caveri* ten Zuide, tot aan den ſaamenloop der *Quichena* ten Noorde, vindt men twaalf ſteden, die wel verſterkt zyn, en aan de *Europeërs* toebehooren; wat verder naar het Zuiden ligt *Negapatnam*, een voornaame Veſting der Hollanders op die Kuſt; en meer naar het Noorden toe is *Maſulipatam* gelegen, het welk voor den laatſten oorlog den Franſchen toebehoorde; maar thans onder het gebied der Engelſchen is. Van *Negapatam* Noordwaarts voortgaande komt men te *Trinebar*, welk den Deenen toebehoort, en vyf mylen verder is: tuſſchen deeze twee ſteden ligt *Karical*, door *Cidogi*, Koning van *Tanjaour*, aan de Franſchen gegeeven. Nog al verder Noordwaarts voortgaande ontmoet men *Divicoté*, *Poilonovo*, het *Fort St. David*, *Ariancoupan* *Pondichery*, *Madras*, *Paliacate*, en eindelyk *Maſulipatam*. *Sadras*, 't welk den Hollanderen toebehoort, is dertien mylen van *Pondichery*, en byna even zoo verre van *St. Thomas*.

De Franſchen hebben eenen onafhangke-

lyken

EERSTE HOOFDST.

lyken Raad te *Pondichery*, de Hoofdſtad hunner Veſtiging op de Kuſt van *Coromandel*; alwaar zy *Karical*, *Diviotè*, *Gingi*, *Alamprævè*, *Maſulipatam*, en verſcheide anderen hebben, van welken wy in 't vervolg zullen ſpreeken.

Het Koningryk *Madure*.

Van de oevers der Riviere *Caveri* zuidwaarts opgaande, vindt men het Koningryk *Madure*, in 't Ooſten bepaald door de Staaten van den Koning van *Tanjaour*, en door *Marava*; (*c*) naar het Zuiden heeft het de Zee, naar 't Weſten de landen van verſcheidene *Moorſche* of *Muſelmanniſche* Prinſen, en ten Noorden grenſt het aan de Staaten van den Koning van *Tanjaour*. Dit Koningryk is zoo groot als *Portugal*, maar veel ryker, en kan vyfentwintig duizend Man en honderd Oliphanten te velde brengen; de inkomſten van dien Alleenheerſcher bedragen zeven Millioenen *Roupies*; zyne Hoofdſtad is omringd van dubbelde Wallen, op zyn Indieſch verſterkt met vierkante toorens, en met Borſtweeringen, die van kanon voorzien zyn. Het Kaſteel is een evenwydig vierkant, omringd van eene wyde en diepe gragt, met wallen en buitenwerken; maar de wallen zyn zonder bedekten weg, en in plaatſe van *Glacis* zyn 'er vier ſchoone Straaten, die op de vier zyden van het Kaſteel uitloopen. Het Paleis des Konings van *Madure* is een van die Aſiatiſche heerlykheden, die zonder ſmaak of keuze gebouwd zyn; het ſtaat in 't midden van een Doolhof

van

(*c*) Een klein Koningryk, in de boſſchen van *Toudunan* ingeſloten.

van Straaten, Vyvers, Bosschen, Zalen, Colommen en Huizen, waaruit men bezwaarlyk kan wederkeeren, als men 'er eenmaal ingekomen is. In deezen Doolhof, ontdekt men ook, naar 't Zuiden, eenen heerlyken Tempel, aan *Chacunadon*, den Afgod van *Madure* toegewyd; dezelve is omringd van drie schoone Omgangen, en elke ruimte tusschen die Omgangen, welken zooveele regelmaatige Vierkanten uitmaaken, is versierd met schoone Gaanderyen van boomen, en wel gezand; aan de vier zyden des Tempels verheffen zich de pyramidale Toorens, op welken de Graveerkunst de historie der minnaryen en alle de schandelyke bedryven van *Chacunadon*, in meesterstukken van menschelyk geduld en vernuft, levendig heeft afgemaald. Zich voorts naar 't Westen en Noorden van *Madure* begeevende, komt men op de grenzen van *Maissour*, wiens rechte naam *Masseur* is. Dit Koningryk, door de Mooren nog niet veroverd zynde, is veel vergroot geduurende de onlusten, welken ophielden de Mogolsche Keizers, opvolgers van Aurengzeb, tegen *Delg*, of *Dhely*, om te wenden. De Koning van *Maissour* geniet een inkomen van tien millioenen *Roupies*, (*d*) en kan een Leger

(*d*) In dit zelfde Koningryk heeft *Andrenec*, die naderhand den naam van *Aider A ikan* aannam, zyn geluk tot zulk een hoogen trap opgevoerd, als de Nieuwspapieren hem ons nu vermelden; en aldaar heeft hy, in den dienst des Konings van *Maissour*, wiens ontthrooning door de Engelschen hy gezien heeft, de zaaden van dien haat ontvangen, waar

 door

EERSTE HOOFDST.

Leger van twintig duizend Ruiters, en van veertigduizend Voetknegten te velde brengen; zyne Soldaaten zyn zoo veel te gevaarlyker en ontzaglyker voor hunne Nabuuren, als hunne Krygstugt byzonder en barbaarſch is: want zy ſnyden allen, die het ongeluk hebben van in hunne handen te vallen, den Neus af, en dezelven gezouten hebbende, droogen zyze, en zendenze naa het Hof; al waar, de Officieren naar de meenigte der Neuzen, dus toegemaakt en overgezonden, bevorderd worden.

Koningryk van *Tanjaour*.

Na het Ooſten van *Madura* voortgaande, komt men in 't Koningryk van *Tanjaour*, het vrugtbaarſte van 't gantſche Schiereiland, het welk veertig mylen in de lengte en over de zestien in de breedte heeft; ten Zuiden is het bepaald door de Zee en door *Marava*, en deszelfs grenzen aan 't Noorden zyn de Boſſchen van *Touduman* en de Rivier *Caveri*; welke, zich in veele armen verdeeld hebbende, den overvloed en de vrugtbaarheid door dat Koningryk verſpreidt. De Inkomſten van

door hy voor eeuwig een dood vyand van die Eilanders geworden is. Ik heb dien Koning zien komen tot den rang van Kapitein van dat land, in dienſt van de Franſche Compagnie, en naderhand Commandant van een gedeelte der zwarte Infanterie: hy hadt veele van die hoedanigheden, die eerzugt en geluk vertoonen. By het ontthroonen van den Koning, bediende hy zich van de onluſten, welke *Maiſſour* beproefde, om zich eene party te maaken; en trok veele Indiaanſche Prinſen in zyne belangens: en eindelyk maakte hy zich ontzaglyk voor zyne vyanden: ook zoude hy ons wel hulpe hebben aangeboden; zoo wy 'er gebruik van hadden willen maaken.

van 't Opperhoofd worden op zeventien millioenen Roupies geschat, en zyne krygsmagt bestaat uit tweeëntwintig duizend Mannen Infanterie en even zooveele Ruitery. Zyne Hoofdstad was wel eer een Afgodstempel. Zy heeft twee Omgangen en eenige Europeesche Sterkten, met eene ondiepe gragt, die meenigmaal droog is; de binnenste deezer Omgangen is verdeeld in een Noorder en Zuider gedeelte; in het eerste ziet men het Paleis van den Vorst, zynde een middelmaatig gebouw, hoewel regelmaatig vierkant, door vier toorens beschermd, en van eene gragt, die rykelyk van *Kaimans* (een soort van Krokodillen) voorzien is, omringd. In het Zuider gedeelte vindt men een Tempel, aan *Paria*, den Afgod van *Tanjaour*, toegewyd. De Stad is twee mylen in den omtrek groot, en alleen door eene kleine Beek besproeid; maar de *Viner*, een derarmen van de *Caveri*, loopt, tweehonderd roeden van haare muuren, daar voorby. De Koningen van *Tanjaour* droegen wel eer den tytel van *Neahik*, welk *Prins* beteekent. *Ecosi-Maha-Raja*, een *Marat* van afkomst, bragt dit Koningryk onder, maakte zich Koning en liet den tytel en throon aan zyne kinderen na.

EERSTE HOOFDST.

Koningryk van *Gingi*.

De Rivier *Caveri* opvaarende, ontmoet men een ander Koningryk, bekend onder den naam van *Gingi*, en, om zoo te spreeken, bepaald aan zyne Hoofdstad: en deeze is de sterkste van alle de steden van Indien; terwyl haare ligging

alle haare toegangen zeer moeijelyk maakt. Want *Gingi* is door drie hooge Bergen, even ſtyl aan de zyde der vlakte, als aan die van de ſtad, verſterkt; en deeze bergen zyn vooreenigd door eenen dikken en zeer hoogen muur, op wiens metſelwerk de kanonkogels, wegens de ſterkte van 't Cement, waar mede hy gemetſeld en beſtreeken is, kunnen afſtuiten. Op elk eenen deezer bergen, waar heen men door zeer moeijelyke voetpaden opgaat, ziet men toorens op de Rots gebouwd, en zeer diepe kelders, om krygs- en mondbehoeftens in te bewaaren. En dewyl deeze Stad op een kopermyn gebouwd is, uit welke gedurig vitriooldeelen uitwaasſemen; zoo is de lucht aldaar met een zeer fyn en gevaarlyk vergift bezwaard: hier van daan ziet men te *Gingi* niet dan een uitſchot van Soldaaten voor het Guarniſoen, welk men genoodzaakt is dikwils te recruteeren. Deeze Stad door den beruchten *Sevagi* (*e*) veroverd geweeſt zynde, is na zynen dood, onder de regeering van een zyner Zoonen weder ingenomen, door den Mogolſchen Generaal *Jalfurkan*. In den Jaare 1750. hebben de Franſchen 'er zich meeſter van gemaakt, zonder dat de ongelukken van den laatſten oorlog haar van gebied hebben doen veranderen. Men zou eene heerlyke Bezitting van die ſtad kunnen maaken, dewyl de om-

(*e*) Men heeft verſcheide verdichtſelen van *Sevagi* geſmeed: onder anderen, dat hy te *Gingi* geboren was; doch met even zoo weinig waarheid, als dat hy daar geſtorven is. By den Artikel van de *Maraten* zullenwe zien, wat 'er van deezen Veroveraar zy.

omliggende ftreeken natuurlyk tot verdeedi-
ging gefchikt zyn; maar in Frankryk kent men alle de voordeelen niet, welken aan onze Bezittingen, op de kuft van *Coromandel*, eigen zyn. Alle de Sterktens der *Europëers* zyn geleegen op de grenzen, die *Carnate* bepaalen; en deeze Sterktens zyn meeftendeels *Pagoden*, by welken men eenige werken gevoegd heeft. In de ftreeken, daaraan onderhoorig, telt men verfcheide *Aldeën*, (*f*) die alle een Jaarlykfche fchatting aan hunne eigenaars betaalen, en welke fchatting door eenen Heer Pagter, *Alvadar* genoemd, ontvangen wordt. Aan de Provincie van *Carnate*, en onder het gebied van den *Nabab* zyn verfcheide Staaten gehecht, die een zeker getal Soldaaten, op order van den Vorft, of *Nabab*, moeten leeveren: en deeze kleine Staaten worden beftierd door hunnen wettigen Vorft, dien men *Raja* noemt; hoedanigen zyn die van *Velour*, van *Vanda-Vachi* van *Tourcour* enz.

(*f*) *Aldée* is de gemeene naam van alle fteden of dorpen der *Indiën*, men voegt 'er flegts den naam der plaatfe by; doch als de fteden aanzienlyk zyn noemt men ze *Our*.

TWEEDE HOOFDSTUK.

VAN DE COLERIES.

TWEEDE HOOFDST. *Coleries.*

In de Provincie van *Carnate*, die zoo wyd uitgestrekt is, kent men eene meenigte kleine Vorsten, welker byzondere belangens hen dikwyls aanzetten, om elkanderen verderflyke Oorlogen aan te doen; welke Oorlogen zelden eindigen, of de Partyen zien zich door de *Mooren* beroofd van eenige gedeelten van hun gebied: op deeze wyze is ook het Mogolsche Keizerryk aangegroeid, en zyn veele Koningryken onder deszelfs magt gekomen.

Maar onder het getal dier kleine Alleenheerschingen, vindt men nog veelen, voor welken de Natuur, de Voordeelen van haare ligging, en de zeden haarer Onderdaanen eene schuilplaats en bescherming tegen de Wapenen der *Mogollen* bezorgd hebben. Deeze Volkeren zyn bekend onder den naam van *Coleries*; hun Prins wordt *Poligard* genoemd, en hunne Wooningen zyn de Bosschen, welken op dat Schiereiland zeer veelen zyn. In deeze schuilhoeken deelen deeze *Coleries* met de wilde Dieren, en in hun vindt men een geheel Volk van Soldaaten, die op de vlugt en alle misdaaden, welken 't kenmerk van straatroovers uitmaaken, afgerecht zyn; de trouwloosheid is de grondslag van

hunne

hunne Kenſchets, hunne *Caſte*, (of Secte) is ſchandelyk, en de verachtelykſte van 't gantſche Schiereiland. Daar by zyn ze vermetel en onvermoeid; bepaalende hunne krygs bedryven tot het verdeedigen van hunne bezittingen en 't wechneemen van beeſten van de nabuurige *Aldeés*. Want onder begunſtiging der duiſterniſſe ſluipen zy des nagts door de Velden, die beſt voorzien zyn, ſteelen de Paerden wech, en als zy ze niet kunnen mede voeren, ſnyden zy ze den hals af: Hun naam is gelykluidend met dien van Dief, en de zegeviering hunner vermetelheid beſtaat in 't opzeggen van verſcheidene ſchelmſtukken, die zy roemen bedreeven te hebben.

De *Coleries* zyn vry wel geoeffend, onaangezien hunne barbaarſche Zeden; want zy verſterken zich met veel kunſt in de Boſſchen, waar zy hun verblyf neemen, en hunne Wooningen, met dubbele, en ſomtyds driedubbele omtuiningen, uit groene heggen en *Bambous* (*a*), wel door een gevlochten, ſaamengeſteld, byna ontoegangkelyk maaken: ook hebben zy nog omtrekken van groote ſteenen, den eenen op den anderen geſchikt zonder kalk; en deeze omtrekken

(*a*) *Bambous* is een ſoort van hout, dat wel naar Vlier gelykt, en ook zoo groeit; maar deszelfs bladeren zyn lang en ſmal; het maakt zeer veele takken, en is zeer dik by den grond; het beſluit een ſoort van merg in zich, dat uitſtekend goed voor de koorts is, en de jonge ſpruiten 'er van, die men in Azyn legt, zyn zeer geacht; maar aan de Zwangere Vrouwen zyn ze zeer ſcherp verboden.

TWEEDE HOOFDST. ken zyn beschermd door zeer sterke Toorens, die van wel bereide aarde zyn opgebouwd; weshalven men hen niet dan met hulp Troupen kan naaderen, en dat nog meenigmaal met gevaar van de byl of van het vuur.

De Hoofden deezes Volks noemen zich *Poligards*, en zyn doorgaans stoute Soldaaten, die tot het toppunt van doorslepenheid gekomen zyn, en van hunne Onderdaanen zeer geëerbiedigd worden: en alhoewel zy, in zeker opzigt, van de *Nababs* van *Arcate* afhangen, aan welken zy eene schatting moeten betaalen; zoo gebeurt het nogthans dikwils, dat de orders van dien Gouverneur onuitgevoerd blyven, by aldien hy geene Armée heeft, om de uitvoering te doen verhaasten.

Men zou een zeer merkwaerdig Boek van de Regeering en Zeden der *Coleries* kunnen schryven; ook kan men zich niets zoo byzonder verbeelden, als de eigenzinnige vreemdheid van hunne Staatkunde, hunne Wetten, hunnen Godtsdienst, en zelfs van een soort van Eere, aan welke dit Volk den wierook toezwaait: doch my zelven over deezen Artikel niet verder kunnende nitbreiden, zal ik deeze schets eindigen met dien barbaarschen trek, welken de Vader *Martin*, een Jesuit, die in de zending van *Toudeman* gebruikt is, ons heeft nagelaaten: „ Als twee „ persoonen van die Natie, zegt die Schry- „ ver, eenig verschil onder elkanderen heb- „ ben, eindigen zy dat op eene byzondere „ wyze; de aangevallene mishandelt zich „ zelven, tot dat hy zich vernield heeft;

„ hy

„ hy doorsteekt zelfs zyne Vrouw, zyne kinderen, en al wat hem dierbaar is, al- leen met dat inzigt, om zyne tegenparty te verpligten, diergelyke moorden te be- dryven; het welk dan ook niet mist te gebeuren." Doch ik ben der Mensche- schelykheid verschuldigd aan te merken, dat deeze Zendeling de eenigste is, die van zulk eene buitenspoorige woestheid gesproken heeft.

TWEEDE HOOFDST.

Voorts zyn de *Coleries* gewapend met Sa- bels, Rondassen, *Fouguets* (*b*) en vooral met een soort van halve Maan, die zeer ge- vaarlyk is; welk Wapentuig ik nergens be- ter by kan vergelyken, dan by het werktuig, dat de Leertouwers gebruiken, uitgenomen echter, dat het scherp, by de *Coleries*, naa binnen is. Zy bedienen 'er zich van met het zelve naa den Vyand, dien zy vervol- gen, waterpas te werpen: en dit Wapentuig, een regte lyn doorloopende, treft doorgaans den geenen, naa wien zy het werpen: het been in 't omdraaijen omringende slaat het door tot op het gebeente, en het is zeer moeijelyk zich 'er voor te wagten, om dat deszelfs beweegingen zeer snel zyn.

Rajipouts.

Onder de *Coleries* worden in Indien nog eene andere Secte of *Caste* gerekend, welker beroep de Oorlog is, en die men *Rajipouts* noemt. Van deeze secte worden die talryke Le-

(*b*) *Fougette* of *Fouguette* is een soort van Roer, welk zich in zyne richting niet meer dan drie of vier voeten boven den grond verheft; het biedt eene dik- ke roede van *bambous* aan, welke voor het Roer uitgaat, en dikwils vernieling genoeg aanrecht.

Tweede Hoofdst. Legers saamengesteld, welken de magt der *Maraten* uitmaaken; gelyk ook van alle de Heidensche Vorsten, het grootste deel van onze *Cipaijen*, en van die uitmuntende Troupen, welken bekend zyn onder den naam *Patanen*. Zy hebben de gewoonte van elkanderen, onder het drinken van zeker soort van toebereiden Opium, tot toorn te verwekken; dan wordenze woedend en zyn bekwaam tot zeer hevige aanvallen; maar die dapperheid kan nooit bestaan tegen de geoeffendheid van onze Europeesche Troupen. De Heer de *Lally* is de eerste en de eenigste, die geraden heeft om voor hun te vlugten; een gevaarlyk voorbeeld, welk den voortgang der Krygs-Oeffening, onder de Indiaansche Troupen zou kunnen verhaasten.

Alhoewel het Stelsel van de Zielsverhuizing het aangenomen gevoelen zy van byna alle de Indiaanen, en byzonder van de *Rajipouts*; zyn echter deeze laatsten daarom niet minder wreede en woedende Soldaaten tegen hunne Vyanden. Het is waar, datzy de moorden, waar aan zy zich in den Oorlog schuldig maaken, verzoenen door de offerande van eenen buffel, welken zy met zekere gedrogtelyke plegtigheden, die aan dit hun bedryf de gedaante van eenen Sabbath geeven, slagten; doch na dit offer geeven zy zich van nieuws over aan alle buitenspoorigheden, en dooden, zonder barmhertigheid allen, die het ongeluk hebben van in hunne handen te vallen: ook dragen zy de werktuigen van eene zeer vreemde pyniging met zich, en martelen de ongelukkigen, welken zy in de *Aldeën*, die zy verwoesten,

over-

overvallen, met onmenfchelyke wreedheid, om hen te doen belyden wat fchatten zy bezitten, en waar die verborgen zyn. Doch alzo deeze barbaarfchheid algemeen is by de *Maraten*; dacht ik de Gefchiedenis deezer ftrydbaare Natie nergens beter, dan hier, te kunnen plaatfen.

DERDE HOOFDSTUK.

OORSPRONG VAN AMBOAR.

DERDE HOOFDST. Oorfprong van *Amboar.*

Om den Oorfprong der *Maraten*, een Volk zoo fier en talryk, ten Zuid-Ooften van de bergen, die agter *Goa* liggen, en de kuft van *Malabaar* van die van *Coromandel* affcheiden, woonende, te vinden; heb ik alle de Dagverhaalen der Reizigers, die van de *Indiën* gefproken hebben, doorbladerd; doch had geene hoope, dat ik eenige zekere ophelderingen zoude bekomen, die my konden helpen in 't bepaalen van hunne eerfte veftiging. Ik had reeds byna drie Jaaren in de Indiën geweeft, toen ik eerft van die Natie, van de fnelheid hunner invallen, van hunne krygstugt, van de wreedheid, met welke zy de overwonnenen behandelen, verfcheidenlyk hoorde fpreeken; zonder dat ik konde te weeten komen wie zy waren, en wat de reden zy, dat zy zoo menigmaal mededingers van den Mogol, en fcheidslieden der Keizers zyn, in de gefchillen, die zonder ophouden tusfchen de op-

DERDE HOOFDST. oproerige en magtige Onderdaanen, en eenen willekeurig regeerenden Meester, doch die dikwils veel te zwak is, om zich tegen hunne voortgangen te verzetten, ontstaan.

Door de nieuwsgierigheid, die my natuurlyk eigen is, opgewekt, vervoegde ik my by eenen zeer geachten Partygänger, die door de verschillende Troupen, welken hy onder zyne bezolding hadt, en 't gebruik van verscheidene Taalen des Land, welken hy verstondt, hadt kunnen onderricht worden; maar die Partygänger, schoon zyn beroep wel verstaande, bemoeide zich weinig met het geene voor zyn verblyf in de *Indiën* gebeurd was: om my evenwel dienst te doen, bragt hy my in kennis by twee Persoonen, waar van de één een *Marat*, en de ander een kundig Schryver, en ervaaren in de taalen en oudheden van zyn Land was; en door hulp van deeze twee *Indiaanen* heb ik myne twyfelingen trachten op te helderen, en de Historie der *Maraten* te leeren kennen.

Zyne Afkomst. Zeer digt by de oude Hoofdstad van *Abyssinie*, beproefde een jong Mensch, die door zyne dapperheid vermaard, aan den oever van 't Roode Meer geboren, en onder zyne Landgenooten, die hun gantsche leven onder tenten doorbrengen, in den Krygsdienst, onderwezen was, zeer groote ongelukken. Want terwyl hy daar eenen Vader, die hem zeer lief hadt, en in 't verdeedigen van hem was omgekomen, beweende, zag hy eene geliefde Zuster wech voeren, en ontlastte zyne magtelooze woede door murmureeringen, zoo lang als de Vyanden, die alle deeze onheilen gebrouwen hadden, hem in boei-

jen

jen hielden. Zyne fiere en majestueuze gestalte beschermde hem voor hunne wreedheid; of liever zy spaarden hem voor een oogenblik, als die t'eeniger tyd over eene magtige Natie zoude gebieden.

DERDE HOOFDST.

Volgens de barbaarsche gewoonte der Volkeren, die *Abysfinie* omringen, moest de jonge *Amboar* (dit was de naam van den Held, wiens historie ik thans beschryf) op de altaars geofferd worden; want men aanbadt toen in *Afrika* nog wreede Goden, en gehoorzaamde aan nog wreeder Priesters, welken de verborgenheid der tyden zochten na te speuren in de lillende ingewanden van Menschen-Offers, die zy slachteden. *Amboar* was dan ten eenemaal verloren, en hy zag de toebereidselen van het bloedig offer, welk zyne smerten met zyn leven stondt te eindigen, met eene droevige bedaardheid aan.

Hy wordt ten offer bestemd.

Een gebruik, door langheid van tyd geheiligd, gaf aan de Dochters der overwinnende Opperhoofden het recht, om over het lot van zes slaaven, in den oorlog gevangen gemaakt, te bestellen; met oogmerk om eenen uit dezelven voor haaren Man te kiezen. *Amboar* nu was van eene uitnemende gestalte, en in plaatse dat zyne ongelukken hem deeden bezwyken, verheften zy de fierheid, die hem natuurlyk eigen was; terwyl de liefde zyne keetenen verbrak, en de vryheid wedergaf aan vyf slagtoffers, die te gelyk met hem zouden hebben moeten omkomen.

Doch daar van verlost.

Door eene zonderlinge toevalligheid vondt *Amboar*, die de Man zou worden van haar, wel-

Vervoerd, en tot slaaf verkocht.

DERDE HOOFDST.

welke zyn leven behouden hadt, eenen gevaarlyken Medevryer, die hem, onder begunstiging van de schaduwen des nagts, door eenigen van zyne lyfwagt deedt wech voeren. *Amboar*, reeds ter dood veroordeeld, zyn leven verlost gezien hebbende door zyne Beminde, en van nieuws verwezen door zynen Medevryer, zoude het zekerlyk nu geeindigd hebben in een bosch, digt by 't Leger zyner Vyanden, om dat hy hadt weeten te behaagen; doch een nieuw geluk geleidt eenige Kooplieden in slaaven derwaards: ondertusschen waren de vervoerders van *Amboar*, die order hadden om hem te slagten, saamen overeengekomen, om hem aan die Kooplieden te verkoopen; en de prys die deezen voor hem gaven was niet zeer aanzienlyk, dewyl zy zelven hem voor omtrent honderd en veertig van onze Livres aan eenen Heer van *Dekan* verkogten.

Zyn lot verandert.

Zodanig waren de beginselen van *Amboar*; doch naauwlyks was hy by den Heer, die hem gekogt hadt, of zyn lot veranderde, en het geluk, moede van hem te vervolgen, ging hem overladen met zyne gunsten. Want zyn nieuwe Meester was niet hard over hem, maar behandelde zynen slaaf met onderscheid; hem in den Godtsdienst der *Bramins* doende onderwyzen, maakte hy hem de middelen daar toe gemakkelyk, en stelde zyn geluk in eenen Profelyt te maaken van eenen *Abyssiner*, die t'eeniger tyd over eene dappere Natie zoude gebieden.

Amboar zyne dwaalingen afzweerende, om nieuwen aan te neemen, werdt door den dood beroofd van zynen Meester; wiens

We-

Weduwe nog Jong was, haaren ſlaaf bemin- de en eindelyk trouwde. Niet tegenſtaande dit oogenſchynelyk geluk, was *Amboar* niet ryk; want zyne Vrouw hadt geene ſchatten om ze hem te geeven; de eerzugt ondertusſchen in zyn harte ſpreekende, deedt hem meenigmaal by zich zelven zugten, om dat hy in eene ſtad moeſt leven, waar hy de vertooning van een ſlaaf gemaakt hadt; weshalven hy het beſluit nam om zich in 't gebergte ter neder te zetten, en een genoodſchap aan te gaan met eenige ſtruikroovers, met welken hy in de nabuurſchap gingſtroopen. Het geluk zyne dapperheid begunſtigende, zag *Amboar* zich, ten einde van een Jaar, aan 't hoofdt van vyfduizend Ruiters, en zyne voortgangen ſtelden hem in ſtaat om alles te onderneemen. Toen begon *Naſiamkam*, Koning van *Dekan*, troepen te werven, om deezen onderdaan, dien hy als eenen rebel behandelde, t'onder te brengen; maar andere belangens deeden hem wel haaſt bedacht zyn op zyne eigene verdediging tegen den *Mogol*, die hem dreigde; en daarom zocht hy zelf *Amboar* in zyn bondgenootſchap te trekken. Deeze rebel was reeds magtig geworden en handelde gelykelyk met zynen Koning; hy begeerde tytels van hem, en boodt hem zyne Dochter aan tot eene Vrouwe, op voorwaarde, dat hy haar den tytel van Koninginne zoude geeven: en hier uit zag men wat de dapperheid vermag. *Naſiamkam*, deeze voorſtelling aanneemende trouwde de Dochter van *Amboar*, deedt haar kroonen tot Koninne van *Dekan*, en maakte den Vader zyner jonge Vrouwe Generaal

DERDE HOOFDST.

van zyne Legers: en, om zyn geluk nog meer te volmaaken verklaarde hy hem zynen gunsteling, en voegde hem groote rykdommen toe, volgens den hoogen rang, dien hy hem, naast zich, gegeeven hadt.

Zyne geaartheid.

Tot den hoogsten trap van geluk, naar welken een onderdaan streeven kan, nu verheven zynde, betoonde *Amboar* met der daad, dat hy 't waerdig was, door de getrouwheid, waar mede hy alle zyne verbintenissen vervulde; want de pligten, die hem waren opgelegd verzuimde hy nooit; zoo fier als hy was in de slavernye, zoo edelmoedig en van eenen gemakkelyken toegang werdt hy, nu digte by den throon genaderd zynde; de verongelykingen, zyner Vrouwe en Dochter aangedaan, wreekte hy; maar vergaf die, welken hem in 't byzonder raakten. Men verhaalt dat hy deDochter van den Koning van *Persien* heeft doen vergeeven, om dat zy aan de zyne verweeten hadt, dat ze haaren Man getrouwd hadt, om haar den voet te ligten; dat ze ook maar eene elendige byzit, de dochter van eenen struikrover en rebel was: ook beschuldigt men hem, dat hy den Erfprins op dezelve wyze heeft doen ombrengen, om zich, na den dood van deszelven Vader, van het Regentschap te verzekeren. Doch men weet niet of deeze beschuldigingen gegrond zyn; alleenlyk weet men, dat *Amboar*, na den dood des Konings van *Dekan*, het Regentschap bekomen en met een onbepaald gezag geregeerd heeft; dat hy ook aan de krygsmagt van den Grooten *Mogol* het hoofdt geboden, en dien Monarch meer dan eens gedwongen heeft, om vrede met hem te maaken.

VIER-

VIERDE HOOFDSTUK.

VOORTGANG VAN AMBOAR, EN OORSPRONG DER MARATEN.

Als men de Jaarboeken van de Historie der Waereld doorzoekt, zal men buiten twyfel meer dan eenen stoutmoedigen aantreffen, die van den laagsten rang is opgeklommen tot op den throon, welken zyne eerzugt en eene gelukkige onvoorzigtigheid hem hebben doen beklimmen; een *Gengis*, een *Thamas Koulikan*, welker naamen in de Historien bewaard zyn, zyn de eenigste voorbeelden niet; de Kameelhoeder *Mahomed* onderszteunde zyne staatzugt door geestdryvery, en vereenigde de rechten van het Priesterschap met de bedryven eener willekeurige magt. Doch niemand der stervelingen is regelmaatiger groot geworden dan *Amboar*; want terwyl de edelmoedigheid zyn harte prikkelde, wees zyn verstand hem geene andere plaats aan, dan die van den hoogsten rang; en om daar toe te komen bediende hy zich van de middelen, welken de omstandigheden hem aanboden: ook was hy voorspoedig genoeg, om zyne onderneemingen altoos bekroond te zien, met de gelukkigste uitkomsten.

VIERDE HOOFDST. Voortgang van *Amboar*, enz.

Amboar, tot de waardigheid van Regent verheven, bestierde het Koningryk van *Dekan*

Saamenzweering tegen hem.

VIERDE HOOFDST.

kan met eene wysheid, die waardig is, om voor de Oosterſche Koningen ten voorbeelde te dienen; maar de kwaadaartigheid van den nyd lag verborgen in 't harte der Hovelingen, die hem omringden. Ondertusſchen hadt de Jonge Koning, zyn Voedſterling, den ouderdom bereikt, dat hy zelf moeſt regeeren, en de Regent was reeds bedacht om hem den toom der Regeering in handen te geeven, wanneer verſchrikkelyke ſaamenzweeringen, tegen zyn leven geſmeed, hem verpligteden, om gebruik te maaken van de magt, die hem ter zyner eigene beſcherming nog overig was.

De Jonge Koning, eene lyn trekkende met de Nydigaarts, welken de verdienſte des Regents hem verwekt hadt, was op middelen bedacht om zich te wreeken, en alles voorſpelde aan 't Hof de droevigſte uitkomſten; doch *Amboar* was ſtaatkundig genoeg om het vooruit te zien, en te grootmoedig om het te vreezen. In die geruſtheid, waarin hy was, zagen de beminden van het *Serail*, de Grooten van het Ryk, en de Jonge Koning het einde van des Regents gezag, zyne verbanning, en zynen dood vaſt naaderen. Een van die gelukkige toevallen echter, welken den voorſpoedigen *Amboar* zoo meenigmaal van den oever des verderfs gered hadden, ontdekte hem de ſaamenzweering zyner Vyanden.

Door zyn Zuſter aan hem ontvreemd.

Door eene van die *Aſiatiſche* aanmerkingen, welken het *Serail* der Koningen doen eerbiedigen, hadt *Amboar* verzuimd, eene bewoonereſſe van 't zelve, die hem lang te vooren tot eene ſaamenkomſt hadt doen nodigen,

digen, te gaan zien; en deeze, afgewezen zynde door de onverschilligheid van den Regent, zoude zich buiten twyfel bepaald hebben tot ontwerpen, die zy reeds gemaakt hadt, indien de liefde, door eene van haare Vriendinnen den jongen Koning ingeboezemd, haar niet hadt doen ontdekken, wie de Regent was, en welke ontwerpen men tegen zyn leven gesmeed hadt. Zy verzuimde derhalven geen oogenblik, om hem te doen weeten, dat zy die zelfde Zuster was, welke voor zyne oogen was wechgevoerd, ter zelver tyd, dat zy zyne nederlaag beweende; en zy onderrichte hem te gelyk van 't gevaar, waar in hy was, hem bezweerende van stonden aan zorg te dragen voor zyne eigene veiligheid en voor de vryheid zyner Zuster.

VIERDE HOOFDST.

Amboar, toen niets meer ontziende, gebruikte niet alleen de voorzigtigheid van zyne Zuster uit het *Serail* van zynen Voedsterling wech te neemen, maar gaf ook bevel aan de Soldaaten, die sedert zoo langen tyd deelgenooten van zyn geluk geweest waren, om zich marschvaerdig te houden tegen zyn eerste opontbod.

Merkwaardige redevoering van *Amboar*.

Deeze schikkingen gemaakt hebbende, vertoonde *Amboar* zich in den *Dorbar*, (a) en verweet den jongen Vorst en den Hovelingen, die hem omringden, hunne kwaadaartigheid en ondankbaarheid, op eenen sterken en moedigen toon; hy schetste de ongelukken, welken *Dekan* getroffen hadden, toen

(a) De *Dorbar* is, in *Indien*, de Raad van den Staat.

toen hy tot hulpe van den Koning was toegeschooten, in een getrouw tafereel; hy toonde de wonden, die hy gekregen hadt in 't verlossen van 't Koningryk van de woede der *Mooren*, en van de begeerlykheid des *Mogols*; en hy eindigde ten laatsten met het nederleggen van het Regentschap en het verklaaren van den oorlog aan *Dekan*.

In 't afmaalen der moeijelykheden, waarin het Koningryk zich bevonden hadt, toen hy aan de Regeering gekomen was, hadt *Amboar* de paalen der waarheid niet te buiten gegaan, zyne voordeelen waren wezendlyk, en de verbaasdheid des Konings en zyner Staatsdienaren was zeer groot: ook was het zonder voorbeeld, eenen onderdaan, zoo magtig als de Regent was, in plaatse van zyn voordeel te doen met het gezag waar mede hy bekleed was, om zyne Vyanden te straffen, en ze alle in dezelfde straffe in te wikkelen, het oppergebied te zien nederleggen; om zich met meer edelmoedigheid en rechtaartigheid te wreeken. Naauwlyks hadt *Amboar* zyne redevoering geëindigd, of hy vertrok uit den *Dorbar*, om zich aan 't hoofdt te stellen van vyftigduizend Ruiters, die reeds voor de poorten van de stad versaameld waren. In deeze verbaasdheid, waar in de verklaaring van *Amboar* den Koning en zyne Staatsdienaars gebragt hadt, nam men aanstonds besluiten, en smeedde ydele en onbedachte ontwerpen; men zondt naa het Hof van *Golconda*, om zich eenen Geällieerden te bezorgen; men vaardigde boden af naar alle plaatsen van het Koningryk, om verrasfingen voor te komen; maar *Amboar* hadt zyn

geluk reeds gevestigd, en zyne standaars waren reeds geplant op de muuren van *Gingi*, waar van hy zich ging meester maaken. Vervolgens overwinnaar zynde, verdeelde hy de staaten der Koningen van *Golconda*, van *Dekan* en van *Visapour*, om die te vermeerderen, welken hy door zyn goed gedrag, zyne dapperheid en voorspoed reeds aan zich onderworpen hadt; Staaten veel uitgestrekter, dan die der drie Koningen, die tegen hem verbonden waren; en zyne achting toen nog grooter wordende, telde hy wel haast honderd en tien duizend man Troupen onder zyne Vaandels.

VIERDE HOOFDST.

Van *Dekan* vertrekkende hadt *Amboar* die zelve Zuster uit het *Sérail* verlost, welke met hem was wechgevoerd geweest, en welke het geluk gehad hadt van hem zulk eene gewigtige ontdekking te doen uit het serail, dat hy reeds verlaaten hadt. Deeze onderneemende Vrouw, het leger van haaren Broeder volgende, en begaafd met eene mannelyke en stoute welsprekendheid, bootste het gedrag van den Apostel van *Medina* na, in 't leggen der grondslagen van eene nieuwe Secte. *Amboar* zag ondertusschen zyne magt reeds vermeerderen en de grenspaalen der landen, die hy veroverd hadt, verder uitzetten, wanneer zyne Zuster, welke men zeide op zyne orders te handelen, zynen naam veranderde, en hem dien van *Sevagy* (*b*) deedt aanneemen:

Zyne Zuster sticht eene nieuwe Secte.

En verandert den naam van *Amboar* in *Sevagy*.

(*b*) Ten onrechte hebben sommige *Mooren* voorgegeeven, dat hy by 't afzweeren van zynen Godtsdienst, zynen naam veranderd heeft, om dien van hem aan te neemen, wiens slaaf hy geweest was.

VIERDE HOOFDST.

en terwyl hy alle de hindernissen wech ruimde, welken de Koningen, die nog magtig waren, hem tegenstelden, overreedde zy de afkomelingen der *Bramins*, dat ze de Dieren van allerlye soorte mogten eerbiedigen, en zich alleen met plantgewassen of melkspyzen voeden; maar dat ze de Menschen moesten dooden; om dus de Musulmans, die haar Vaderland verwoest en haar in boeijen gedaan hadden, t'eeniger tyd uit te roeijen.

Sevagy slaat den Keizer van *Mogol*.

Aurengzeb, toen Keizer van *Mogol*, den voorspoed van *Sevagy* wel haast vernomen hebbende, wilde zich, maar al te langzaam, tegen den Veroveraar verzetten: maar deeze hadt reeds driemaal honderd duizend mannen, altoos overwinnende Troupen, onder zyne orders; de stad *Satera* werdt reeds onder zyn opzigt gebouwd; aan de Zuid-Oost zyde der bergen van de *Malabaarsche* Kust kon hem niets wederstaan; en hy verwoestte reeds de grenzen van *Carnate* en het Koningryk van *Golconda*, toen hy den optogt van *Aurengzeb* eerst vernam. Doch hy bevondt zich wel haast aan den oever der riviere *Quicena*, om der *Mogolsche* Troupen den overtogt te betwisten; en altoos gelukkig, altoos wys en werkzaam in zyne togten zynde, vertoonde hy zich aan den Vyand, die meende dat hy nog te *Golconda* bezig was; en zich verrast ziende, zoo haast de vlugt nam, als hy hem in slagorde zag. *Sevagy* vervolgde ondertusschen de Keizerlyke Armée, versloeg tien duizend Mannen van het *Mogolsche* Voetvolk, en veroverde alle de bagagie van den *Visir*, die door vermomming en eene snelle vlugt ter naauwer nood ontkwam. Dus beladen zyn-

zynde met den buit zyner Vyanden, leverde hy vervolgens slag aan den Koning van *Dekan*, die zich, om hem het wederkeeren te beletten, in zynen weg gelegerd hadt.

VIERDE HOOFDST.

Doch de Koning van *Dekan* maakte verkeerde rekening, gelovende dat *Sevagy* verlooren was; en de slag scheen hem niet twyfelagtig toe tegen eenen Vyand, dien hy maar te stuiten hadt in zyne vlugt, om over hem te zegevieren; weshalven hy *Sevagy* afwagtte aan 't hoofdt van zyne Armée. Men werdt wel haast handgemeen, en de Troupen van *Dekan* werden in wanorde gebragt door die van den Veroveraar, die niets anders te doen hadt, dan de vlugtende te vervolgen. Ondertusschen deedt een verraader zyn voordeel met die verwarringe, brengende den Koning van *Dekan* om 't leven, en deszelfs hoofdt by *Sevagy*. Indien men nu uit eene goede daad over 't algemeen van deezen doorluchtigen Generaal konde oordeelen; zoo zoude men zich niet kunnen weêrhouden hem achting toe te dragen. Want hy gaf den Moordenaar zynes Vyands niet alleen ter straffe over; (c) maar liet ook niet toe, dat het *Serail*, welk naar de wyze der Oosterlingen het leger volgde, door de Soldaaten geschonden wierd. Nooit was 'er strenger krygstugt dan de zyne; en nergens werdt minder tegenstand gevonden in 't uitvoeren van bevelen, dan in 't volbrengen van zyne orders.

Gelyk ook den Koning van *Dekan*.

Toen zag *Sevagy* zich door zynen voorspoed

(c) Hy deedt hem den buik openen, en gesmolten lood in zyne Ingewanden gieten.

VIERDE HOOFDST. spoed en dapperheid op den Throon geplaatst, het Leger van den *Mogol* overwonnen, dat van *Dekan* verstrooid, zyne Vyanden hem om genade smeeken, en den Keizer hem om vrede verzoeken. Wie zou ooit geloofd hebben, dat een slaaf van *Abyssinie*, in het handelen met den Keizer van *Indostan*, den tytel zoude aanneemen van *Jaha Raga*, de groote Koning?

VYFDE HOOFDSTUK.

NIEUWE ONDERNEEMINGEN VAN SEVAGY, EN VESTIGING ZYNER ALLEENHEERSCHING.

VYFDE HOOFDST. Nieuwe Onderneemingen, enz.

De schielyke Veroveringen van *Sevagy*, en de volkomen nederlaag zyner Vyanden, den vrede in zyne Staaten hersteld hebbende, maakte hy gebruik daar van, om de nieuwe Stad *Satera* te gaan bezien; en zoo ras hy daar was aangekomen, besteedde hy zyne zorgen aan de Regeering, maakte burgerlyke en krygswetten, verbande de overdaad uit zyne Staaten, regelde de rangen en zocht vervolgens nieuwe bezigheid in de geschillen, die tusschen de Koningen van *Tanjaour* en *Madure* waren opgerezen; zyn voordeel doende met de zwakheid van beide die Vorsten, nam hy *Triche-Napaly* (a) stormen-

(a) Eene zeer groote stad, een snaphaan schoot van

menderhand in, en maakte beide Koningen zyne schatpligtigen.

Vyfde Hoofdst.

Terwyl *Sevagy* nog al voortging om nieuwe voordeelen te behaalen, arbeidde zyne Zuster, (eenige *Bramins Pandarons*, (*b*) die hunne vrienden of bondgenooten gevolgd waren, in maatschappye aangenomen hebbende) aan de Leeringen der nieuwe Secte, en onderwees hen daar in; zy stelde ook eene offerande in, om het menschen bloed, welk haare nieuwe geloofsgenooten in hunne verscheidene krygstogten zouden vergieten, te verzoenen. Men heeft in alle tyden gezien, dat Menschen, door eenen zwymelgeest vervoerd, in de wezendlykste en ernstigste dingen gedwaald hebben; maar thans zag men eene Vrouw, in de stad *Satera*, het vergieten van 't bloed der vyanden, en de stichting van Gasthuizen (*c*) voor Ongedierten, zelfs ook de lastigste, prediken, aan nog yveriger

Sevagy's Zuster stelt nieuwe Leeringen en offerandeni in.

van de rivier *Caveri*, en tegen over het Eiland *Dscheimham*: op eene andere plaats zullen wy gelegenheid hebben, om 'er van te spreeken.

(*b*) Ik meen reeds gezegd te hebben, dat de *Bramins*, van alle oude tyden af, de *Caste* der Priesters, der Philosophen, en in 't algemeen van alle bespiegelende wetenschappen, in de *Indiën*, geweest zyn. De *Pandarons* zyn de *Bramins*, die het Priesterampt bedienen. Van deezen vindt men doorgaans veelen in de Tempels; ook zyn 'er eenigen die in gemeenschap leven.

(*c*) Onder andere stichtingen telt men, in de Stad *Satera*, een Gasthuis voor alle ongedierte, dat de Menschen verslindt; en men betaalt van tyd tot tyd eenen ongelukkigen, die zich op een bed laat vastbinden, om dat ongediert met zyn bloed te laven.

VYFDE HOOFDST. ger aanbidders van *Brama*. Ondertusschen wilde men het vergooten bloed, met een zonderling en vreemd offer van eenen Buffel, dien men met eene gedrogtelyke en belachlyke statie slachtede, verzoenen.

In 't midden deezer Veroveringen, en der voortgangen welken een talryk Volk, door dweepery, moed en wraakzugt gedreven, natuurlyk maaken moest, zag *Sevagy* alle de magten van 't Keizerryk, en der Staaten, die hy verdeeld hadt, tegen zich wapenen; maar het gelukte hem in 't vervolg schuilplaats te vinden tegen alle die onheilen, en dezelven te overwinnen.

Oorsprong van den Oorlog met *Aurengzeb*. Om deeze Geschiedenis met eenige orde te vervolgen, vind ik my verpligt te rug te treden tot den tyd, dat *Sevagy*, het bestier van *Dekan* nauwlyks afgelegd hebbende, door een zonderling mengsel van belang en staatkunde, eenige *Mogolsche* plaatsen van den Vorst *Aurengzeb* in bezit gekregen hadt, om ze in beter staat van tegenweer te brengen tegen de Koningen van *Dekan* en *Visapour*. De voorspoed van *Sevagy* beantwoordde aan de hope van *Aurengzeb*, toen nog maar verbeeldelyke Onderkoning van de Provincie van *Dekan*; dat is te zeggen van de kleine Gouvernementen van dat Koningryk, welken den *Mogol* voor Meester erkenden. Maar toen *Aurengzeb* zich op den throon verheven zag, veranderden zyne belangens, en hy vorderde de Provincien, welken hy aan *Sevagy* hadt afgestaan, van hem te rug, op de voorwaarden, welken deeze vervuld hadt. Doch dees Veroveraar antwoorde hem met verontwaerdiging, *dat hy geenen Meester erkende*

kende ſedert hy zynen vriend verloren hadt. Van dit tydſtip af nam *Aurengzeb* het eerſt een beſluit tegen *Sevagy*; en wy hebben het geluk van den eerſten Veldſlag, welken de Keizer tegen den Veroveraar verloor, hier voor reeds gezien.

Aurengzeb alle de onluſten, die in zyn ryk opgerezen waren, geſtild hebbende, door twee van zyne Broeders te doen wurgen, deedt ook zynen Vader, *Scha-Jeha*, door vergift in de gevangenis ombrengen, en genoot geruſtelyk het bezit van eenen throon, welken hy zich door zyne misdaaden verzekerd hadt. Toen oordeelde hy de omſtandigheden gunſtig, om van nieuws met *Sevagy* te breeken, verſaamelde eene talryke Armée, en deedt de Provincien, welken hy afgeſtaan hadt, weder opeiſſchen. *Sevagy* van zyne zyde, ondertuſſchen ook gewapend, bragt het vuur en 't ſtaal in de Provincie van *Carnate*, verwoeſtte dezelve, en ging van daar voort tot aan de Rivier *Quicena*; en dezelve zonder eenig beletſel overgetrokken zynde, viel hy in de Provincie van *Condavier*. Toen begon *Aurengzeb* voor 't geluk van *Sevagy* bevreesd te worden, en de vrees maakte zooveel indruk op zyn gemoed, dat hy in eene Ziekte verviel; terwyl 't gerugt van zynen nabyzynden dood begeerte tot opſtand in zyne kinderen verwekte: Maar tegen alle verwagting herſtelde *Aurengzeb*, verſtrooide de Rebellen, wierf van nieuws Volk; naar dien zyne Ziekte de anderen hadt doen verloopen; en begaf zich eindelyk tegen *Sevagy* op marſch.

Ondertuſſchen verwoeſtte de Armee van *Sevagy* al het land tuſſchen de Rivier *Quichena*

na en de Provincie van *Condavier*. Eindelyk verscheen de Armée van *Aurengzeb* in slag-orde, aan den ingang der engtens van de Bergen, die deeze Provincie beschermen; hebbende dus, behalven de meerderheid in getal, daarenboven al het voordeel van den grond: *Sevagy*, daarentegen aan 't hoofdt zyner Troupen, toen uit tweemaal honderd duizend Ruiters, en honderd duizend *Cipaijen*, (*d*) bestaande, hadt alles tegen, behalven zyne dapperheid; want dus moedigde hy zyne Troepen aan: *het is hier Soldaaten*, zeide hy, *dat onze gemeene Vyanden zich vertoonen; zy zullen u in boeijen slaan; doch het staat aan uwe dapperheid, dezelven te verbreeken.*

Slag, en overwinning van *Sevagy*.

Onaangezien de talryke Bataillons, uit welken de *Mogolsche* Troupen waren samengesteld, vreesden zy den voorspoed, met welken alle de onderneemingen van den Held, met wien zy te stryden hadden, tot hier toe waren bekroond geweest; en boven alles maakten de verwoestingen, welken zyne overwinningen gevolgd waren, ook zelfs de onvertsaagsten bevreesd.

Geduurende een uur tyds naaderden de Arméen elkanderen met langzaame schreden, zonder dat de Troupen des *Mogols* scheenen zich te willen beweegen; terwyl *Sevagy* ondertusschen zyn voordeel deedt met dien tyd, door een groot deel zyner Troupen, aangevoerd door eenen zyner ervaarendste Generaals, agter eenen berg, dien de Vyand agter den rug gelaaten, en *Aurengzeb* verzuimd

hadt

(*d*) Men noemt, in *Indien*, *Cipaije* alle de Infanterie; en de Cavallerie wordt *Marate* genoemd.

hadt in te neemen, te doen omtrekken; en den tyd berekenende, welken die Troupen tot de marsch noodig hadden, hieldt hy de *Mogolsche* Armée zoo lang op en bezig, tot dat hy eindelyk het teken tot den aanval gaf. Toen viel de Ruitery van *Savagy*, als een blixem op de *Mogolsche* Armée aan; hy zelve zich aan 't hoofdt gesteld hebbende, moedigde hen door zyn voorbeeld aan, viel met eenigen der zynen op den linker Vleugel aan, verbrak dien, maakte 'er groote wanorde in, en deedt eene schrikkelyke slagting. Driemaal werdt *Aurengzeb* op zynen Oliphant door *Sevagy* zelven aangevallen, en telkens genoodzaakt tot in 't gros van zyn Leger te rug te wyken; geduurende welken tusschen tyd, de Troupen, door *Sevagy* uitgezonden, den berg omtrokken en den Vyand in den rug aangrepen. De Keizer, toen vreezende omcingeld te worden, gaf het teeken tot den aftogt, en liet zynen Overwinnaar het slagveld, het grootste deel zyner bagage en twee zyner geliefdste Gunstelingen, die de Armée gevolgd waren, over.

VYFDE HOOFDST.

Men oordeele nu van de slagting en de gevolgen deezer overwinninge; daar honderd en elf duizend *Mogolschen* hunne nederlaag met hun leven geboet hadden; en *Sevagy* zelfs vyftien duizend Ruiters, die zich, in 't begin van den slag, al te onvoorzigtig afgescheiden hadden, verloor. Doch de volmaaktste overwinning, kost den geenen, die ze behaalt, dikwyls veel meer, dan de voordeelen zyn, die hy 'er door verkrygt. Hoe 't zy *Sevagy* nam, al zegevierende, zynen weg naa *Suratte*, welke Stad sedert langen tyd by

Gevolgen daar van.

eenen

VYFDE BOOFDST. eenen voordeeligen en uitgestrekten Koophandel zeer ryk geworden was, en daar door het voorwerp van 't vermaak des *Mogols*. Om deeze redenen en het ligten van eene groote schatting naaderde *Sevagy Suratte*.

Beschryving van *Suratte*. All' de Waereld weet, dat *Suratte* op de Kust van *Malabaar*, aan 't uiterste van de *Indische* Zee, en op den een-en-twintigsten en een halven graad Noorder breedte, gelegen is. Zy wordt bespoeld door de *Taphi*, eene groote en schoone Rivier, die daar eene gemakkelyke haven maakt, waarin de grootste Europeesche schepen gemakkelyk kunnen inloopen. De luchtstreek is, in dat Gewest, uitermaaten heet; maar de zagte regens, die 'er vallen, als de Zon haare meeste kragt heeft, maatigen dezelve; en de geregelde koele winden, die 'er op vaste tyden waaijen, verminderen de hitte ook heel zeer. Een zoo byzonder mengsel van warmte en vogtigheid, maakt de Provincie, waarin *Suratte* ligt, het schoonste en vrugtbaarste Land van de Waereld. Ryst en Koorn, zoo noodzaaklyk voor de groote meenigte Inwooners, welken de Koophandel naa die groote Stad toe trekt, groeijen daar in overvloed; en men vindt 'er alles, wat tot een goed onthaal kan dienen. De *Europeërs* vooral, zegt een vermaard Reiziger, zouden hier, ten aanzien der vermaaken van den smaak en de wellust, meer ongelukken weeten te vinden, dan de *Indiaanen*, om dat ze die in bekwaamheid overtreffen.

Verraad van den Gouverneur. *Sevagy* sedert langen tyd goed verstand gehouden hebbende met den Gouverneur van die Stad, een valsch, gierig en verraadelyk Mensch,

Vyfde Hoofdd.

Mensch, hadt eindelyk een Tractaat met hem gesloothen, waar by dees hem beloofde, de poorten te zullen openen, zoo dra hy 'er voor verscheen. Ingevolge van deeze onderhandeling, deedt de onvertsaagde *Sevagy* de Koopluiden en rykften der Stad op eene hooge schatting stellen, om hem de somma van agt millioenen *Roupies* te bezorgen, met bedreiging van zelf, aan 't hoofdt zyner Troupen, te zullen komen, om ze te plunderen, en alles in vuur en vlam te zetten, zoo men hem afsloeg.

Dees groote Koning was wel verzekerd dat zyn eisch zou worden afgeslagen, gelyk gebeurde; en wel verre van daar door verbaasd te zyn, deedt hy de Stad den dag en 't uur weeten, welken hy verkoren hadt, om zyn intrede aldaar te doen, en hieldt, met eene ongelooflyke stoutheid, zyn woord. Doch eer hy in de Stad kwam, zondt hy eenen der voornaamste Officieren van zyne Armée, aan de *Europeesche Comptoiren*, voor welken hy 't meeste vreesde, om hun aan te bevelen, dat ze hunne vaandels op hunne wallen zouden laaten zien; hun beloovende, dat deeze teekens hun eene schuilplaats zouden strekken voor de woede der soldaaten.

Voorzigtigheid van een Fransch Bevelhebber.

De Heer *Caron*, toen Bevelhebber van een der Fransche Comptoiren, hadt, als een verstandig Man, niets verzuimd, om het Comptoir in staat van tegenweer tegen alle overrompeling te stellen; en hy bevondt dat zyne voorzorgen hem zeer nuttig waren geweest: om ook aan den Officier van *Sevagy* wedervergelding te doen, geleidde hy hem in eene plaats, alwaar de Koopluiden vergaderd waren,

VYFDE HOOFDST.

ren, en toonde hem veele stukken geschut gereed om los te branden; hem te gelyk betuigende, dat hy de verzekering van den Koning der *Maraten* wel geloofde, maar nogthans zyne zekerste veiligheid stelde in zyn geschut.

Sevagy neemt de Stad in,

Na deeze bedryven, vertoonde *Sevagy* zich wel haast voor de poorten der Stad. De Gouverneur ondertusschen, op eenen der toorens van het Kasteel geklommen zynde, veinsde zich te bereiden tot eene wakkere verdeediging, doende eenige stukken kanon op de vyandlyke Armée aanstellen; maar te gelyk zyn voordeel willende doen met de omstandigheden, deedt hy opmerken, dat een groote muur tot beschutting voor de Troupen van *Sevagy* strekte, zoo dat zy zonder gevaar agter dien muur heen trokken; waarom hy dien muur liet afbreken, en gevolglyk de Stad voor de *Maraten* openen: Deezen gebruik maakende van den schrik, dien zy veroorzaakten, verspreidden zich aldaar, en bragten eene groote wanorde te weeg; terwyl *Sevagy* Verwinnaar zynde meer dan dertig millioenen *Roupies* haalde uit eene Stad, die 'er hem agt geweigerd hadt.

en maakt vervolgensvrede.

Aurengzeb zich in de engtens van *Cadupa* overwonnen, zyn Land aan de wapenen van *Scha-Raja* onderworpen, en zyne Stad *Suratte* door deezen Veroveraar geplunderd ziende, was op middelen bedacht, om de gramschap van zynen ouden Vriend te stillen, en zondt Gezanten, om met hem over vrede te handelen. De groote Koning ontving hen in zyne Stad *Suratte* met eene pragt en staatie, zulk een Alleenheerscher waardig; hy handelde gelykelyk

kelyk met eenen Keizer, die zich liet voorstaan Meester van *Indostan* te zyn; hy deedt zyne inschikkelykheid gelden, en bewilligde eindelyk in den vrede, die hem werdt voorgesteld; op voorwaarde, dat hy de plaatsen, welken *Aurengzeb*, nog maar Onderkoning zynde, hem hadt afgestaan, zoude behouden.

Byzonderheid van zyn gedrag.

Het is iets byzonders in het gedrag van deezen Held, wiens historie ik thans beschryf, dat hy, in de meeste zyner Krygsbedryven, die hem zoo veel' eer aandoen, dikwyls het voordeel der meenigte verzuimde, en zich doorgaands maar van een zeer klein gedeelte zyner Troupen bediende; want toen hy *Suratte* innam, hadt hy maar twaalf duizend Mannen by zich; daar deeze Stad echter bevolkt was met omtrent vyfmaal honderd-duizend Menschen, zonder de Fransche, Engelsche en Hollandsche Comptoiren daar onder te rekenen; welke twee laatsten door de *Maraten* geplunderd werden, terwyl het eerste alle zyne voorzigtigheid noodig hadt, om niet in 't zelfde lot te deelen: en onaangezien deeze ongelykheid, veragtte *Sevagy* die verbaasde menigte, en keerde weder zonder eenen Man te verliezen.

Neemt de Stad Gingi in.

Ondertusschen zondt de Koning van *Golcondo*, die door de magt van *Aurengzeb* gekrenkt, en wiens Ryk tusschen den Keizer en den Koning der *Maraten* verdeeld werdt, Gezanten aan den laatsten, om eene vrede met hem te sluiten, die den eersten noodzaakelyk geworden was. *Sevagy* handelde hier in als een Oppermagtige, die zich door zyne overwinningen en magt deedt eerbiedi-

VYFDE HOOFDST.

gen; en hy ontving eene aanzienlyke fomme gelds, Troupen en Gefchut, met welken hy *Gingi*, dat ten voordeele van den Koning van *Dekan* was opgeftaan, van nieuws ging belegeren. Maar *Chirkamloudi*, die daar in naam van dien Koning geboodt, zondt de fleutels der ftad aan *Sevagy*, zoo dra hy hem onder haare muuren gelegerd zag; op voorwaarde, dat hy andere tytels in 't ryk van *Golcondo* zoude hebben; welke voorwaarde de Bondgenoot van den Koning der *Maraten* aannam.

Gelyk ook *Valour* en andere plaatfen.

Eene zoo fpoedige verovering verwekte in *Sevagy* de begeerte, om zich *Valour*, eene fterkte, van ouds vermaard, als de zetel geweeft zynde der Koningen van *Carnate*, eigen te maaken. De Commandant dier plaatfe ftuitte eenigen tyd den voorfpoed van *Sevagy*; maar dees Veroveraar, de langwyligheid eener belegering vreezende, en de plaats geblokkeerd hebbende, trok met dertig duizend man Voetvolk, en vyftien-duizend *Maraten* (of Ruiters) tegen *Chirkam*, den broeder van hem, die *Gingi* aan den Koning der *Maraten* hadt overgegeeven, op. *Chirkam*, op zyne aannadering in wanorde geraakt, nam de vlugt en week naar *Outremalour*; waar hy wel haaft belegerd werdt, en ten laatfte genoodzaakt de plaats voor den Overwinnaar te openen; gelyk ook alle de plaatfen, welken hy voor den Koning van *Vifapour* bewaarde, aan hem af te ftaan.

Trekt na *Pondichery*, doch laat zich te vrede ftellen

Na alle deeze overwinningen oordeelde *Sevagy* het tyd te wezen, de Franfchen, die *Pondichery* toen in hadden, te onruften. Deeze was een ftad zonder tegenweer, en naauwlyks

lyks geraakt uit den elendigen staat, waar in ze door de verwoestingen der *Mooren* gekomen was. De reden van zyn misnoegen op de Franschen was, dat zy *Chirkam*, den Gouverneur in naam des Konings van *Visapour*, dien *Sevagy* overwon, met geld en eenige *Cipaijen* (dat is Voetvolk) ondersteund hadden. *Sevagy* dan, zyne Troupen, die hy tot de belegering van *Valdaour* gelaaten hadt, wat ververscht hebbende, trok naa *Pondichery*; maar de Franschen, toen niet in staat zynde dien Veroveraar te wederstaan, zonden hem eene bezending, die hem, drie mylen van de stad ontmoette; en *Sevagy*, door deeze behandeling reeds voorgekomen, vergenoegde zich met eenige bestraffinge aan den *Bramin*, die het woord voerde, te doen, wegens de hulpe en bescherming, welke de Franschen aan zyne Vyanden verleend hadden: doch deeze zelfde *Bramin* wist zich zoo wel te schikken naar het Karakter van *Sevagy*, dat dees Held den Franschen een *Caoul* toestondt, dat is een behoorlyk bewys, om te *Pondichery* te woonen, de plaats te versterken, en den Koophandel te dryven; voegende 'er nog voorrechten by, raakende het bestier van 't recht, op de enkele voorwaarde van hem een half *per cent* van alle de waaren, die 'er ingescheept of ontscheept wierden, te betaalen; en dat ze geen deel in zyne oorlogen zouden neemen.

Deeze onderhandeling geeindigd zynde, vestigde *Sevagy* alle zyne zorgen op de belegering van *Valdaour*; maar het geluk hem altoos begunstigende, kreeg de Gouverneur

VYFDE HOOFDST.

order van den Koning van *Visapour*, om met den Koning der *Maraten* over vrede te handelen; en de vrede gemaakt zynde, ten voordeele van den laatsten, sloeg hy met zyne Troupen den weg naa *Satera* in.

Sevagy verzekert zyn Ryk.

Sevagy nu in de hoofdstad zyner Staaten wedergekeerd zynde, hieldt zich nergens meer mede bezig, dan met de zorge, om zynen Kinderen een wyduitgestrekt Koningryk en getrouwe Onderdaanen natelaaten: ook hadt hy het vermaak van alle zyne onderneemingen met de gelukkigste uitkomsten bekroond te zien, en de wel gevestigde vrede liet hem eenen ongemeenen Ouderdom, vry van zwakheden, genieten; ontzien zynde van zyne Vyanden, bemind van zyne Nabuuren, en geëerd door gantsch *Indien*. Dus zag men den Slaaf van *Abyssinie* zagtelyk den tol der Natuur betaalen, en den Throon met alle zyne veroveringen aan zynen Zoon *Frannaggy-Raga* verzekeren.

Aanmerkingen uit deeze Historie.

Uit dit kort begrip der historie van *Sevagy* heeft men gezien, tot welk een' hoogen trap van geluk de stoutheid en dapperheid een onderneemend Mensch kunnen opvoeren; want men heeft hem zich zelven zien verheffen van den laagsten staat tot den hoogsten rang der opperste magt; de slaverny ontgaan om den throon te beklimmen; en dit is buiten twyfel het grootste, dat het vernuft, de standvastigheid en heldhaftigheid vermogen. Zodanige voorbeelden zyn echter niet zeldzaam in de onbepaalde en willekeurige Regeeringen; immers heeft men eenen *Tartar* in *China* alle beletselen zien doordrin-

dringen; welken het geluk tusschen zynen eersten staat, en den throon, dien hy beklom, gesteld hadt; men heeft *Nadir-Scha*, of *Thamas-Koulikan*, al zoo vermetel en nog gelukkiger, *Indiën* zien onderbrengen, na dat hy *Persien* vermeesterd hadt; en zynen Kinderen eenen scepter overgeeven, welken de vooroordeelen van 't Gemeen, en de Grooten in hunne eigene handen verzekerd hadden. *Sevagy* was alle deeze voordeelen waerdig, en genootze ook; hy deedt meer; want hy onttrok een zwak en bygelovig Volk, aan zyn geluk verbonden, aan de domheid, waar in de veroveringen en tyranny der *Mogols* het gedompeld hadden; hy stichtte een Koningryk, en deedt zich ontzien van *Mooren* en *Heidenen*; hy was altoos gelukkig, en door 't geluk in alle zyne onderneemingen begunstigd, en tot aan 't einde van eenen langen en schoonen weg geleid zynde, stierf hy gerustelyk in den schoot van geluk en voorspoed.

VYFDE HOOFDST.

Persoons beschryving van *Sevagy*.

Sevagy was zwart en van eene reizige en majestueuze gestalte; zyn uitzigt was doordringend en streng; hy voegde die twee groote hoedanigheden van een Krygs-Opperhoofd, zich gevreesd en bemind te maaken, t'saamen. In zyn leger deedt hy altoos de naauwkeurigste krygstugt onderhouden, en deedt nooit onrecht, noch bewees genade; byzonderlyk was hy oplettend in 't straffen der misdaaden, en boven al van 't vlugten. De straffe tegen groote misdaadigers door hem bepaald, was; hun den buik te doen openen, en gesmolten lood in de ingewanden te doen gieten. Nergens werdt beter bestier

VYFDE HOOFDST.

onderhouden dan in zyne Legers, schoon dezelven dikwyls meer dan vier mylen ver uitgestrekt waren. Altoos de verdienste en dapperheid handhavende trachtte hy zich te verbinden met allen, in welken hy verdienste ontdekte. Het gebeurde eens, dat een Hollandsch Officier, met eenige *Europeesche* Troupen voorby trekkende, door eenen hoop *Maraten*, tienmaal sterker dan de Hollanders, werdt aangetast; doch onaangezien deeze ongelykheid, werden de *Maraten* genoodzaakt te vlugten, een gedeelte van hunne bagage en byna honderd paerden agter laatende: wanneer zy nu in 't vervolg vernaamen, dat de Officier, die door het Leger van *Sevagy* heen trok, aan hem vertoond was, bragten zy hunne klagten in, over het verlies, dat de Hollanders hun hadden aangedaan, en begeerden van hem, dat hy hun de paerden, die hun ontnomen waren zoude doen wedergeeven; maar *Sevagy*, hen bestraft hebbende, om dat ze met zoo groot eene menigte op zoo een hand vol volks waren aangevallen, bespottede hen, dat ze zich hunne paerden hadden laaten ontneemen; en hy liet dezelven niet alleen aan de Hollanders, maar trachtte ook eene verbintenis aan te gaan met hunnen Bevelhebber, om in zynen dienst over te gaan; hem honderd *Pagoden* benevens de inkomste van eene *Aldée* (of Dorp) in de maand aanbiedende.

Kort begrip van zynen Levensloop.

Sevagy, in 1592. geboren, werdt in zyn vyftiende Jaar, als slaaf, verkogt, en trouwde de Weduwe zynes Meesters in zyn vyfentwintigste Jaar; na welken tyd hy nog tweeen-zeventig Jaaren leefde, zich geduurig

groo-

grooter maakte, en de wyduitgestrekte bezittingen, die hy door zyne dapperheid verkreeg, vermeerderde; zoo dat men weinig Veroveraars zoo vermaard en zoo bestendig gelukkig gezien heeft. *Sevagy* zeven-en-negentig Jaaren oud zynde, en aan 't hoofdt van zyn Leger, sloeg den overwinnenden *Chirkamloudi*, en hernam *Gingi*, waar van wy reeds gesproken hebben; hy handelde als een Meester met den Koning van *Visapour*, belegerde *Valdaour*, en vergunde zyne bescherming aan de Franschen te *Pondichery*, toen hunne Vastigheid daar nog zeer onvolmaakt was. In 1687. eindigde hy zynen langen levensloop; geëerd by zyne Onderdaanen, en aan zyne Opvolgers eenen throon, die in 't vervolg geene omkeering scheen te vreezen te hebben, nalaatende. Heden nog zyn deeze *Maraten*, welken nog geregeerd worden door eenen Koning, die het zich eene groote eer rekend van *Sevagy* afkomstig te zyn, in het bezit van het beslegten der geschillen, welken tusschen de *Heidensche* Vorsten en den *Mogol* opreizen; ja dikwils doen zy dien Keizer zelfs waggelen, en dreigen de hoofdtstad zyner Staaten. Even als die strydbaare Natie, in *Europa*, welke Soldaaten aan verscheide Mogendheden levert, zoo voorzien de *Maraten* ook verscheidene Oppervorsten, die ze van hun begeeren, van talryke Legers; doch het zyn gevaarlyke Bondgenooten, uit aanmerking van hunne Krygstugt; want ongelukkig is hy, die hen ter hulpe roept, en niet heeft om hun te betaalen; dewyl zy aanstonds zyn eigen land onder schatting stellen, en het dikwyls gebeurt,

beurt, dat ze in den dienst der Vyanden overgaan, op het oogenblik, als men zulks minst zoude verwagten. Zonderling is het, dat byna alle de Koningen van *Carnate* hunne schatpligtigen zyn.

Krygstugt der *Maraten.*

Ik zal dit Hoofdstuk eindigen met eene Aanmerking over de Krygstugt, welke de *Maraten* als nog onderhouden, en die hen de gevaarlykste Vyanden maakt, die men hebben kan; en die is deeze: Gelyk hunne Troupen meestendeels uit Ruitery bestaan, die zeer snel en levendig is, zoo veranderen zy in een oogenblik van de eene plaats na de andere, en rechten de grootste Verwoestingen aan; naauwlyks hebbenze de Steden, op de grenzen der landen, die zy aantasten, in brand gestoken en verwoest, of men heeftze op den hals; nooit zag men sneller en gevaarlyker bewegingen, en eene Armée, die hen vervolgt, zal ze nooit agterhaalen; menigmaalen heeft men hen op eenen dag twintig mylen lands zien doortrekken en verwoesten. De eenigste toevlugt, waar van men gebruik maaken kan, als men hen tot vyand heeft, is, hunnen aftogt te koopen: anderszins zyn de *Maraten* niets minder, dan onverwinnelyk; en zonder iets verlooren te hebben van hunne oude dapperheid, hebben zy nogthans de andere *Indiaanen* geleerd, hoe men hun moet wederstaan.

ZES.

ZESDE HOOFDSTUK.

De OORSPRONG van het MOGOLSCHE KEIZERRYK.

De *Tartaren*, die het Ooſtelykſte gedeelte van groot *Tartarye* bewoonden, bragten den Godtsdienſt van *Mahomed*, de Dweepery en Slaverny in de *Indiën*, onder het geleide van *Temur-Lengue*, of *Tamerlan*. Deeze *Temur-Lengue*, welken men behaagen gehad heeft in duizend onbehoorlyke blaauwe Boekjes te laſteren, en welken onkundige Schryvers *Tamerlan* genoemd hebben, was een Vorſt, die een Dochter getrouwd hadt van dien berugten *Gingi*, welke geheel groot *Tartarye* op eene willekeurige wyze regeerde; zyn naam *Temur-Lengue*, beteekende kreupele Prins; doch men heeft den zelven veranderd, om hem dien van *Tamerlan* te geeven, welke niets beduidt.

Zesde Hoofdst. Oorſprong van het Mogolſche Keizeryk.

Met even weinig reden heeft men de afleiding van den naam van *Mogol* nageſpeurd, en zynen geeſt uitgeput, om eenen doorluchtigen oorſprong voor hem te vinden; doch men heeft vergeeten, dat de Volkeren van het ooſtelyk gedeelte van groot *Tartarye* zich *Mogols*, of *Moguls* noemen: en zie daar hoe men het wonderlyke opzoekt, om eene hiſtorie te beſchryven. Wat eene ongerymde domheid is het, eenen Vorſt in eenen Vee-

Naam van Mogol.

ZESDE HOOFDST. dryver te veranderen, en de *Mogols*, een strydbaar Volk, in eenen hoop ongelukkige Zwervers, die geene Soldaaten noch Veroveraars zouden zyn, dan by geval.

Aanmerkingen over *Temur Lengue.* *Temur-Lengue*, Hoofdt en Vorst der *Mogols*, was al zoo hoogmoedig als *Alexander* en nog veel gelukkiger; want hy trok de hooge bergen, die *Tartarye* van *Indostan* affcheiden, over; deedt zyn voordeel met de verdeeldheden, die tusschen de Koningen, welken dat gedeelte van *Asie* bestierden, heerschten; hy bragt hen allen, den eenen voor den anderen na, t'onder; en vestigde het uitgestrekte Keizerryk der *Mogols* op de puinhopen hunner throonen. Met deeze voordeelen weinig vergenoegd, bragt hy den Oorlog in *Turkyen* over; zyne overwinningen aldaar behaald, en de gevangenneeming van den berugtten *Bajazet* zyn bekend: Maar men heeft niet willen weeten, dat hy alles gedaan en alles beproefd heeft om de gevangenis van dien *Sultan* te verzagten, ja zelfs om met hem in een vergelyk te treden; doch de onverwinnelyke fierheid des Gevangenen, en de bedreigingen, die hy deedt aan den Overwinnaar, noodzaakten den Tartaarschen Veroveraar ten laatste, om hem in eene yzeren kouwe te laaten opsluiten. In deeze enge gevangkenis, sloeg *Bajazet* over tot razerny, en pynigde zich zelven door wanhoop, om dat hy overwonnen was van eenen Vorst, dien hy veracht hadt; zyn hoofdt eindelyk tegen de tralies van zyn droevig verblyf verbryzelende.

Temur-Lengue zyne magt, en eene meer dan gemeene krygstugt, in de nieuwe Staaten,

ten, welken d'Oorlog en zyne dapperheid hem bezorgd hadden, geveſtigd hebbende, maakte Wetten, leide ſchattingen op de meeſte Heidenſche Vorſten; doch zyne ſtaatkunde liet hen in de Provinciën, die zy beſtierden. Dus zag men, van *Cap Comorin* af tot aan de oevers van de Rivier *Quicena* toe, Heidenſche Raga's verſcheide Koningryken in vrede beſtieren, waar de Natuur hen geplaatſt hadt. De *Polegards*, bewooners der Boſſchen, behielden hunne waardigheden; en *Indoſtan* aan de magt eenes *Mogols* der ſecte van *Aly* onderworpen, beleedt zynen Godtsdienſt, zonder dat de Wet van *Mahomed* invloed op hunne byzondere zeden hadt. Men heeft gezien dat *China*, ondergebragt zynde, Wetten gaf aan zynen overwinnaar; doch zoo *Indoſtan* 'er geene gegeeven heeft, kan het ten minſte dit onder zyne voorrechten rekenen, dat het eenen verdeediger verkregen heeft, die geenszins zyn Meeſter geworden is: en het ware wel te wenſchen dat ons *Europa* zulk eene geruſtheid genoot.

ZESDE HOOFDST.

Alexander de *Groote* bragt zyne overwinnende Wapenen in *Perſien* en *Indoſtan*; doch na zynen dood hebben alle zyne veroverde Staaten hunne vryheid herkregen, of zyn onder zyne Legerhoofden verdeeld geworden; welke Legerhoofden zelven onderling verdeeld waren, en wederzyds elkanderen 'er uit verdreven; waar door dit Koloſſus beeld van magt en grootheid verbroken werdt met den dood des geenen, die het opgerecht hadt. Maar *Temur-Lengue*, veel wyzer zynde, verzekerde zynen Opvolgeren een wyduitgeſtrekt Keizerryk, dat, wel verre van

Wordt met *Alexander* vergeleken.

 weder in te storten, zich heeft uitgebreid tot op onze dagen. Echter waren de Zoons van *Temur-Lengue* geene Veroveraars; want de meesten hunner gaven zich over aan allerly vermaaken, die hen omringden; en de *Serails* waarin men de Schoonheden, uit alle deelen der Waereld met groote koste byeen verzaamelde, hielden deeze prachtige Keizers bezig.

Magt der *Mogols* bevestigd.

Ondertusschen vestigden verscheidene Koningryken, gevoegd by de Staaten, welken *Temur-Lengue* veroverd hadt, onder anderen die van *Condoar* van *Golconda* van *Dekan*, de magt des *Mogols* voor altoos in *Indostan*; want men zag eene menigte van *Asiatische* Oppervorsten hunne trotsche hoofden bukken, en de gebiedende Wetten der *Mogolsche* Keizers ontvangen. Thans werd 'er eene nieuwe staatkunde ingevoerd; want geene der Onderdaanen, hoe ryk anders, konden iets meer in eigendom bezitten; maar alle de rykdommen, die zy met zoo veel gevaar vergaderd hadden, moesten na hunnen dood tot de schatkisten des Keizers keeren; en dus hoopten de willekeurige Vorsten schatten op schatten, en vereeuwigden hunnen Nakomelingen het vermogen, om andere Volkeren t'onder te brengen; ja wat meer is, men werdt dit buitensporig gezag gewend, en verdroeg het, zonder zich 'er over te beklagen.

En nog uitgebreid.

Onaangezien de achteloosheid der meeste Opvolgers van *Temur-Lengue*, hebben de omstandigheden, de opstanden en vooral de binnenlandsche Oorlogen, die dat schoone deel van *Asie* verteerden, nogthans zonder

ophouden, eenige Provincien aan het Keizerryk gevoegd; en in 't vervolg waren de Koningryken, waar van ze waren afgescheurd, te zwak, om zich tegen de voortgangen der Veroveraars te verzetten; dus werden ze eindelyk Provincien, dat is eigentlyk gezegde Wingewesten, die door *Soubahs*, of Onderkoningen, van den Keizer benoemd, geregeerd wierden. Zodanigen waren de Koningryken van *Dekan*, van *Visapour* en van *Carnate*, welke thans werkelyk Provincien van het Keizerryk zyn, en reeds aan 't wankelen waren, onder de Regeering van *Scha-Jeha*; wiens Zoon, *Aurengzeb*, dezelven veroverd hadt, en een der grootste *Mogolsche* Keizers zoude geweest zyn, indien zyne wreedheid, tegen zynen Vader en Broeders gepleegd, zyne eer niet voor eeuwig verduisterd hadt.

Onder de Regeering van *Scha-Jaha* en *Aurengzeb*, zynen Opvolger, zag men, in *Indiën*, een nieuw Koning opkomen; en eenen Staat vestigen, wiens magt altoos ontzaglyk geweest is voor de *Mogolsche* Keizers; en de stoutmoedige geaartheid en eerzugt van *Sevagy* heeft de willekeurige magt der *Musulmannen*, die zoo fier zyn op hunne Veroveringen, zodanig beteugeld, dat zy op het Schiereiland, in de Provincien van *Cadupa* en *Condavir*, nog eenige onafhangkelyke Vorsten hebben moeten laaten, die de staaten, welken zy van hunne Voorouders behouden hebben, nog bestieren: en deezen zyn de enkele voordeelen, die deeze Vorsten nog overig hebben, en welken zy voor eene Jaarlykse schatting moeten koopen; tot dat

eene

ZESDE HOOFDST.

eene gelukkige omwending hen vry maake en aan *Indostan* die vryheid wedergeeve, welke dat schoone Waereld deel, in zyne gelukkige tyden, wel eer genoot.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

REDEN DER STAATKUNDE VAN DEN GROOTEN MOGOL, RAAKENDE DEN GODTSDIENST DER INDIAANEN.

ZEVENDE HOOFDST. Staatkunde des *Mogols* omtrent den Godtsdienst.

Ik heb reeds gezegd, dat de *Mogols* zich, het Keizerryk van *Indiën* door hunne Veroveringen verzekerd hebbende, nogthans niet stelden tegen die groote menigte van verschillende leeringen, welken de ondergebragte *Indiaanen* beleden. Alle Natien hebben, in die wyduitgestrekte Gewesten, de vrye oeffening van hunnen Godtsdienst, en men ziet daar wel drie-en-zeventig verschillende secten, die zich gerustelyk overgeeven aan hunne eigene begrippen, en aan hun eigen stelsel van Godtsdienst. De *Musulmannen*, de minst verdraagzaamen onder hen, behandelen de geenen, welken niet, gelyk zy, de secte van *Aly* belyden, met de uiterste verachting, zien den *Bramin* een vyand van alle bloedstorting, met onverschilligheid aan, en beschouwen den *Paria*, die eenen os slagt, om zich te voeden, met schrik,

ſchrik. Deeze geruſtheid is de uitwerking van de ſtaatkunde des Keizers; want zy hebben op de Godtsdienſtigheid der Heidenſche Onderdaanen ſchattingen gelegd, die ten minſten een derde deel hunner inkomſten uitmaaken.

In de afgodiſche eeuwen zag men het Veelgodenden den oorſprong geeven aan eene menigte Goden, die men naar derzelver omſtandigheden aanbadt; een Held, een Wetgeever, een Man, die in zyn Vaderland vermaard was, werdt na zynen dood vergodet; men ſtelde offeranden in ter zyner eere, men rechtte hem altaaren op, en zeer dikwyls werden de natuurlyke bedryven van éénen Menſche, dien men in den rang der Goden geplaatſt hadt, eene eeuw na zynen dood, in de poëetiſche loffpraken, voor wonderheden uitgegeeven. Doch men zoude zich zeer bedriegen, als men zich verbeeldde, dat buitenſpoorig getal van Godtheden, welken in de *Indiën* worden aangebeden, te zullen vinden, in die menigte van Goden, welken de afgodery en bygelovigheid van ouds heeft voortgebragt; want het ſchynt als of men in dat land, waar in de bygelovigheid alle de Volkeren, die het bewoonen, nog in de diepſte onweetendheid gedompeld houdt, alle de Goden, welken van alle Natien, van de vroegſte tyden af, zyn aangebeden, geërfd heeft. Want men telt 'er drie honderd dertig Millioenen, en 'er zyn even zoo veele Tempels en Altaaren opgerecht, waar op de bygelovigheid hen aandryft dagelyks te offeren.

ZEVENDE HOOFDST. Verſcheidenheid der Afgodery.

In elke Provincie, aan 't *Mogolſche* Keizerryk onderworpen, vondt men Tempelen, door deeze of geene deugd vermaard; en 'er is geen natuurlyke of zedelyke nood, die zynen beſchermer niet heeft: Hier wordt *Viſtnou*, die 't land des Keizerryks van de Reuzen, welken hy onder het gewigt zyner magt verpletterde, verloſt heeft, van de *Malabaren* aangebeden; daar wordt *Rutrem*, onder de gedaante van *Mahedeu* of van *Lingam*, de wierook toegezwaaid; elders verkondigen de *Bramins*, om zich noodzaakelyk te maaken, den Vorſt, die hen aangenomen heeft, de ſmerten in een ander leven te lyden, waar van hy zich niet kan vrykoopen, dan door het offer van *Jagam*. Vooral bemoeit zich de bedriegery dier trotſe en onweetende Secte, om eenen nieuwen luiſter aan heure weetenſchappen by te zetten, en een ſieraad te geeven aan 't wandrogtelyk Veelgodendom, dat zy verzonnen heeft.

Staatkundige Regel des Mogols.

Onder de ſchaduwe deezer beguichelinge vermeerdert de *Mogolſche* Keizer zyne inkomſten; want de Amptenaaren, onder zyn gezag daar toe geſteld, ontvangen een vaſtgeſtelde ſchatting van de Pelgrims, welken de vermaardheid van hunnen Afgod, van 't eene einde der *Indiën* tot het andere voert, naar de hoedanigheid van den Dweeper, die zynen Godt koomt aanbidden. Ondertuſſchen werkt de ſtaatkunde mede met de noodzaakelykheid, om veele barbaarſche gebruiken af te ſchaffen; als daar is die wreede gewoonte, waar door de Weduwe van eenen *Bramin*, of *Malabaar* genoodzaakt was zich zel-

ve

ve te verbranden op den houtstapel van haaren overleden Man; een gebruik, waar van men naauwlyks meer voorbeelden vindt, en zulks niet dan in de Staaten, die door Heidensche Vorsten bestierd worden.

Eene andere reden van de staatkunde der Mogolsche Keizers, betreffende hunne verdraagzaamheid, ontstaat uit den yver der Dweepers voor hunne oude vooroordeelen: hier van daan heeft men den gelukkigen *Sevagy* zich behendig zien bedienen van den haat, welken de *Mooren* den *Indiaanen*, door de strenge willekeurige magt, die ze tegen hen oeffenden, hadden ingeboezemd; men heeft hem gezien zich verheffen boven den rang, waar in zyne ongelukken hem geplaatst hadden; men heeft hem eindelyk eene Alleenheersching zien vestigen en bewaren voor zyne Nakomelingen, en de vryheid, voor hunne Onderdaanen verkregen, moedig zien beschermen. Deeze reden is van zoo veel kragt, dat men dezelve altoos met goed gevolg gebruikt in de onderhandelingen, die men met de *Maraten* aangaat.

AGTSTE HOOFDSTUK.

VAN DE PAGODEN, DE PANDARONS EN FAKIERS.

AGTSTE HOOFDST. *Pagoden*, *Pandarons*, en *Fakiers*.

In ons *Europa* verwart men dikwils alles onder een; naardien een Schryver, in zyn geheim vertrek arbeidende, somtyds raadpleegt met deezen of geenen misleiden Reiziger; en by zich zelven vergenoegd, geeft hy zyn blad aan den Drukker over, in verbeelding, dat hy eene juiste beschryving der zaaken gegeeven hebbe; terwyl hy integendeel niets anders gedaan heeft, dan de eene dwaaling op de andere te stapelen. Dus hebben veele Schryvers gesproken van de *Pagoden* der *Indiën*, die gedenkstukken, die meesterstukken van 't menschelyk vernuft, voor de Afgodery opgerecht; en hebben dezelven verward met de Tempelen, waar van ze slegts meer of min noodzaakelyke Sieraden geweest zyn. Wanneer een *Indiaan* van de kust van *Coromandel Europa* doorreisde, en hy, onze Kloosters ziende, by zich zelven van onze Kerken, als van Kloosters, ging redeneeren; zoo zouden wy hem met recht over zyne onoplettendheid bestraffen: En echter begaan wy deeze dwaaling dagelyks; want de Tempel van eenen Afgod wordt geen *Pagode* genoemd; 'er zyn zelfs veele Tempelen, die 'er geen hebben.

De

Pl. 1.

De Indiaansche Tempels zyn van eene bepaalde gedaante; want men vindt 'er nergens, waar in niet alle regelmaatigheid van een langwerpig Vierkant is waargenomen: en de deur altoos naa de opgaande Zon gekeerd, schynt aan te toonen, dat de eerste Godtsdienst der *Indiaanen* geene versaameling der wanstrogtelykste Afgodery, gelyk heden ten dage, (maar een eenvouwdige zonnendienst) geweest is. Elk deezer Tempelen en schrikkelyke verblyfplaatsen, altoos bewoond door Vledermuizen, ontvangt het licht door de deur; dat is te zeggen dat aldaar een eeuwige duisternis heerscht, welke men vergoedt door een groot getal lampen, welker rook, gevoegd by den kwaaden reuk der gediertens, die 'er woonen, dezelven tot donkere en zeer akelyke verblyfplaatsen maakt. D'Afgod, aan wien de Tempel is toegewyd, is geplaatst op een soort van Altaar, dat altoos met een dikke zwarte en vette korst bedekt is, ontstaande van de offeranden, die men 'er op offert, en welken gemeenlyk uit *Mantegue*, (*a*) uit olie, en aardgewassen bestaan. D'Afgod ontvangt zyn deel van alle die gaven; en van 't afschraapsel dier vette waaren doen de *Pandarons* hunne offeranden.

ACHTSTE HOOFDST. Indiaansche Tempels.

Deeze Tempels hebben verscheidene omgangen; de eerste van welken bestaat uit eenen vasten muur van harden gehouwen steen, en is doorgaands beschermd door ronde toorens, of door halve maanen: doch men zal 'er

(*a*) *Mantegue* is gesmolten boter; want andere vindt men in de *Indien* niet.

AGTSTE HOOFDST.

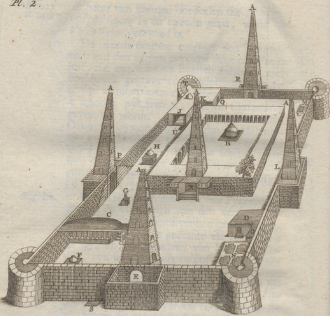
'er beter van kunnen oordeelen uit de bygevoegde figuur in de tweede plaat, welke te *Verdachelon* getekend is.

De tweede omgang omringt den Tempel, en is aan den zelven gevoegd door een Voorhof, dat van fchoone fteenen pylaaren, met beeldwerk gegraveerd, onderfteund is: en boven al moet men zich verwonderen over 't fchoone pylaarwerk, dat te *Chalambron* gevonden wordt. Binnen deezen tweeden Omgang ziet men Niffen, door middelmuuren van elkanderen gefcheiden, en aan dien van den Omgang gevoegd; in welke Niffen men de verfcheidene eigenfchappen des Afgods, die zeer veelen zyn, vindt afgebeeld.

Pagoden.

De *Pagoden* zyn dat foort van Pyramiden, die aan de vier zyden van den eerften Omgang uitfteeken; derzelver hoogte is van driehonderd voeten, de gedaante vierkantig, en de fieraden, die dezelven van buiten verfieren, zyn waardig, het vernuft en geduld der *Afiaanen* altoos vermaard te maaken. Deeze fieraaden beftaan in de afbeelding van de hiftorie der bedryven, waar door de Afgod de eer van vergoodt te worden verworven heeft; en welken in gebakken fteen gefneden zyn. Die van *Verdachelon* vertoonen de bedryven en minneryen van *Rutrem*, aan wien de Tempel is toegewyd; en niets is zoo vuil en zoo onbefchoft, niets zoo onbetaamelyk, als deeze figuuren; doch men zal ook naauwlyks iets beter geteekend vinden: inzonderheid vertoonen de pylaaren de voorwerpen zeer gelykende; en de fchildering op natte kalk, in

Pl. 2.

A *Pagoden.*
B *Malabaarsche Tempel.*
C *Rond Gebouw op pylaaren, dienende tot verblyf voor de Soldaaten.*
D *Verblyf voor den Commandant.*
E *Poort van 't Fort.*
F *Kleine Pagode, overgegeeven tot verblyf voor den Sergeant Majoor.*
G *Een verlaaten Tempel, waar een Tweede-Chirurgyn zyn verblyf hadt.*
H *Kleine Pagode, door eenen Sergeant bezet.*
I *Een Gasthuis, weleer gediend hebbende tot reiniging der Getrouwden.*
K *Gevangenis.*
L *Pagode, dienende voor een Zandhok.*
M *Een zeer diepe Put.*
N *De Tuin van den Commandant.*
O *De Keuken van den Commandant.*
P *Verblyfplaats van den Majoor.*
Q *Verblyfplaats van den/Chirurgyn Majoor.*
R *Verblyfplaats voor eenen Officier.*
S *Corps de Garde van de Cipaijers, buiten het Fort.*
T *Andere Corps de Garde van de Cipaijers op een der Toorens.*
U *Eene andere kleine Gevangenis voor de Zwarten.*
X *Poort des Tempels.*

in de Gaanderyen, vergoedt het geen de ſnykunſt niet heeft kunnen uitvoeren.

In de tuſſchenruimte tuſſchen den eerſten en tweeden omgang, ziet men verſcheidene kleine *Pagoden* en kleine Tempelen, aan mindere bedryven des Afgods toegewy d, of aan die geenen, welken de eer gehadt hebben van in zyne bedryven toegelaaten geweeſt te zyn, en daar door deelgenooten geworden van een klein gedeelte zyner glorie. Ook vindt men in de derde Gaandery, die men tot een Gaſthuis gemaakt heeft, de hiſtorie van de derde Menſchwordinge van *Viſtnou*, waar van *Rutrem* het voorwerp is; en de ſchildering in natte kalk, die dezelve vertoont, is een der grootſte meeſterſtukken van dat ſoort, welken ik ooit in de *Indiën* gezien heb; voornaamelyk heeft ze een zeer ſchoone Ordonnantie in de meenigte en kleeding der beelden, die 'er in vertoond zyn, onze grootſte Meeſters waardig.

Een verblyf van elf maanden te *Verdachelon*, heeft my gelegenheid gegeeven, om een gedeelte der Godtsdienſtige plegtigheden van die ongelukkige ſlaaven der Afgodery te leeren kennen: ook heb ik daar twee van die Feeſten, die men *Aya-Praxi*, of het groote Feeſt noemt, bygewoond. Op deeze Feeſten werdt de Afgod *Rutrem* op eenen geweldig grooten wagen, met zestien raderen, en daar in ſpeeken van een voet, omgevoerd; de lengte des wagens was van agttien voeten, en de breedte van negen; omtrent duizend Indiaanen trokken dat lompe blok, twee aan twee, aan een ſoort van Kabeltouw, zoo dik als die van onze grootſte

schepen, gespannen. Men heeft my verhaald, dat men by deeze Omgangen meermaalen ongelukkige Dweepers gezien heeft, die zich onder de raderen van den wagen wierpen, om daar verpletterd te worden onder het gewigt van hunnen Godt; doch ik zag maar weinige *Malabaren*, die den wagen volgden, en niet een van hun was dwaas genoeg om zich te laaten verpletteren.

De *Pandarons*, of *Bramins*, waren in een groot getal, in de oeffening van hunnen dienst, by deezen Omgang; en myn Schryver verzekerde my, dat, eer de *Europeërs* meesters waren van de Vesting, daar wel zestig zonder ophouden bezig waren met het ontvangen der Pelgrims, met hun een mengsel voor 't hoofdt te smeeren, en met de Dochters der secte, of *Caste*, der Kunstwerkers in metaalen, te trouwen; met welke Dochters zy drie dagen en drie nagten daar bleven, om den Afgod op te schikken en de inkomsten van *Verdachelon*, benevens de geschenken, ofte offeranden, welken de Pelgrims aanbragten, te ontvangen; maar sedert dat d' *Europeërs* in 't Fort geweest zyn, vindt men 'er niet meer dan vyf of zes Grysaarts, die geheiligd zyn om den eigendom aldaar te bewaaren.

Bramins, de eerste Secte der Indiaanen.

De *Bramins*, zynde de eerste *Caste* of Secte der *Indiaanen*, geeven voor van *Brama*, het opperhoofd, afkomstig te zyn; en even daarom zynze Godtsdienstige onderhouders van de Wetten der Zielsverhuizinge, en geboorene Priesters van alle de andere *Casten*, of Secten: en dit, geloof ik, is het eenige geval, waarin ik Vader *Boucher* zou kunnen

toe-

toestaan, dat 'er eenige waarschynlykheid is in de vergelykinge, die hy maakt tusschen de *Jooden* en de *Indiaanen*. Want de stam der *Leviten* by de Hebreeuwen kan, inderdaad, in zeker opzigt, met de *Caste* der *Bramins* by de *Indiaanen*, vergeleken worden. Wanneer de *Bramins* zich aan de pligten hunner bedieninge overgeeven, en eenigen dienst in de Tempels hebben, of met eenen zekeren Sluijer, die vuil geel geverfd is, gekleed gaan; dan zyn ze *Pandarons*, en worden door de andere *Indiaansche Casten* tot aanbiddens toe geëerbiedigd; waar door hunne trotsheid op hunnen staat buitensporig, en zy onverdraaglyk worden.

ACHTSTE HOOFDST.

Fakiers.

Maar zyn de *Pandarons* zoo buiten maate hoogmoedig; het is nog wat anders te zeggen, het geen de *Fakiers*, boetelingen, die in tenten woonen en van almoessen leven, zich aanmaatigen. Want nooit groet een *Fakier*, noch bewyst eenige beleefdheid, zelfs niet aan de Koningen; het geene zy begeeren eischenze met trotsheid, ontvangen het met versmaadinge, en vergelden nooit iets; jaa zy hebben het wreede recht om niet afgeslagen te mogen worden; ook vindt men altoos, in de *Indiën*, eene menigte van die bloedzuigers, welken die wreedheid zoo verre dryven, dat ze de ongelukkige Weduwen van haare bezittingen berooven; en deeze verpligt zyn hun alles af te staan, wat zy der moeite waerdig achten van haar te eischen.

Deeze *Fakiers* zyn doorgaands groote Kwakzalvers, en vry wel ervaaren in de Kruidkunde. In eenen lederen zak hebben zy het mengsel van eenen kleinen steen, 't welk een on-

ACHTSTE HOOFDST. feilbaar tegengift is tegen de beeten van venynige Dieren, en voornaamelyk van de Slangen; maar men moet op zyne hoede zyn, om van hun niet bedrogen te worden, het welk zekerlyk zoude gebeuren, als men 't kogt zonder te beproeven: ook zyn zy zeer berugt wegens het gochelen, en verstaan zich het moffelen en valsch speelen veel beter dan de *Europeërs* van dat handwerk. Hun hoofdt beladen zy met geleende hairen, die zy vry aartig met hunne natuurlyke weeten te vlegten, en in zulk eene menigte daar onder te mengen, dat hun hoofdt wel eens zoo groot wordt, als 't anders natuurlyk is. Onder deeze *Fakiers* vindt men ook de Boetelingen van *Lingam*, die altoos naakt gaan, en hunne mannelyke Deelen van de onvrugtbaare Vrouwen met eerbiedigheid laaten kussen, gedrogtelyke misbruiken der bygeloovigheid, die alles wat de zinnen streelt altoos met kragt en geweld beschermt.

NEGENDE HOOFDSTUK.

VAN DE BAJADERESSEN.

NEGENDE HOOFDST. *Begomies of Bajaderessen.*

Na dat ik van de *Pagoden*, van de *Pandarons* en van de *Fakiers* gesproken heb, is my nog overig een woord te zeggen van de *Begomies* of *Bajaderessen*, dus genoemd van 't Portugeesche woord *Baija*, 't welk danssen beteekent, en waar van men, door verbastering *Bajaderessen*, dat is Danseressen gemaakt heeft. Deezen zyn jonge Dochters,

voor 't meeste deel Weezen, die zich aan de boerery overgeeven, en onder het bestier van eenen *Pandaron*, het hoofdt des Tempels, een gezelschap uitmaaken. Zy hebben doorgaans eenen *Malabaar* by zich, om de maat te slaan met dat zelfde werktuig van koper, dat wy onlangs van de Turken ontleend hebben, om ons krygs muziek te ondersteunen. Dit werktuig noemt men, in *Indiën*, *tam*, en hy, die de maat slaat, mist nooit tot dansfen op te wekken, terwyl hy *tam* zingende, dat woord zonder ophouden herhaalt, op eenen zelfden toon, doch met meer of mindere beweeginge; onderhoudende daar in eenen geduurigen voortgang van 't begin tot het einde, in zoverre, dat de *Bajaderes*, die zoo veel ligtvaerdigheid, onder het dansfen vertoont, als ze kan, den ongelukkigen *Malabaar*, die al *tam* zingende de maat slaat, dikwils in de schrikkelykste stuipen ziet vervallen.

De *Bajaderessen* zyn de schoonste Jonge Dochters, die men in de *Indiën* vinden kan; en gelyk haare inkomsten groot zyn, zoo zyn ze ook altoos ryk gekleed; dragende de meesten van haar tot twintig duizend *Roupies* aan Juweelen, in goud, zilver en edelgesteente aan 't lyf; het haair, doorgaands wel gekamd, bindenze te zaamen tot eene groote en lange vlegt, welke haar tot de lendenen toe afhangt, en aan 't einde van welke zy een gouden aker dragen, zwaar genoeg, om 'er, in haare oeffeningen door verhinderd te worden. Voor 't voorhoofdt hebbenze eene gouden plaat, ter grootte van een Fransche gouden kroon, en ter dikte

NEGENDE HOOFDST. van eenen Hollandschen Dukaat, zeer dikwils omzet met edelgesteente; in het kraakbeen tusschen de twee Neusgaten, dragenze een paerl in eenen ring van gouddraad; de banden, een soort van armringen, die zy aan de handen, en boven de enkels aan de beenen dragen, zyn van het zelfde metaal.

Been- en Armbanden der Indiaanen.

De *Manilles*, of Beenbanden, zyn een sieraad van goud of zilver, en somtyds van glas; die van metaal gelyken naar eene soort van wrong, welke dient om den voorarm, boven de vuist, te bedekken, met dat onderscheid dat de *Manille* van glas veel dikker is buiten, dan binnens arms; zy sluitenze met eene veer, en hol zynde, doet men 'er dikwils kleine steentjes in, als in belletjes. De glazen *Manilles*, welken de *Indiaanen* aan de armen dragen, zyn alleen zeer fyne ringen, en van allerlye kleuren; op welk versiersel zy doorgaans zeer keurig zyn, hebbende 'er tot twintig toe aan elken arm; en niets is zoo byzonder, als de wyze, op welke de geenen, die ze verkoopen, de vingers weeten saamen te voegen, en de hand kleinder te maaken, om ze zonder breeken aan te doen. De Vrouwen leggen dat sieraad nooit af, en des niet tegenstaande, kunnen zy ze, door haare behendigheid en voorzigtigheid, zeer lange dragen.

Pligtender *Bajaderessen*.

De Dans der *Bajaderessen* is zeer ligtvaerdig en echter zeer eenvouwdig; want hy bestaat slegts in 't aanbieden van de opene handen aan den geenen, die men eer aandoet, en in het klappen met de voeten op de maat; gelyk ook in 't veranderen der

hoog.

hoogte van de fprongen, en in 't verhaaften der beweeginge. De *Bajaderessen* moeten niet alleen by de Godtsdienftige plegtigheden der *Indiaanen* danffen; maar ook voor alle de geenen, welken de *Alvadar*, of Heer Pachter van 't Dorp, eer wil aandoen. Door deeze *Bajaderessen* geeven de *Alvadars* het *Nazare*, of gefchenk, over aan de Officiers, die by hen doortrekken; en deeze is ook de eerfte plegtigheid, die zy waarneemen, by het ontvangen van hunne Commandanten, of by hunne Feeften. Zy komen dan met troepen van zes of agt, en een van haar zynde de voornaamfte Danfferes, draagt een fchotel met *Betel* en *Arak*; en op het midden van de fchotel is het gefchenk, dat altoos oneven zyn moet, dat is te zeggen van elf *Roupies*; het mag niet minder zyn, van honderd elf, en van elf honderd een. Wanneer men geen honderd elf, en evenwel meer dan elf Roupies wil geeven, dan mengt men 'er gouden Pagoden onder, die elk drie en een halve *Roupie* waerdig zyn. Na dat de *Bajaderes* het *Nazare* heeft aangeboden, voegt zy haare gezellinnen weder byeen; dan laat de muziek zich hooren, en de dans begint.

Andere foorte van *Begomies.*

Onaangezien den algemeenen oorfprong der *Bajaderessen*, welken ik daar heb opgegeeven, heeft men my ook onderrecht van eene andere foorte van *Begomies*, welke zodanigen niet zyn door eigene verkiezinge. Men zal zich buiten twyfel wel kunnen te binnen brengen, het geene ik hier voor reeds gezegd heb van de *Pandarons*; te weeten: dat zy in fommige Tempels, voor al in die, welken aan *Rutrem*, aan *Lingam* of aan *Pa.*

raxoti,

NEGENDE HOOFDST. *taxoti*, zyn toegewyd, in gemeenschap woonen: gelyk ook dat men my verzekerd heeft, dat ze drie dagen en drie nagten met de nieuw getrouwden leven; uit welke verkeering somtyds een enkelde voortkomt van 't mannelyke of vrouwelyke geslacht; als het een jonge is, kan de Mooder, het kind aan den Tempel toeheiligende, zulk eene gunst begeeren, als zy wil; maar als het een Meisje is, draagt zy het ook wel aan den Tempel op, doch krygt 'er niets voor; en als het dochtertje schoon en bevallig is, maakt men 'er eene *Bajaderesse* van, welke verpligt is zich aan de *Malabaren* ten beste te geeven, en by de groote plegtigheden des Tempels te danssen.

Eene *Bajaderes* mag nooit eenen *Pandaron*, *Malabar*, of *Rajipoutz*, die haar niet meer dan een betel blad, voor haare gedienstigheid behoeft te geeven, afslaan; zelfs dan niet, wanneer ze in Godtsdienstige plegtigheden bezig is. Deeze Dochters zyn in *Indiën* onder openbaare bescherming, worden geëerd, en genieten groote voorrechten; maar zy zyn ook verpligt zich naar alle eigenzinnigheden der geenen, die haar begeeren, te schikken. In alle Dorpen van eenige uitgestrektheid vindt men van deeze Dochters; de meesten echter zyn in de Steden en voornaamelyk in de omgangen der Tempels: ook is het waarschynelyk, dat ze verpligt zyn somtyds van woonplaats te veranderen; want gedunrende den tyd van elf maanden, dat ik te *Verdachelon* vertoefde, heb ik daar drie gezelschappen elkanderen zien op volgen.

TIEN.

TIENDE HOOFDSTUK.

OVER DE ZEDEN EN HET KENMERK DER INDIAANEN.

Tiende Hoofdst. Zeden en 't Kenmerk der Indiaanen.

Het byzonder verſchil van de Zeden en het Kenmerk der *Indiaanen* is op ce verſcheidene gebruiken, welken in hunne *Caſten* of ſeƈten aangenomen zyn, gegrond; want niets is meer tegenſtrydig, ten opzigte der Zeden, dan de *Rajipoutz* en *Malabaren*; in zoo verre naamelyk als de Godtsdienſt invloed heeft op het Kenmerk der Volkeren. Want de grond der Religie is, by die twee verſcheidene ſeƈten, dezelfde; maar de gedaante van den Godtsdienſt der *Rajipoutz* en hunne wyze van beſtaan, is geheel en al ſtrydig met die der *Malabaren*. Deeze zelfde verſcheidenheid heeft plaats in alle de *Casten*; maar het klein verſchil, welk het gevoelen der eene van dat der andere *Caſte*, die 'er onmiddelyk op volgt, onderſcheidt, is zoo onmerkbaar, dat men het, in den eerſten opſlag, byna niet beſpeuren kan: en daarom zal ik my alleen tot de Kenmerken en Zeden der *Rajipoutz* en *Malabaren*, die geheel en al ſtrydig zyn, bepaalen om over de zelven te handelen.

Een *Europeër*, die eerſt in de *Indiën* aankomt, en 't Karakter en de Zeden der *Malabaren*, zonder vooroordeel, onderzoekt, kan

TIENDE HOOFDST.

kan niet nalaaten over die byzondere Secte zich grootelyks te verwonderen, en ze zelfs eenige achting toe te dragen; te meer om dat deeze Secte door verschillende gevoelens niet heel zeer van de anderen onderscheiden is. Want, men zag nooit, meer zedelyke deugden met zoo veele bygelovigheid en afgodery vereenigd, nooit meer zagtaartigheid en beleefdheid van Zeden met zoo veele zwakheid verzeld; want door de Leere verwyderd zynde van alle Natien, die hun naby zyn, maakt de liefde en hunne wyze van herbergzaamheid te oeffenen, hen nogthans broeders van alle de geenen, die hen omringen. In de Velden ziet men hen vreedzaam den akker bouwen, die hun is toegewezen, en zy begeeren niets meer; ongevoelig zynde omtrent den hoogmoed der geenen, die aan 't Hof verkeeren, is 'er niets in staat, om de rust hunner Zielen te stooren; want zy zien voorspoed en tegenspoed met onverschillige oogen aan; het gekorvene Gedierte zelfs, dat onder het gras begraven ligt, vindt by hen beschermers, die deszelfs bestaan onderhouden, en 't een misdaad zouden achten het zelve met den voet te vertreden: en deeze zagtaartigheid verspreidt zich ook over die ongelukkigen, welken door de omstandigheden genoodtzaakt zyn van almoessen te leven; met een woord, men zou van deeze *Caste* kunnen zeggen, dat dezelve nog in dien tyd leeft, om welken af te schilderen onder den naam van gouden eeuwe, zoo veele Poëeten zich vermoeid hebben. De *Malabaren* staan noch naa tytels, noch naa waardigheden, en zouden zelfs een Keizerryk versmaden,

den, als zy daar door genoodzaakt wierden den arbeidzaamen en geruſten ſtaat, waar in zy leven, te verlaaten.

TIENDE HOOFDST.

Maar onder dat zagtaartige Volk, dat zoo zeer aan de Wetten van zagtmoedigheid en menſchlievende beleefdheid gehecht is, vindt men ook anderen, die, alhoewel zy ten deele dezelfde leerſtukken, en voornaamelyk dat van de Zielsverhuizing belyden, een ſpel maaken van de verwoeſtinge. Zodanige *Caſte* of ſecte is die der *Rajipoutz*, der *Cipaijen* en *Maraten*; welken als zoo veele wilde Dieren onder die geenen woonen, welken de zagtheid van alle de anderen onderſcheidt. In vrede ziet men de *Rajipoutz* zich overgeeven aan ſtaatkunde, onder elkanderen ſaamen ſpannen en ontwerpen van verwoeſtinge ſmeeden. Een enkele *Cipaje* verbindt zich ſomtyds met eenigen van zyne gezellen, verheft zich by trappen, en wordt wel haaſt een magthebbende Tyran, die de velden verwoeſt, de *Aldeën* verbrandt, en zyne Troupen, de verwoeſting, het verderf en den dood in de afgeſtroopte Provincien brengt. In den Oorlog zyn ze wreed; want men heeft gezien, dat de *Maraten* alles, wat de razerny verſchrikkelyks kan verzinnen, om een land te verwoeſten, in de Provincie van *Carnate* overbragten, de velden afbrandden en een wreedaartig voorbeeld gaven van barbaarſche pyniginge, door yzeren ſtoelen, duizendmaal pynelyker, dan al 't geen men afgryſelyks van dat ſoort tot hier toe ooit heeft uitgedacht. Want zy zetten het ongelukkig ſlagtoffer, welk in hunne handen valt, op dien ſtoel, binden hem 'er met ketenen aan

Rajipoutz, Cipaijen, en Maraten.

vaſt,

TIENDE HOOFDST.

vast, en plaatsen hem met den stoel boven gloeijende koolen vuurs, zoo lang tot dat de pyn den lyder doet zeggen, waar zyne schatten verborgen zyn; en laaten hem somtyds in de onlydelykste smerten omkomen. Wie zoude ooit geloven, dat de *Maraten* zooveel kwaad zouden kunnen doen aan dat zelfde Volk, met welk zy door de natuur en de leere zoo naauw vereenigd zyn?

Wreedheid der *Bramins*.

Eene andere *Caste*, niet minder vreeslyk in heure razernye, is inderdaad die van de *Bramins*, welker eerzugt en trotsheid, op eenige kennis, hen van de anderen onderscheidt. Deeze *Caste* heeft men menigmaal verward met de *Brachmannen*, by welker kennis en verlichting zy op verre na niet haalen kan. De *Bramins* bezitters zynde van het voorrecht, om de andere *Casten* te onderwyzen, misbruiken altoos het recht, dat zy zich hebben aangemaatigd, van Middelaars te zyn tusschen het Volk en *Brama*; om dien eigenzinnigen Afgod naar hun welgevallen te doen spreeken. Als de *Maraten* met eene kleine Armée komen, om de Provincien te verwoesten, laaten zy ten minsten den geenen, die zich niet kan verdeedigen, toe, gebruik te maaken van de vlugt; maar de *Bramins* voeren nog meer kwaad uit, doch met meer staatkunde. Want deezen zyn het, die de wreede Wetten verzonnen hebben, waar door eene ongelukkige Weduwe van eenen uit hun, verpligt werdt, zich te verbranden op den houtstapel haares Mans, dien zy verlooren heeft. Als zy een voorwerp zien, dat hunne natuurlyke begeerlykheid opwekt; zoo maakt eene voorgewendde

Godt-

Godtspraak 'er hen aanstonds meesters van; en 't is eene schrikkelyke misdaad, hun iets te weigeren; ja de boetvaerdigheid, de grootste geschenken en de volkomenste voldoeningen verzoenen de misdaad niet, die eenen *Bramin* wordt aangedaan. Somtyds worden geheele Familiën der schuldigen in hunne straffen ingewikkeld, en verpligt om groote sommen te betaalen tot hunne vrymaaking; doch ik zal in 't vervolg nog wel gelegenheid vinden, om van deeze opgeblaazene *Caste* nog nader te spreeken.

Paria's.

Men vindt in *Indiën* ook nog eene byzondere *Caste*, welker geaartheid veel verschilt van die der anderen, en welker Zeden volstrekt strydig zyn met die van alle de andere *Casten* der *Indiaanen*. Hun beroep is, dat soort van schoenen te maaken, welken men *Babouches* noemt, en 't is by hen in gebruik, geenen graad van maagschap in 't Huwelyk te erkennen; want dikwils volgt de Dochter haare Moeder op, en wordt de Vrouw van haaren Vader, zonder dat zy zich daar van ooit mag onttrekken. Anderszins zoude de zelfde zagtaartigheid deeze *Caste*, buiten twyfel, met die der *Malabaren* vereenigen; indien naamlyk deeze laatsten eenige vereeniging, met alles wat van haare Secte niet is, konde dulden; vooroordeelen, die aan alle de *Casten* gemeen zyn, en de eene van de andere onherroepelyk afscheiden.

De *Paria's*, een verachte Secte, en tot de geringste bezigheden gedoemd, maakt nog eene der byzondere verscheidenheden, in de *Indiën* uit, welken zoo meenigmaal herhaald zyn. Deeze ongelukkigen, aan de algemee-

TIENDE HOOFDST.

ne vervloekinge overgegeeven; mogen zelf geene wooning by de anderen hebben; want zy moeten hun verblyf in slegte hutten, honderd roeden van de huizen der andere *Casten*, houden; en hun werk is schoenen te maaken voor de *Europeërs*, en hun voor Beulen te dienen. De bezigheden, welken hen voornaamelyk tot eenen grouwel maaken voor andere *Casten*, ja by alle de *Indiaanen*, zyn het bereiden van de huiden, die zy tot het maaken van schoenen gebruiken, en het slagten der Beesten, welken de *Europeërs* eeten. Nooit zou derhalven een *Bramin*, noch *Malabar* van eenen dier ongelukkigen willen aangeraakt zyn; want zulks zoude eene ongehoorde ontheiliging wezen, welke veele boete en ongelukken over den ontheiliger zoude brengen.

Aanmerkingen over de Secten der Indiaanen.

Wie zoude nu kunnen geloven, dat zy, die zoo zeer in gevoelens verschillen, nogthans een en 't zelfde Boek tot eenen grondslag van hunnen Godtsdienst hebben; dat het zelfde Boek den rang van elke *Caste* aangewezen en voor altoos bepaald heeft; ja dat het een en 't zelfde Boek zy, dat aan elk byzonder Lid den geest van dien Godtsdienst, welken hy beleidt, en de leeringen, welken hy volgen moet, inprent? En evenwel is het inderdaad zoo gelegen met den *Vedam*, of met de uitleggingen deszelven; want in dat Boek vindt men de Historie der dingen, de eerste beginselen der stoffe, de verscheidene Godtsdiensten, waar door elke Secte onderscheiden is, naauwkeurig beschreeven. In dit zelfde Boek vindt men den oorsprong van alle die Secten, welken zoo zeer met zich

zich zelven zyn ingenomen, dat ze onoverwinbaare bolwerken opwerpen tegen alles, wat hen onderling zoude kunnen vereenigen: ook heeft de Schryver van den *Vedam* de zonderlinge Historie van *Brama* daar in afgemaald, door welke alle de *Casten* onderteld worden van hem eenen oorsprong te hebben, die veele *Indiaanen* zeer ongelukkig maakt, en waarom zy zeer zouden te beklagen zyn, indien de verbeelding de onaangenaamheden van hunnen staat, in de byzondere Leden, niet verbeterde.

TIENDE HOOFDST.

Alle deeze verschillen, in 't stelsel der saamenlevinge, hebben niet weinig tot verovering van *Indiën*, door de *Mogollen*, toegebragt; want die *Tartaren* vonden zoo veele onverschilligheid, in veele *Casten*, om hunne vryheid te beschermen, zoo veele vreeze in anderen, en zoo weinig tegenstand in die, welken zich tegen hunne wapenen opstelden, dat het land wel haast ondergebragt werdt. Men kan inderdaad de meenigte der verdeedigers, die *Indiën* hadt, ten tyde van den inval der *Mogollen*, niet zonder verbaastheid beschouwen, als men alleen op de meenigte ziet; maar zoo ras men zoo veele zwakheid en zoo weinig eensgezindheid bespeurt, zoo verdwynt alle verwondering; en de *Indiaanen* vertoonen zich niet anders, dan als laf-hartige Volkeren, welken geschapen waren om Meesters te hebben en de wetten eener willekeurige magt te ontvangen.

ELFDE HOOFDSTUK.

VAN DEN VEDAM.

ELFDE HOOFDST. *Vedam* of Wetboek der Indiaanen.

Dagelyks leest men kwaade Overzettingen van den *Vedam*; want veele Schryvers hebben regelen en voorschriften verzonnen, welken zy uitgegeeven hebben voor Overzettingen van Uittrekfels uit dat berugte Boek. Zeker Man, in meer dan een opzigt beroemd, zag eens eenige *Aules*, (*a*) die hy niet verstondt, en geloofde dat hy eenige stukken van den *Vedam* in zyne handen hadt; dus eene zeer schoone Uitlegging over dat Werk schryvende, gaf hy ons, naar gewoonte, de dromeryen zyner vrugtbaare verbeeldinge voor *het geschreevene Woord*, door *Vistou*, of *Vistnou* aan *Brama* gegeeven.

Vistnou, Godt de Schepper der Indiaanen.

Vistnou, is volgens het algemeen gevoelen der *Indiaanen*, Godt de Schepper, het hoogste Opperwezen; met een woord de Almagtige, het eerste Beginsel. Deeze *Vistnou*, een besluit genomen hebbende om het heelal te scheppen, begon dat heerlyk werk, met de geboorte te geeven aan drie volmaakte wezens: het eerste van die wezens was *Bra-*

(*a*) *Aules* zyn bladen van Kokosboomen, waar van de *Indiaanen* zich bedienen om op te schryven: anders is *Aules* eigentlyk de naam van een letter, op zulk een blad geschreeven.

Brahma, die, voor zyn part, de magt kreeg, om de ftoffe van den ruwen klomp van een te fcheiden, de hoofdftoffen te verdeelen, ze tot een einde te doen faamen loopen, en dus de waereld te fcheppen: het tweede wezen wordt *Batchen*, of *Bifchen* genoemd; en zyn werk was de goede orde in de gefchapene dingen te onderhouden, voor de bewaaring van deeze orde te waaken, en eindelyk Middelaar te zyn tusfchen het fchepfel en *Viftnou*: het derde of laatfte der drie Wezens is *Mahedeu*, die magt heeft om te verderven, en wiens werk het is, de kwaaden, de verwoefting en den dood op den Aardbodem te brengen.

Deeze *Mahedeu* heeft reeds driemaal de Menfchen verdorven; en ook driemaal heeft *Brahma* de Menfchen herfchapen, en *Bifchen* de goede orde herfteld. Aan 't einde van dezen laatften tydkring gaf *Viftnou* bevelen aan *Brahma* om wetten te maaken, en deeze bevelen of onderrichtingen van *Viftnou* aan *Brahma* zyn de *Vedam*; en om dat dit Boek eene uitlegging noodig hadt, zoo bepaalde *Brahma* den zin; welke uitlegging het Boek is, dat men *Jacaftra* genoemd heeft.

De *Vedam* is een by uitftek heilig Boek, de *Bramins* mogen 'er alleen in leezen, en het zelve uitleggen voor de *Cafte*, die hen onmiddelyk volgt; maar de andere *Caften* mogen 'er zelfs den naam niet van uitfpreeken. Nooit heeft men mogelyk zoo veele trotsheid met zoo veele vernedering by een gezien, dan by deeze Aanhangers van den *Vedam*; en nooit hebben Priefters zulke fchoo-

ne voorrechten gehad, dan deeze *Bramins*. Een *Bramin* ſpreekt met de Koningen van *Indien* met alle de fierheid van eenen bekwaamen Middelaar, en met de opgeblazenheid van eenen Godtgeleerden, die de gerechtigheid en hemelſche gaven naar zyn welgevallen uitdeelt; en zulks koomt daar van daan, dat de Wetgever aan de Godtgeleerden, in den *Vedam*, den eerſten rang in de Maatſchappye, als vooraf, heeft toegewezen. Want het ampt des Middelaars, tuſſchen het ſchepſel en het Opperwezen, geeft hun de uitgeſtrekte rechten, om zich nooit te vernederen, om vry te zyn van alle ſoorten van dienſtbaarheid, om wetten te geeven, en 'er nooit eenigen te ontvangen. Wie zoude geloven dat deze Prieſters de wyze hunner groeteniſſe zelfs ook in den *Vedam* zouden vinden; en dat een Vorſt, hy zy ook wie hy wil, geene andere groetenis van hun zoude mogen eiſſchen; ja dat die Koningen, anders zoo fier, en zoo byzonder willekeurig regeerende, hun nog zouden moeten voorkomen; (*b*)

Dit

(*b*) Terwyl ik Commandant was op een Fort des Konings, of liever van eene verſterkte *Pagode*, kwam 'er een *Pandaron* in Pelgrimſchap, en ging my voorby, zonder my te groeten, alhoewel hy my, als een Potentaat, met ſtyve kaaken aanzag; doch twee *Mogolſche Cipajen*, die ik tot myne beſcherming by my hadt, met twee Gravers van de zelfde Natie, zeiden tot den *Pandaron*, dat hy my zoude groeten; dees antwoordde, dat hy nooit iemand eerſt gegroet hadt, maar dat de grootſte Vorſten hem voorkwamen met groeten. Myne Gravers verzochten my, hem te mogen noodzaaken beleefder te zyn: ik liet het hun toe, en de *Padaron* groette my; maar in 't vervolg verſtond ik, dat deeze geweldaadigheid hem in gevaar gebragt hadt, om zyne *Caſte* te verliezen.

Dit heilige Boek heeft verscheidene tytels, en naar den indruk, dien het op den Geest der Indiaanen gemaakt heeft, is het verdeeld in vier deelen: Het eerste Deel wordt genoemd *Rogio-Vedam*; het tweede *Jassoura-Vedam*; het derde *Samega-Vedam*; en eindelyk is het laatste, dat voor de *Bramins* van het meeste belang is, genoemd *Adidara-vane-Vedam*. Dit laatste is voor een groot gedeelte verlooren, tot groote smerte der Godtgeleerde *Caste*, die eene groote vermindering van haare eere, rechten en magt aan dat verlies toeschryft: en wy zouden al te veele zaaken in een Hoofdstuk te verhandelen hebben, als wy ons hier over de verscheidene onderwerpen, in de verdeelingen van den *Vedam* vervat, wilden uitbreiden.

ELFDE HOOFDST. Verdeeling van den *Vedam*

Onder de menigvuldige Voorrechten, welken dit Boek aan de *Bramins* toestaat, zyn 'er voornaamelyk vyf, op welken zy zeer jaloers zyn, en die zy de andere *Casten* gewend hebben hun toe te kennen: het eerste dier Voorechten is een verward mengsel van eerbied en misbruik; te weeten eene byzondere offerande te doen, die zy *Tanguam* noemen. Dit offer, welk, op de onderstelling der Zielsverhuizing, tegen de natuur is, wordt op de volgende wyze behandeld. Een Groote, of om my beter uit te drukken, een *Nabob*, en de Koningen van *Indien* hebben alleen het recht, om het offer van *Tanguam* te offeren; en het offer zelve is meesten tyds een wit Paerd zonder vlek; het zelve moet van een genoegzaam geleide verzeld zyn, om voor te komen, dat het niet opgeligt worde, gelyk somtyds gebeurt; aan de *Pagode* gekomen

Voorrechten der *Bramins*.

men zynde, wordt het Paerd van de *Pandarons* gewurgd, het zy om datze geen bloed van eenig Dier mogen ſtorten, of om dat hun oogmerk is, het offer in zyn geheel te houden. Voorts ſnydt men het in ſtukken, en eindelyk verbrandt men het, onder het opzeggen van eenige gebeden, tot die plegtigheden opgeſteld. Ondertuſſchen bewaart men het hart van het Offer, en deelt het uit onder de *Bramins*, die op het Feeſt zyn: en dit is het eenigſte geval, waar in het hun geoorloofd is vleeſch te eeten; waar van zy echter zoo afkeerig zyn, dat veelen daar door belet worden, om het zelve by te woonen. Welk een mengſel van nederigheid, dwaasheid en bygelovigheid! En nergens ontdekt men, by de *Indiaanen*, de waare middelen van Godtvrugtigheid. De verſchillende verblyfplaatſen, werwaards de wyze van leven de *Bramins*, na hunnen dood, moet leiden, zyn zoo menigvuldig, dat de Reden 'er in verdwaalt, om ze wel te onderſcheiden. De *Tanguam* moet de Prieſters tot *Divindri-Loocon* brengen; dat is een gelukkige verblyfplaats, waar *Divindri* Opperhoofdt is; deeze *Divindri* is een hemelſch verſtand; en moet door *Tanguam* gediend worden.

Het tweede hunner Voorrechten is, het offer van *Tanguam* aan de *Caſte* der *Raja's* te vertoonen; want alle de andere *Caſten* zyn van dat offer, en gevolglyk ook van *Divindri-Loocon*, uitgeſlooten.

Een derde Voorrecht is, den *Vedam* te leezen, denzelven aan de *Raja's* uit te leggen; die hem dan ook mogen leezen, maar niet uitleggen. De *Caſte*, op de *Raja's* vol-

gende, welken men doorgaans *Malabaren* noemt, mag den *Vedam* niet leezen, noch zelfs het woord niet hooren uitspreeken: en de zedelyke studie der zodanigen is bepaald tot *Jacastra;* maar de andere *Casten* mogen geen van beiden, den *Vedam*, noch de *Jacastra* leezen, noch hooren leezen.

ELFDE HOOFDST.

Hun vyfde Voorrecht is, Aalmoessen te vragen. Wie zoude geloven, dat de eerste en voornaamste *Caste*, in dat land, alleen het recht zoude hebben, om liefdaadigheid te vorderen; en dat de andere *Casten* ze mogten bewyzen, maar niet ontvangen? Welke magt heeft ongelukkige Menschen ooit beroofd van 't recht, om door anderen onderSteund te worden? Zie daar het geen de kragt der vooroordeelen op een gedeelte van deezen Aardkloot verzaameld heeft, alwaar de Natuur, zoo vrugtbaar in die Luchtstreeken, meer overvloed, dan Inwooners geplaatst heeft; echter zyn de wezens daar zoodanig vermenigvuldigd, dat ons *Europa* nooit zoo veele Menschen in zyne landen heeft, als men in de wyduitgestrekte vlaktens van *Indostan* vindt.

Oorzaak der vooroordeelen.

Niet tegenstaande deeze schynbaare hinderissen voor de menigte der verschillende *Casten*, die men in *Indiën* telt, geloof ik echter, dat men de kragt der vooroordeelen zou kunnen toeschryven aan de meenigte der lastige leerstukken, welken de *Bramins* met zoo veele naauwgezetheid onderhouden. Want wy zien inderdaad dagelyks, in onze Steden, groote gedenkstukken voor de Godtvrugtigheid en tot vereeuwiging van strenge en onvrugtbaare geloften oprechten; men ziet

ELFDE HOOFDST.

Kathuizers zich eene onnatuurlyke stilzwygendheid opleggen, en zich zekere spyzen verbieden, die echter zeer gezond en geoorloofd zyn; men ziet by de Vaders van de Valdeur (*de la Trappe*) nog veel strenger Godtsdienstigen; om nu van veertig en meer andere Ordens niet te spreeken: maar welk een afstand van strengheden is 'er nog tusschen onze Godsdienstigen en de *Fakiers*, of Indiaansche *Joquis*? Want men ziet deeze ongelukkige slagtoffers der bygelovigheid en afgoderye wreede geloften doen en dezelven vervullen, zonder daar toe genoodzaakt te zyn, dan door hunnen eigen wil; en aan dat schrikkelyk gebruik alleen schryf ik den eerbied toe, welkēn de *Indiaanen* voor de *Bramins*, hunne Priesters, hebben.

Tegenstelling van het Euangelie tegen den *Vedam*.

Onaangezien de meenigte van ongerymdheden en beuzelingen, met welken de *Vedam* vervuld is, zyn 'er echter eene zonderlinge orde en uitneemende Voorschriften in begrepen. Wy vinden in 't Euangelie (dat wy belyden) eene zagte zedeleer, eene beminnelyke deugd, en 't gedrag van den Wetgeever overeenkomende, met de leere, die hy predikte; maar dat verrukkend tafereel van het voorbeeldigste leven, is al lang uit het oog gesteld in de praktyk der Christenen. Doch door welk een ongelukkig toeval is het, dat zoo eene zonderling zuivere Leer, zoo aantrekkelyk door de overeenstemminge in haare voorschriften van de gezellige pligten, slegts aan eenige Leden wordt overgelaaten; terwyl het grootste deel dezelve verzuimt, of 'er aan twyfelt? de *Vedam*, daarentegen, die niets anders is, om regt uit te spreeken,

dan

dan een saamenweefsel van verdichtselen en Oostersche vertellingen, heeft wel een ander gezag by de *Indiaanen*, dan het Euangelie by de Christenen: en ondertusschen brengt alles ons tot eenen weldoenden Godt, en leidt ons op om hem te beminnen en lief te hebben; daar alles by de *Indiaanen* schynt saamen te spannen tegen hunne Goden, welker razerny afschuwelyk is. Want als men dat zonderlinge Boek, den *Vedam*, maar inziet, zal men wel haast 'er in vinden, dat *Brama* gestraft, en een zyner hoofden afgeslagen is, om dat hy voor de Menschen tusschen tradt; en zoo hem nog een Godlyke eigenschap is overgebleven, is dezelve in zo veele duisterheden ingewikkeld, en met zoo veele beuzelingen verzeld, dat men in verzoeking zoude komen, om niets in hem te vinden, dan een wezen, welk op de oevers van 't Roode Meer aan de algemeene vervloekinge is overgegeeven, en wiens gedachtenis, na zynen dood, in zyne Familie geëerbiedigd wordt, door de geenen, die hem gesteenigd hebben.

ELFDE HOOFDST.

Na alle deeze ongerymdheden, die men in den *Vedam* ontmoet, en na dat in den zeven gesprooken is van de voorgewende misdaaden van *Brama*, en van de straffen door hem ondergaan, staat men gantschelyk verbaast, hem eene rol te zien speelen onder de Goden van den eersten rang; ja men meent zich vergist te hebben; men slaat het Boek nog eens op, en men leest daar, dat *Brama* in den beginne was, dat hy op de wateren zwom, en de stoffe van een scheidde; dat hy de hoofdstoffen, de waereld, de meenigte

Vergelyking met *Genesis*.

ELFDE HOOFDST.

meenigte der hemelklooten en ſterren, die in de lucht omwentelen, benevens de Menſchen ſchiep; en dat zy gevolglyk aan hem onderworpen zyn, en hun lot van hem afhangt; gy zoudt byna meenen het eerſte Boek van den *Pentateuchus*, (Genezis) over de ſchepping te leezen. Maar welk een onderſcheid is 'er tuſſchen onzen Schepper en *Brama!* welk eene verhevene Majeſteit neemt de Heilige Schryver in acht, in de opvolging der Tafereelen, welke hy vertoont! Welk eene kragt trekt ons tot den Godt, dien wy aanbidden! daar alle de ſierlykheid der Ooſterſche zegswyze, in 't tegendeel, zoo wel de ſchepping, als hun eerſte beginſel, hunnen *Brama*, in eene Zee van duiſterheden verſmoort. Maar, door welk eene vreemdigheid toch, wordt dat eerſte verſtandige wezen, van eenen eerſten Beweeger, veranderd in een onmagtig wezen, van zyne heerlyke voorrechten beroofd, en aan de harde noodzaakelykheid van ſmerten, beroovingen en kaſtydingen te moeten lyden, onderworpen?

TWAALF-

TWAALFDE HOOFDSTUK.

VAN DEN ROGIO-VEDAM, OF HET EERSTE BOEK VAN DEN VEDAM, BEHELZENDE DE EERSTE BEGINSELEN DER DINGEN, OF DE HISTORIE VAN DE SCHEPPINGE.

TWAALFDE HOOFDST. Regio-Vedam.

Men moet zich grootelyks verwonderen over de vreemdigheden der Oosterlingen, betreffende het stelsel der geslachten en der scheppinge van dit groote Heelal, en van de dingen, die 'er in zyn; want men vindt de geschiedenis met de onzekerheid en twyfeling vermengd, in de verveelendste uitweidingen, in eenen hoop ongerymde verdichtselen, en na eene Inleiding, waardig het geene 'er op volgen moet.

Historie van de Scheppinge.

'Er was een eerste Beweeger, een eenig wezen, met een woord, eene Vrouw alleen in de afgronden van den (*Chaos*) verwarden klomp; en evenwel, wie kan 't geloven! hadt deeze Vrouw vermaaken. De tyd, toen aan geene opvolgingen nog onderworpen, hadt echter dagen; en *Paraxavolotis*, (dit is de naam, welken de *Vedam* aan dat eerste van alle wezens geeft) deeze Vrouw, zeg ik, die haar zelve alleen vermaakte, bestemde eenen dag, op welken zy zich wilde verlustigen, op welken zy wonderen moest doen: zy begon dan met de oppervlakte des

waters aan te raaken, met den top van haaren vinger; en een belletje op die oppervlakte gemaakt hebbende, zag zy het zelve langen tyd dryven naar heure eigenzinnige willekeur; dit spel moede zynde, blies zy dat belletje op, maakte het langer, en gaf het de gedaante van een blad van eenen heiligen boom, zeer gelykende naar een kind, dat met zynen regter tee in den mond speelde. Van den navel van dat Kind ging een Tamarinds blad uit, en dit blad was *Brahma*; welke, zeer verwonderd over zich zelven, na zynen oorsprong zocht, en *Paraxavolotix*, of *Paraxavolotis* ontdekte hem dien; waar voor hy haar zyne erkentenis toonde, door hy zyne Schepster te liggen; terwyl zy hem de magt gaf om de waereld, en alle zienlyke en onzienlyke dingen, die 'er in zyn, te scheppen. Het is wonder, dat de eer, welke *Brama* verkreeg, de ydele begippen, welken in zyn harte opkwaamen, niet uit het zelve konde weeren, en dat hy zoo hoogmoedig werdt, meenende in zyne eigene magt een waarborg te hebben, om alles ongestraft te bedryven. Want hy was het eerste van alle wezens, hadt vyf hoofden en tien armen; de schepselen waren reeds uit zyne handen gekomen, en deeze Aardkloot, met eenige onderscheidinge, in een middelgewest der lucht geplaatst, was reeds bedekt met Inwooners, over welker lot *Brama* het bestel hadt. De vrugtbaare Natuur gehoorzaamde zyne stemme, doch hy versmaadde zyne Schepster, en zy verwekte *Baywra*, het hoofd der kwaade Engelen.(a) Dees

(a) Het is zonderling, dat de *Regio-Vedam*, zonder

Dees *Baywra*, wiens oorſprong de *Vedam* heeft overgeſlagen, was voorzien van ſcherpe nagelen, met welken hy een der hoofden van *Brama* opſcheurde; doch dees, beſchaamd over die ontſiering, vernederde zich voor zynen Schepper, (*b*) ſtelde gezangen op tot zynen lof, en verkreeg de gunſt, dat zyn hoofd door *Eswara*, of *Elwra* zoude gedragen worden. Hier noemt de *Vedam* het eerſte beginſel met dien naam; doch wel haaſt nog verder van 't kenmerk der waarheid, zoo noodzaakelyk voor eenen Heiligen Schryver, afwykende, wordt *Eswara* de Klein-Zoon van *Brama*, en deeze laatſte wordt, op zyne beurt, het eerſte beginſel by uitneemendheid.

Ik zal den *Vedam*, dat zonderlinge Boek in 't verhaal zyner dromeryen niet volgen, maar my vergenoegen met, by het geene reeds gezegd is, nog dit eene by te voegen; dat het geloof der *Bramins*, en het natuurlyk beginſel, door den *Vedam* tot onderhouding van de waereld vaſtgeſteld, beſtaat, in zich vier tydperken te verbeelden, waar van 'er reeds drie vernietigd zyn: het eerſte door de Lucht, of door ſtormen en onweders; (*c*) het tweede

der van Engelen geſproken te hebben, aanſtonds van kwaaden begint, die hy *Dewetas* noemt; ondertusſchen heb ik moeite gedaan, om my die plaats te doen overzetten, en met alle de vermaardſte *Bramins*, zoo wel als met de *Jacaſtra* geraadpleegd; doch alle myne moeite was te vergeefs.

(*b*) Andere ongerymdheden van den *Vedam*; eerſt was het eerſte beginſel eene Vrouw, hier verandert het, en wordt van 't mannelyk geſlachte; eerſt wordt het *Paraxavolotis* genoemd; nu ziet men, dat het *Elswara* hiet.

(*c*) Nergens heeft men beter gezien, hoe veel de toevallen

TWAALFDE HOOFDST. tweede door het Water, of den Zondvloed; het derde door de Aarde, die gescheurd is en zich geopend heeft; en eindelyk zal het laatste vernietigd worden door het Vuur: dus heeft de Schryver van den *Vedam* tot het saamenstellen van 't Heelal, dezelfde vier Hoofdstoffen gebragt, die wy 'er ook toebrengen. Is nu onze Natuurkunde beter dan de zyne, of hebben wy veel liever deel met hem aan dezelfde algemeene onweetendheid? Het is myne zaak niet, deeze groote vraag te beslissen.

Ondertusschen moet men wel in acht neemen, dat men den *Rogio-Vedam* niet verwarre met de gemeene gevoelens der *Hendos*, of *Indiaanen*, die de gedaante verwisseling van *Vistnou* geloven, en 'er hem wel negen onderscheidene toekennen. De laatste, die niet, dan na eenige duizend jaaren, zal voorvallen, moet, volgens hunne meening, eindigen met de verschyninge van dien Godt, in de gedaante van een wit Paerd, het welk de Aarde met den voet kloppende, dezelve in de wateren moet doen verzinken. Dees *Vistnou* is, volgens de onderstelling der *Indiaanen*, eens in een Visch veranderd, om den *Vedam* te gaan zoeken.

Eenige Verdichtselen omtrent *Brama*.

Hier ziet men *Brama*, die alle de voorrechten der Godtheid bezit, die het bestel heeft over alle natuurlyke en zedelyke kwaden, die

toevallen in de Natuurkunde van deezen Aardkloot saamen loopen in de begrippen van den Godsdienst, dan by de *Indiaanen*. In die wyd uitgestrekte Gewesten ziet men, in de Maanden van September of October, geweldige onweders, en schrikkelyke stormwinden, die dikwyls groote ongelukken veroorzaken.

die alleen voorzit in 't hoogste der hemelen, en de Waereld, met alle dingen, die 'er in zyn, als hoofdt regeert, door eene andere ongerymdheid van den *Vedam*, gedreigd, alle zyne voordeelen te zullen verliezen, om, na de laatste omwending, in eenen laageren rang te leven; en om zyne plaats dan vervuld te zien door eenen zekeren *Anamònata-Aya*, getrouwen dienaar van *Vistnou*, die aan den laatsten den rang van 't eerste beginsel gaf. Wy gaan ondertusschen voort met eene plaats uit den *Vedam*, die reden geeft van zyn bestaan, over te zetten; om te zien hoe hy begint.

By den uitslag van eenen opperften Raad der Goden, waar van de *Vedam* het getal, noch den oorsprong onderscheidt, gaf *Iswara* bevel, dat men eenen hoogen berg, genoemd *Merowa*, wiens voet op de Zee was, zoude omkeeren. Het oogmerk van dit bevel was, eene kwaade magt, genaamd *Dewitas*, welke niet dan wanorde in deeze waereld te wege bragt, daar door op te sluiten. Deeze berugte berg deedt de Zee door die omkeeringe schuimen, en van dit schuim werdt eene Vrouw geformeerd van eene verrukkende schoonheid, op welke alle de Goden verliefden; maar *Vistnou*, die hier alleen een wederga voor *Iswara* scheen, verkreeg ze tot zyne Vrouwe. Deeze schoone Vrouw werdt *Latsami* genaamd, en gelykt vry wel haar Venus, zoo ten aanzien van haare gegeboorte, als ten opzigte der gebeurtenissen, tot welke zy aanleiding gaf: hierom geeft ze ook aan den Schryver van den *Vedam* overvloedig stoffe voor een langdraadig byver-

TWAALFDE HOOFDST. dichtsel, het welk den dienst van' *Linguam* of *Lingam* op *Latsami* en haaren geliefden *Vistnou* t'huis brengt: zie hier in 't kort hoe de zaak zich heeft toegedragen.

Vistnou hadt *Latsami* zoo dra niet in zyne magt, of hy bemindeze onuitspreekelyk, en nam zynen tyd wel waar om ze te genieten, of om eenige middelen uit te denken, waar door hy zyne Godesse mogt verzekeren, dat hy haar altoos getrouw zoude zyn. Deeze verzekering kon missen; echter meende hy een zeker middel te hebben uitgevonden, en dat was; haar de helft van zyn lichaam te geeven en de helft van 't haare te neemen: door deeze verwisseling werden *Vistnou* en *Latsami* (op wat wyze weet ik niet, en de *Vedam* verklaart het ook niet) gedeeltelyk van beiderlye kunne. Van toen af aan genoot *Vistnou*, zonder hulpe zyner geliefde wederhelft, alle de vermaaken der zinnen. Nu gebeurde het, dat zekere *Madilwra*, op zekeren dag gekomen zynde om *Vistnou* te bezoeken, hem verraste, terwyl hy aan zich zelven deedt, het geen een Man niet doet dan aan eene Vrouwe. De Portier hadt deezen *Madilwra* wel geweigerd in te laaten; maar hy, verstoord zynde om dat hy zoo lang moest wagten, sprak een vloek uit tegen *Vistnou*, welke daar over zeer verstoord werdt. Doch dees Godt het berouw van hem verstaan, en anders ook de smerte, over den uitgesprooken vloek, in zyn harte gelezen hebbende, vergaf hem zulks; schenkende hem te gelyk den *Linguam*, met de gunste om dien aan alle de geenen te mogen vertoonen, die deeze gedaante zouden aanbidden, en ongemeene voordeelen daar naa toe zou-

den

den brengen: en hierom is ook de *Linguam* een der voornaamste sieraaden der *Pagoden.*

TWAALFDE HOOFDST.

Uit al het geene ik daar gezegd heb, en uit het vervolg van den *Rogio-Vedam*, kan men ligtelyk opmaaken, dat dit eerste Boek niet anders is, dan eene versaameling van oude droomen, kwaalyk uitgelegde fabelen, en kinderagtige vertellingen. Dewyl ondertusschen de afkomst der Indiaansche Goden, vergeleken met derzelver verscheidene gedaanten, eene nuttige ontdekking kan voortbrengen; zoo acht ik een volkomen werk over die stoffe te zullen geeven, als ik aan die plaatse zal gekomen zyn. Ondertusschen zal ik dit Hoofdstuk besluiten met een kortbegrip te geeven van de gedaante veranderingen van *Vistnou.*

Gedaante verwisselingen van *Vistnou.*

De eerste gedaante, onder welke *Vistnou* op de Aarde verscheen, was die van een Visch; en deeze gedaante nam hy aan, om by eenen der *Dewetas* te gaan, die het vierde deel van den *Vedam* gestoolen hadt, en met dien buit tot op den grond der Zee gevlugt was. *Vistnou*, een Visch geworden zynde, verwon *Dewetas*, sloeg hem dood, en verscheen, als overwinnaar, op den berg *Mirouwasaya*, alwaar hy hem aan *Brama* overgaf: deeze eerste gedaante wordt *Meitga* genoemd.

De tweede was die van een Schildpadde, anders *Kourmaia*. Te weeten; de *Amortam* (*d*) was verlooren, en men wist dat ze op hoog

(*d*) De *Amortam* is een soort van melk, of room; welke

 hoog bevel in de Zee was uitgegooten; nu werdt de berg *Merouwa* ontworteld en in de Zee geworpen; doch zyn onmaatig gewigt zoude de Aarde hebben doen verzinken; en toen nam *Vistnou* de gedaante van eene schildpadde aan, om het Geheelal zoo lang op zynen rug te dragen, tot dat de *Amortam* wedergevonden was.

De derde Vleeschwording van *Vistnou* was die van een Varken; en deeze gedaante nam hy aan, om de voeten te gaan zoeken van zynen broeder *Mahedeu*, wiens hoofdt door *Brama* gevonden was: doch *Vistnou*, in een Varken veranderd zynde, zocht de voeten van *Mahedeu* te vergeefs, en keerde weder uit de ingewanden der Aarde, gelyk hy 'er ingegaan was; alleen met dat onderscheid, dat hy nu met drek en vuiligheid beladen was.

welke men by den *Nektar* der Griekfche Goden kan vergelyken.

DER-

DERTIENDE HOOFDSTUK.

VERVOLG DER GEDAANTE VERANDERINGEN VAN VISTNOU.

Iemand van eene levendige verbeeldinge, dit Hoofdtdeel van de Vleefchwordingen van *Viftnou* leezende, zoude met veele moeite eenige, fchoon weinig beftaanbaare, gelykheid tuffchen den Godtsdienft der *Indiaanen* en de Religie der *Jooden* kunnen vinden; gelyk ook tuffchen hunne Hiftorie en die der Hebreeuwen: echter heeft de vermaarde *Bouchet*, lid van de Maatfchappy der *Jefuiten*, zich dus uitgelaaten, in zynen brief aan den Biffchop van *Avranche*. Dees *Jefuit* verklaarde alle de leeringen van de verborgenheden der Heidenen door den *Pentateuchus*; (dat is de Vyf Boeken van Mozes); en hy is de eenigfte niet, die overeenkomft gevonden heeft tuffchen de tydrekening der Hebreeuwen, die in hunne Handveften, gelyk wy weeten, omtrent zes duizend Jaaren van de fcheppinge der waereld rekenen, en tuffchen de tydreekening der *Indiaanen*, welken boven de tweeënveertig-duizend en eenige Jaaren fteigert. Ik wil niet zeggen, dat Vader *Bouchet* ongelyk heeft, doch ik heb inderdaad al te veele misflagen in zynen brief geleezen, om te geloven dat hy gelyk heeft. Hoe 't daar ook mede zy, laaten wy de hiftorie van *Viftnou* vervolgen.

DERTIENDE HOOFDST. Vervolg der Gedaante veranderingen.

DERTIENDE HOOFDST.

Men hadt wel eer op deezen Aardkloot eenen Reus, genaamd *Rutrem*, die de Inwooners der Aarde willekeurig regeerde, en eenen geveinsden Godtsdienst oeffende, waar van het voorwerp was die zelfde *Mahedeu*, wiens werk het is de Waereld te verwoesten. Dees Godt door de eerbewyzingen van den Reuze *Rutrem* getroffen, schonk hem, tot eene vergelding het voorrecht, dat hy door geen' Mensch konde gedood worden, noch by dag, noch by nagt; noch binnen noch buiten zyn huis. Dit byzonder voorrecht maakte *Rutrem* den moetwilligsten van alle stervelingen. Want hy bewees niet alleen geenen dienst meer aan zynen weldoener; maar wilde ook niet dat hem die van iemand, wie het ook ware, zoude bewezen worden; in zoo verre dat zyn naam en die van alle de Goden van de Aarde verbannen werdt, en de Reus alle de geenen door zwaare straffen deedt ombrengen, die beschuldigd werden tegen zyn gebod gedaan, en de Goden aangeroepen te hebben: dus deedt de Reus de Menschen, die onder zyne bevelen stonden, eenige Jaaren zugten. Maar eindelyk hadt hy eenen Zoon, en die Zoon eenen godtsdienstigen Leermeester. Als nu *Rutrem* in de plaatse der Goden, welken hy verboden hadt te aanbidden, zynen eigen naam gesteld hadt; zoo wilde de Zoon, *Prigeladin* genaamd, dien niet uitspreken in zyne gebeden, alhoewel hy zynen Vader lief hadt, maar hy riep de Goden en *Vistnou* aan; inzonderheid bewees hy aan den laatsten zulke zuivere eerbieding, dat de gestrengheid van

zynen

zynen Vader daar tegen niet konde opwegen. De Leermeester van *Prigeladin*, een zwakke Ziel in zyne Godtsdienstigheid, vertoonde zynen Leerling, dat hy hem gehoorzaamheid schuldig was, en dreigde hem, by zynen Vader te zullen aanbrengen, indien hy voortging met *Vistnou* te aanbidden; en vreezende dat de Reus de ongehoorzaamheid van zynen Zoon door een ander' mogt verstaan, en hem, als Leermeester in de straffe inwikkelen, verklaarde hy den zelven, dat *Prigeladin*, niet tegenstaande zyne herhaalde bestraffingen, hem versmaadde, en niemand, dan *Vistnou*, aanbadt. *Rutrem*, hier over in toorn ontsteeken, deedt zynen Zoon voor zich komen, en dreigde hem, dat hy hem voor de slangen, beeren en leeuwen zoude werpen, om verslonden te worden; zoo hy niet van gedrag veranderde. Maar *Prigeladin*, standvastig in zyne godtvrugtigheid, verachtte de bedreigingen zynes Vaders, werdt van nieuws door zynen Leermeester aangebragt, en eindelyk van zynen Vader voor alle die beesten geworpen, welken hy hem bedreigd hadt. Hier stapelt de Historieschryver fabel op fabel, om *Prigeladin* van de woede der wilde Dieren, voor welken zyn Vader hem hadt bloot gesteld, te verlossen; doch ik zal de lange en verdrietige verhaalen derzelven voorbygaan, en my vergenoegen met alleen te zeggen, dat *Vistnou* den Zoon van *Rutrem* altoos, uit alle de gevaaren, aan welken de onbarmhertige Vader hem bloot stelde, verloste.

DERTIENDE HOOFDST.

Vistnou wordt half Mensch en half Leeuw.

Geduurende dien langen tyd, dat *Prigeladin* leedt, dat *Vistnou* hem hielp, en de Vader

der *Rutrem* hem geduurig nieuwe straffen aandeedt, zocht *Vistnou* middelen te bedenken, om zich van den Reus te ontslaan; maar het voorrecht, dat *Mahedeu* denzelven hadt toegestaan, maakte het uitvinden van zulk een middel zeer moeijelyk. Het is opmerkelyk, dat men in de menigte der Magten, die tot de Indiaansche Goden behooren, ligtelyk dezelve orde ontdekt, welk onze Europeesche Tovernimfen in acht neemen; en 't is klaar, dat Vader *Bouchet* hier nog veele overeenkomsten zoude vinden tusschen onze zeer geleerde vertellingen van *myn Grootmoeder* en den *Vedam*; want, als ik my wel bedenk, d'eene Tovernimf kon niet vernielen het geen eene andere gemaakt hadt; en even zoo onmagtig zyn ook de Indiaansche Goden. *Vistnou*, ondertusschen over alle hindernissen zegevierende, kwam eindelyk, op zekeren dag, uit een luchtpylaar, wiens verschyning *Rutrem* deedt toeloopen tot den dorpel van zyne deur, in de gedaante van half Mensch en half Leeuw; en dit gebeurde tusschen dag en nagt, ik wil zeggen, als de Zon ondergíng. Op dien tyd en in zulke omstandigheden, wierp *Vistnou*, in toorn ontsteeken, zich op *Rutrem*, verscheurde hem, en maakte zich dronken met zyn bloed. Hier nu dient men aan te merken, dat *Vistnou* den trotsen Reus afmaakte, zonder eenige acht te geeven op eenige voorrechten, die hem van *Mahedeu* vergund waren. Want *Vistnou* was geen Mensch, dewyl hy half Leeuw was; en 't was geen dag noch nacht, want de plaats van 't gevecht werdt alleen bescheenen door de avondschemering; terwyl de Reus, op

den

den drempel van de deure zynes huizes ſtaande, noch buiten noch binnen zyn huis was.

DERTIENDE HOOFDST.

Na deeze vleeſchwording, welker zonderling onderwerp *Viſtnou* in groot aanzien bragt by de Goden, beſloot hy wel haaſt eene andere gedaante aan te neemen; zoo verſchrikkelyk nu de voorgaande was, zoo belachlyk was deeze; want men ziet eindelyk eenen der magtigſte Goden van den Indiaanſchen Olympus de geſtalte en gedaante van eenen Dwerg aanneemen, en het voorwerp der verſchyning heeft een Reus ten onderwerp. Dus zyn 'er zeer weinige Godtsdienſten in de Waereld, waar in de Reuzen niet eenige rollen geſpeeld hebben.

Daar is een tyd geweeſt, dat de Waereld, onder den laſt der afhangkelykheid bezwykende, eenen wreeden, bloeddorſtigen Reus, wiens grootſte vermaak in de algemeene ongelukken beſtondt, gehoorzaamde; de naam van deezen heerſchzugtigen Opperheer was barbaarſch, gelyk hy zelf; want men noemde hem *Gamaparaxoroty*; en de Menſchen zugtteden onder zyne dwingelandy, riepen de Goden aan, en gaven zich over aan geween.

Wordt een Dwerg.

In dit tydperk nam *Viſtnou* het beſluit om de Menſchen van een gedrogt te bevryden, dat zyn vermaak ſtelde in hen te beledigen. Daar toe werdt hy een Dwerg, een *Bramin*, en deedt zich *Choviamamen* noemen: en in deezen ſtaat begaf hy zich naa het hof van den Reus, van wien hy begeerde, dat hy hem, door eene byzondere gunſte, drie voeten lands wilde geeven, om zyn huis daar op te bouwen.

DERTIENDE HOOFDST.

De Reus, den kleinen *Bramin* met medelyden aanziende, oordeelde zyn verzoek al te gering, om het afteflaan, en ftondt het hem toe; doch de Morgenfter, de geheime Raadgeefter van dien Oppervorft, die een looze feex van eene zwarte kunftenaareffe was, zich verbeeldende, dat 'er iets anders onder 't verzoek van den Dwerg fchuilde, vondt geraden het zelve te verhinderen. Nu was het daar gebruikelyk, dat, wanneer aan een byzonder perfoon een verzoek werdt toegeftaan, zulks op de volgende wyze gefchiedde; men nam wat water in den mond, en liet hem, die iets verzocht, een droppel daar van op de hand vallen. De Morgenfter, haare kunft gebruikende, veranderde zich zelve, en liet zich met het water in den mond van den Reus inglyden, op het oogenblik, dat hy den *Bramin* het zegel der gunfte, die hy hem toeftondt, zoude geeven. Deeze pille wat grooter wordende als behoorde, en de Reus naauwlyks adem kunnende haalen, liet hy eenen yzeren priem haalen, waar mede hy zich de keel liet doorfteeken; doch deeze priem deedt der Morgenfterre eenen kwaaden dienft, fteekende haar een oog uit; en nog erger aan den Reus, dewyl hy water genoeg liet doorgaan om het Keizerlyk zegel te volmaaken: en dus verkreeg *Viftnou* het recht, om over drie voeten lands naar zyn welgevallen te beftellen.

Naauwlyks hadt de Reus *Gamaparaxoroty* de drie voeten lands, die hy den Dwerg hadt toegeftaan, aan hem verzegeld, of *Viftnou* veranderde van gedaante en werdt zoo groot,

dat zyn hoofdt aan 't Uitspansel raakte, en een zyner voeten een zeer groot gedeelte der Aarde bedekte; en toen zeide *Vistnou* tegen hem: Gy hebt my drie voeten lands gegeeven, en gy ziet, dat ik alles wat gy zien kunt, met eenen bedekke, waar zal ik nu de twee anderen laaten? De Reus, verlegen over het geen hy zag, vernederde zich, aanbadt *Vistnou*, en boodt hem zyn hoofdt aan, om den anderen voet op te zetten; en dees vertoornde Godt nam het aan, doch zette zynen voet zoo ruw op den kop van den Reus, dat hy hem tot in 't diepste van den afgrond stiet. De elendige Koning zag zich niet zoo ras in dien beklaaglyken staat verstooten, waar in zyne ligtgeloovigheid hem gebragt hadt, of wendde zich nog naar *Vistnou* en vraagde hem, hoe lange zyne pyningen zouden duuren? Zy zullen eeuwig duuren, antwoorde die Godt; maar Gy zult alle Jaaren, in de maand November, op de Aarde mogen komen, om eene plegtigheid by te woonen, die men ter gedachtenisse van deezen dag zal vieren. Zie daar het geen de Indiaanen inderdaad alle Jaaren verwagten, omtrent den tyd van dit Feest, welk zy zeer godtsdienstig vieren.

DERTIENDE HOOFDST.

De zesde, zevende, en agtste Vleeschwordingen van *Vistnou* komen byna op 't zelfde uit; en hy werdt alle drie die reizen een Mensch. De eerste deezer drie Gedaanteveranderingen was, om de *Rajas* den oorlog aan te doen. Deeze *Rajas*, de eerste *Caste* der Indianen na de *Bramins*, hadden de Tempelen verwoest, de offerbeesten, tot offeranden bestemd, weggenomen, en wil-

Vistnou wordt een Mensch.

den

den geenerly Godtsdienst op de Aarde dulden. *Vistnou* over zulke moetwilligheid vergramd, werdt Mensch, deedt de *Rajas* den oorlog aan, en dees oorlog duurde tweeëntwintig geslachten; doch *Vistnou*, altoos overwinnaar, maakte hen eindelyk allen af, en herschiep hen door behulp van *Brama*.

De tweede deezer drie Gedaanteveranderingen, was om eenen Reus, die duizend armen hadt, te bevechten. Alhoewel nu *Vistnou*, die zich toen *Remani* deedt noemen, geen ander Wapen, dan een ploeg kouter, hadt, sloeg hy hem echter zyne duizend armen af, doodde hem, en maakte van zyn stukken gehouwen lichaam een zegeteeken, welk in 't vervolg een groote berg werdt.

Eindelyk was de laatste van deeze drie reizen, dat *Vistnou Remani* werdt, om de Reuzen den oorlog aan te doen; ten welken einde hy alle de Aapen van *Indiën* ter zyner hulpe riep, en met welken hy de luisterrykste Armée der Reuzen geheel en al versloeg: ook herkreeg hy zyne Vrouw, die zy hem sedert tien Jaaren hadden afgenomen, en leefde met haar, als te vooren; maar toen de Waschsters hem daar over beschimpten, verstiet hy ze.

VEER.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

DE NEGENDE OF LAATSTE VLEESCH-WORDING VAN VISTNOU.

De Natuur, doorgaans zeer vrugtbaar in de verſtafgelegene tyden, welke den grooten Godt *Viſtnou* zoo menigmaal in den ſchoot der hemelſche vermaaken gebragt, en onder zoo veele gedaanten aan de verbaasde Aarde vertoond hadt, deedt harde, wreede, trouwlooze, en boven al ongodtsdienſtige wezens geboren worden, ten nadeele van het menſchelyk geſlachte. In dien ſmertelyken en droevigen tyd was de Waereld onder de heerſchappy van een eenigen Dwingeland, en haare moeite was algemeen. Want een willekeurig gebiedende Koning, *Euxodia* genaamd, misbruikte het oppergezag op eene vreemde wyze; hy ſchreef wreede wetten voor, mishandelde de Menſchen, en voerde eenen geduurigen Oorlog tegen alle Godtsdienſtigen, en voornaamelyk tegen de *Bramins*; eene hoofdzonde, welke deeze *Caſte*, zoo trots in haare nederigheid, nooit zoude vergeeven. Dees ſtoutmoedige Koning gaf voor, dat de godtsdienſtige Menſchen, als zoo veele peſten, van de Aarde moeſten verdelgd worden.

VEERTIENDE HOOFDST. Laatſte Vleeſchwording van *Viſtnou*.

Euxodia nu hadt eene beminnelyke Zuster, die deugdzaam en tederhartig was, en die, volgens eene oude Godtſpraak, den Moorder haa-

VEER-TIENDE HOOFDST.

haares Broeders in haaren schoot moest dragen: deeze Godtspraak van niemand dan van *Euxodia*, den willekeurigen Oppervorst, hoedanig hy was, verstaan zynde, misbruikte hy de rechten van zyne magt en gezag, om alle de kinderen zyner Zuster te doen dooden; en zyne woede hadt 'er reeds vyf omgebragt. *Campessin* nu, zoo heette deeze Zuster, was voor de zesde maal zwanger, en niet onkundig zynde, dat de vyf kinderen, welken zy reeds gebaard hadt, door last van haaren Broeder gedood waren, en het zesde voor het droevig lot, dat het zelve beschooren was, willende beschermen; zoo verbergde zy haare zwangerheid, en gebruikte alle mogelyke voorzorgen, om haaren zesden Zoon voor de woede van *Euxodia* te behoeden. Doch zy wist niet, dat zy den grooten Godt *Vistnou* in haare ingewanden droeg, en beviel gelukkig van deezen Godt; welken zy vervolgens aan eenen haarer slaaven betrouwde, om hem op eene veilige plaats, die ongenaakbaar was voor de woede haares Broeders, te bezorgen.

Niet tegenstaande de groote voorzorgen, welken *Campessin* gebruikt hadt, was haare bevalling echter tot kennis van haaren Broeder gekomen; en om dat de Godtspraak stellig bedreigd hadt, dat hy door de handen van den zesden zyner Neeven zoude omkomen; zoo bragt hy veel Volks te velde, om te beletten, dat dit slagtoffer hem niet ontsnapte: doch eindelyk bedroog de Vader van het Kind, die hem niets anders, dan 't geen tot zyne veiligheid strekte, hadt willen zeggen, on-

aan-

aangezien alle zyne zorgen en ongerustheid, de waakzaamheid der Koninglyke lyfwacht, en zondt zynen Zoon in de handen van zekere herders, met bevel, om hem zeer heimelyk op te voeden, en vooral voor den Koning te verbergen.

Nooit is een geheim, zegt men gemeenelyk, minder bewaard, dan als men het belang daar van doet kennen. *Euxodia* was te weeten gekomen, waar zyn Neef was; en woedende geworden zynde, om dat hy hem ontsnapt was, ging hy zelf heen, om zich het vermaak te bezorgen, van hem met eigen handen te dooden; ja zelfs hieldt hy den kleinen *Chrixnen* reeds vast, en maakte zich gereed, om hem het hoofdt tegen de rotsen te verpletteren; doch toen openbaarde deeze Godt zyne magt, door eene Jonge Dochter in zyne plaats te stellen: de Oom hier door verontwaardigd, wilde dat onnozel Schepsel aan zyne gevoeligheid opofferen; maar zy, beginnende te spreeken, zeide tot hem: *staa ongelukkige, en houd op den dood, die u inwagt, te ontvlieden! houd op voor te geeven, hem anderen te zullen aandoen, om uwe misdaaden te bedekken!* Het eerste woord, dat de jonge Dochter sprak, werdt voorgegaan van zoo een schrikkelyken slag, dat *Euxodia* bedwelmd agter over viel; en na deeze aanspraak verdween de Jonge Dochter, laatende den veroorzaaker van alle deeze onlusten in de grootste razernye.

De Oom van *Chrixnen*, in toorn ontsteeken om de schande van bedrogen te zyn, en wegens het gevaar welk hy liep, bepaalde zynen toorn niet tot die onmagtige pogingen;

VEERTIENDE HOOFDST.

gen; maar riep de helsche Magten aan, en bragt alle de Reuzen van 't Geheelal te velde; doch *Chrixnen* wist alle de lagen, welken de Demons (de onderaardsche Geesten) en de Reuzen hem leiden, te vermyden: en uit deeze kenmerken kan men ligtelyk raaden, dat het *Vistnou* was, nu voor de agtste maal vleesch geworden zynde; ook zal men zich hier in niet bedriegen. Een zonderling bewys der magt van deezen kleinen Godt was, het ontdekken van eene Toveresse, die men in de plaatse van zyne Voedster gesteld, en last gegeeven hadt om hem om te brengen: wat doet hy? Hy zoog zoo sterk, dat hy haar bloed en al afzoog, en de Toveres stierf. *Chrixnen* vervolgens, wat grooter geworden zynde, speelde den Herderen, onder welken hy opgevoedt werdt, verscheidene trekken; en onder anderen ontstal hy hun, op zekeren dag, een groote menigte boter; doch de Herders wreekten zich, door hem strengelyk te geesselen: eindelyk ligtte hy met den tyd troupen, deedt zynen Oom den oorlog aan, en eindigde dien, door hem met eigener hand te dooden. Na deeze oorlogs bedryven trouwde hy twee Vrouwen, en nam zestien duizend Bywyven, welke alle Jonge Herderinnen waren; en zich te binnen brengende hoe hy in zyne kindsheid van de Herders was afgerost, voldeedt hy ze alle, op dat zy geene reden mogten hebben zich over hem te beklaagen.

Aanmerkingen over deeze Fabelen.

Op deeze wyze, en met alle deeze vertellingen, welken de *Indiaanen* nog vermenigvuldigen, vermaaken zy hunne Nieuwelingen; ja zy voegen 'er nog veel wanschikke.

kelyker by. Want men leest in hunnen *Ro- gio-Vedam*, dat *Mahedeu*, als een bedelaar op de Aarde omwandelende, zich zelven van beiderlye kunne gemaakt hadt, en oneindige onkuischheden, op zyne lange reize, bedreef; dat hy daarenboven zekere *Parvardi* getrouwd, en met haar, in de daad van wellust, den tyd van duizend jaaren bezig geweest was. *Brama* nu en *Vistnou*, benevens drie honderd dertig millioenen Goden, meenden dat hun Broeder gek geworden was, en begaven zich daarom alle in 't veld, om hem te zoeken; en als zy hem gevonden hadden, scheidden zy hem van zyne Vrouwe, welke (hierom vergramd) na eene meenigte van vloeken tegen de Goden te hebben uitgebraakt, wenschte, dat niemand van hun, in 't vervolg, noch Vrouw, noch wettige Kinderen mogten hebben; maar slegts zoo veele Bywyven, als zy wilden; en de zaak miste ook niet te gebeuren, zoo als *Parvardi* gewenscht hadt.

Hier na schynen alle de voorige ongerymdheden zich weder van nieuws te vertoonen; en onder de verscheidene bedryven, die saamen loopen, om de Godenteelt der *Indiaanen* te vermeerderen, ziet men de belachlykste trekken voor wonderheden doorgaan. Want een *Pougna*, wegens zyne leelykheid en mismaaktheid vermaard, wordt, in de Indiaansche Fabelhistorie, een bespottelyk en belachlyk onderwerp, zelfs voor die geenen, die hem aanbidden. (*a*) Mogelyk zullen de beschaaf-

(*a*) Dees *Pougna* is byna de *Vulkanus* in de bekende Grieksche Fabelen; want zyne leelykheid en mismaakt-

beschaafde Natien, al zyn zy zelven nog zoo weinig ervaaren in de gedenkschriften van hunnen

maaktheid zyn dezelfde: en jaloers zynde als hy, gaf zyne Vrouw hem menigmaal gelegenheid om deeze hartstocht gaande te maaken. Deeze Vrouw by uitstek schoon zynde, hadt noodzakelyk veele aanbidders; doch *Pougna* wist, door zyne wantrouwende liefde, en door middelen, welken hy by der hand hadt, de vernederende uitkomsten van leelyke Echtgenooten te vermyden. Eindelyk verbeeldde dees Godt zich, dat hy zyne Vrouw op zynen rug moest dragen, gelyk hy deedt. Dewyl nu de Goden der *Indiaanen*, in 't doorwandelen van de Aarde, aan alle menschelyke noodzaakelykheden der Natuur' onderworpen zyn; zoo moest hy 'er op zekeren dag eene voldoen, en zyne Vrouw agter een doornen bosch gelegd hebbende, ging hy eenige treden daar van daan, om zich te ontlasten. Deeze Vrouw, alzoo kies, als men de Griekſche *Venus* afschildert, zag ondertusschen eenen uitnemend schoonen Herder; zy riep hem, en hy kwam; doch haar Man kwam ook om haar weder op zynen rug te neemen; en zy, dat ziende, veranderde den Herder in de gedaante van een Rystkorl, en stak hem in haaren mond: ondertusschen draagt *Pougna* zyne Vrouw met den Herder op zynen rug, zonder eenig bedrog te vermoeden.

Deeze Vrouw zich toen van die voordeelige gelegenheid bedienende, gaf haaren Minnaar zyne natuurlyke gedaante weder en genoot, op den rug van haaren Man, alle de wellusten, waar van *Pougna* haar speende. Dit bedryf duurde langen tyd, tot dat eindelyk *Brama* en *Vistnou*, eenen hunner broederen de oogen willende openen, hem ter maaltyd verzochten, en maakten, dat 'er tusschen hem en zyne Vrouw eene plaats open bleef. Als zy nu aan tafel zaten, ordonneerde *Brama* aan de Vrouw van *Pougna*, aan 't Rystkorl, dat zy in haaren mond hadt, zyne natuurlyke gedaante weder te geeven; en *Pougna* toeziende, zag den Herder met ontzettinge, en zyn neus, van verbaasdheid langer wordende, veranderde in eenen Olifants-snuit. Na dit toeval verviel *Pougna* tot *wanhoop*, en liep de Waereld door op de groote wegen,

hunnen eigen Godsdienst, de *Indiaanen* laaken; maar men kan, inderdaad, hun zonderling Veelgodendom niet beschouwen, zonder hen als zwakke zielen aan te zien; en de bykomende redelykheid maakt hunne Godtsdienstige dwaasheden nog veel belachlyker.

VEERTIENDE HOOFDST.

Naardien wy ons nu breedvoerig genoeg over het eerste beginsel, over de hoofdstoffen der scheppinge, volgens de *Indiaanen*, en over den oorsprong der meesten van hunne voornaamste Godtheden, hebben uitgelaaten; zoo wordt het tyd om hunne Zedeleer te gaan beschouwen, benevens de lessen, welken, in dat Land, naar de vreemdigheid van eenen buitenspoorigen Godsdienst geschikt zyn.

Doch hier uit naar 't uiterlyk aanzien te willen oordeelen, zoude een verkeerd besluit wezen; want het is klaar, dat 'er nooit een Volk minder barbaarsch was, dan de *Indiaanen*, en dat in zoo veele ongerymdheid van Godtsdienst zoo veele zedelykheid hadt, als zylieden. Zy hebben eenige Natuurkunde, die hen in staat stelt, om veele eenvouwdige dingen, die nuttig voor den Mensch zyn, te onder-

wegen, om daar eene wyze Vrouw te zoeken, zoo schoon, als zyne tronwlooze geweest was; maar tot nu toe heeft hy te vergeefs gezocht. Hier van daan hebben de *Indiaanen* veele kleine Tempeltjes op de wegen, en vooral digte by de Dorpen, (*Aldeën* genaamd) waar in het beeld van *Pougna*, met zynen Olifants-snuit vertoond wordt. Deeze beelden zyn doorgaands van zwart marmer, en overdekt met olie. En nademaal de Goden in hunne beelden woonen, zoo hebben de *Indiaanen* dezelven zoo zeer vermenigvuldigd, om hem (*Pougna*) gemakkelyker te doen vinden, het geen hy zoekt.

onderscheiden, waar door zy onze kruidkunde menigmaal verrykt hebben; zy zyn een weinig sterrekundig, en weeten de Eclipsen, naar 't zeggen van verscheide Reizigers, vry wel te berekenen; ook hebbenze eenige kennis van de Meetkunde: en is hunne Godsdienst doorzaaid met zoo veele vreemdigheden; zoo moet men aanmerken, dat zy dien ontvangen moeten van de *Bramins*, die al te veel belang in hunne onwetendheid hebben, om dezelve niet te koesteren; want zy zouden aanstonds te veel verliezen, als die bedekselen verbroken wierden. Zodanigen waren, in de Barbaarsche oudheid de *Druiden* by de *Gaulen*, de *Hierophanten* by de *Grieken*, de *Priesters* van *Saturnus* te *Rome;* en zodanigen zyn nog tegenwoordig de *Bramins* by de *Indiaanen*.

VYF-

VYFTIENDE HOOFDSTUK.

VAN DE ZONDE, DE BOETDOENING, DE VERGELDING, EN DE DEUGD.

Men heeft overal, waar Menfchen gevonden worden, die naa het oppergezag in het beftel van kerkelyke zaaken ftonden, misdaaden zien ontftaan, die dikwils, op zich zelven van weinig gevolg waren; maar van groot belang voor den Oppervorft van een Land: deeze misdaaden, al te verborgen, om agterhaald te worden in den geenen, die ze begaat, hebben den aandacht der Wetgeevers opgewekt; en men heeft die geenen willen affchrikken, die men niet durfde ftraffen. In deeze vrugtbaare bron hebben de eerfte *Indiaanfche* Godtgeleerden de Zeeën van fulfer, de opklimmende Raderen met punten van fpykers, en de oproerige afgronden gevonden, in welken de kruipende Dieren verfaameld worden, om de fchuldigen te verflinden: en uit die zelfde onderftellinge hebben ook de *Loocons*, of plaatfen van vermaak, haaren oorfprong gekregen. Want hoe zal men anders onderftellen, dat Volkeren, aan de grofite afgodery overgegeeven, kennis gehad hebben van ftraffen voor de fchuldigen beftemd, of van belooningen aan de rechtvaerdigen toegewezen.

VYFTIENDE HOOFDST. Zedeleer der Indiaanen.

Wanneer de Oppervorft de godtsdienftige leeringen by de willekeurige magt weet te voegen; als hy de Godtheid naar zyn welgeval-

Eigenbaatige Wetten der *Bramins*.

VYFTIENDE HOOFDST.

vallen weet te doen spreeken, en zyne wetten weet te schikken naar de geaartheid der Religie; dan is het niet moeijelyk te begryden, dat deze haare byzondere magt ook even verre heeft uitgestrekt. De eerste Wetgeevers nu der *Indiaanen* waren de oude *Brachmannen*, door *Apollo* geraadpleegd; en van dat woord, door *Talingua* buiten twyfel bedorven, heeft men de *Bramins* gemaakt; die trotse *Caste*, die zich zoo veele rechten en voorrechten aanmatigt. Laatenwe nog eens den *Rogio-Vedam* opslaan, en wy zullen zien, dat de grootste zonden, en die in sommigen opzigte onvergeeflyk zyn, betrekking op hen hebben. Een iegelyk, zegt dit Boek, die eenen der Navolgers van *Brama* beledigt, moet zyn gantsche leven besteden, om het aangedaan ongelyk te herstellen. Als een *Indiaan* zich schuldig gemaakt heeft aan den dood van eenen *Bramin*, zal hy alle de pelgrimmadien ondergaan, die in *Indostan* bekend zyn; en dat zal hy doen met almoesfen te beedelen, tot dat hy zoo veel versaameld heeft, waar van men eene *Pagode* zal kunnen bouwen: en wanneer de dood zyne boetdoening afbreekt; zoo zal hy in eene andere wedergeboorte moeten lyden, en zyne Ouders en alle zyne Nakomelingen zullen volbrengen moeten, het geene hy niet heeft kunnen uitvoeren. Wat konden ze meer eisschen van Menschen, die vyanden zyn van alle bloedvergietinge, en die de vernieling van een wezen begrypen als een heiligschennis tegen hunnen bescherm-God, tegen *Brama*?

Een tweede misdaad, welke het zoenoffer *Tanguam* zoude nodig hebben, was, die een Op-

Oppervorst beging, als hy onderwerping van eenen *Bramin* begeerde. Nu begrypt men ligtelyk, dat deeze straf niet anders was, dan een verleend vonnis, uitgesproken tegen een persoon, die t'eeniger tyd Oppervorst mogt worden, en te kort komen in de eerbiedigheid, tot het schenden van welke geen rang in de Maatschappye hem recht moest geeven.

Door dat zelfde Boek zyn de *Bramins* van alle dienstbaare bedryven uitgezonderd, en hebben alleen het recht om almoessen te begeeren en te ontvangen. Hier uit is klaar te zien, dat dees Artikel de boetdoening (waar van hier boven gesproken is) voor iemand, die eenen van hun doodde, zeer moeijelyk maaken moet. De wyze hunner groettenisse is ook, daar in, bepaald, en zy mogen geene andere aanneemen; noch ook kalk op de betel strooijen, om ze aan iemand aan te bieden, al was hy de grootste Oppervorst, de eerste Potentaat der waereld.

Deeze Wetten strekken zich ook tot de pligten der *Indiaanen* in 't algemeen uit: Zy mogen niet trouwen met hunne Moeder, noch met hunne Zuster; gy zult niets van uwen Broeder neemen, zegt de *Rogio-Vedam*; en ongelukkig hy, die iets rooven zal, al ware het zelfs maar betel, van eenen der Dienaaren van *Brama*; gy zult hun bystaan met alle uwe vermogens; en die zich zelven ontbloot, om eenen *Bramin* te verryken, zal een zuiver en hemelsch vermaak in de *Braama-Loocon* genieten.

Nooit, zegt dat zelfde Boek nog verder, zult gy eenen *Bramin*, die een almoes van u begeert, ontmoeten, zonder ze hem te geeven; en zoo gy 'er geen' hebt, zult gy hem

VYF-TIENDE HOOFDST.

by uwen Buurman brengen, die zich met u op eene schatting stellen zal, om hem in zynen nood te helpen; maar als gy niets versaameld of gespaard zult hebben, om almoessen van te geeven; zo zult gy naa de oevers van den *Ganges* gaan, om u van uwe onmagt te zuiveren.

Het is u verboden, zegt ook de *Vedam*, iets van eenen *Bramin* te eisschen; want zyn goed en zyn leven hoort *Brama* toe. Wie, zulke wreede pligten leezende, zoude niet schaamrood worden van verlegenheid! Hoe ontdekt de *Indiaan* hier niet, in deeze Ordonnantien, den Autheur, die ze gemaakt heeft? En evenwel onderwerpt hy 'er zich aan, zonder over dat Juk, hem opgelegd, te murmureeren of te klagen.

Rang der Casten van de Indiaanen.

Agter deeze Wetten volgen de verscheidene graden der *Casten*, welker rang bepaald is; en dit Boek ontziet zich niet versmaadheden te ordonneeren tegen de *Paria's*, en dezelven op zwaare straffen te verbieden steden te bouwen: ook ziet men deeze ongelukkige secte zich afzonderen, en in eenen hoek van 't veld vlugten, waar heen de schande van hunnen staat hen volgt; want aan de algemeene vervloekingen overgegeeven, zynze tot de slaafagtigste werken gedoemd, maakende de schoenen en pantoffels voor de geenen, die hen versmaaden; met dit onderscheid nogthans, dat de *Bramins* geene andere pantoffels dragen, dan die van hout gemaakt zyn, en door eene *Caste*, die vry hooger is, dan die der ongelukkige *Paria's*. Deeze *Caste*, welke zich niet schynt te bekommeren over de *Loocons*, eet allerly levendige schepsels;

zelfs

VYFTIENDE HOOFDST.

zelfs de rotten, een gedierte zoo veracht by onze *Europeërs*, versieren somtyds het voornaamste gerecht van eenen *Paria*: zy zyn het ook, die den *Europeëren* voor Beul dienen; doch het is een groote misslag van staatkunde aan onze zyde, aan deeze Volkeren het droevig schouwspel van den dood eenes Menschen te geeven.

Oorsprong der Wet, die Weduwen gebiedt zich te verbranden.

Wie zoude gelovén, dat men in den *Rogio-Vedam* den oorsprong van die wreede en barbaarsche Wet zoude vinden, welke alle de Vrouwen der *Bramins* veroordeelde, om zich te verbranden op den houtstapel haarer Mannen? Het is, zegt dat Boek, om de Vrouwen aan te spooren, dat ze haare Mannen mogen bewaren, dat ze hun alle de diensten bewyzen, welken zy verschuldigd zyn, en vooral om voor te komen, dat zy zich niet van vergif bedienen, om hun leven te verkorten. Want voor deeze Wet, zegt die zelfde Autheur, was 'er een tyd, in welken de *Bramins* schielyk storven; toen, voegt hy 'er by, waren de *Pagoden* verlaaten, en de Altaaren der Goden zonder bezorging, zonder offeranden. Ondertusschen regeerde ter zelver tyd een rechtvaardig Koning over de Menschen, die den oorsprong der Ziekte, welke de *Bramins* wegrukte, willende onderzoeken, eenige lyken deedt openen, en bevondt, dat derzelver dood door een zeer fyn vergif veroorzaakt was. Dees Koning, door *Vistnou* aangeblazen, maakte de Wet, die de Vrouwen verpligtte, zich op den houtstapel haarer Echtegenooten te verbranden: toen hieldt het kwaad op, en men hadt wel eenige Vrouwen minder; maar de *Pagoden*

 wer-

Vyftiende Hoofdst.

werden weder bevolkt, en 'er werden offeranden gedaan, als te vooren. Dees Koning, vervolgt de Schryver van den *Vedam*, leefde geëerd op de Aarde, en was geliefd van de Goden en Menschen. Het is derhalven een misslag, dat men tot heden toe alle de Vrouwen verward heeft met die der *Bramins*; want deeze laatsten alleen moesten zich verbranden, en niet de anderen.

Verandering dier Wet.

Het is waar, dat deeze barbaarsche Wet, sedert de verovering der *Mogollen*, veranderd is; want het wordt niet meer bevolen aan de Echtgenooten der *Bramins*, haare Mannen op den houtstapel te volgen, en zich daar aan de vlammen op te offeren; maar zy moeten van 't Huwelyk afzien; doch zoo de liefde tot haare Mannen haar vervoert, om zich met hun te verbranden, zy kunnen het doen; maar die voorbeelden zyn zeldzaam, alzoo de meesten zich 'er van ontschuldigen, en met blydschap de Wet opvolgen, die haar tot een eeuwig Weduwschap verwyst.

Bygeloovige gebaarden der Bramins.

Toen ik my, uit gebrek van andere bezigheden, aan 't onderzoeken van de Zeden der Volkeren van dat Land overgaf, was ik reeds twee jaaren in de *Indiën* geweest; en duizend verscheide Afgodsbeelden, op de groote wegen overal ten toon gesteld, by de ingangen der steden en *Aldeën*, hadden myne nieuwsgierigheid menigmaal opgewekt; ja ik hadt de Godenteelt der Indiaanen al byna geleerd uit eindelooze verhaalen, en ik meende al veel te weeten; doch ik wist nog niets. Eindelyk gelast zynde een Detachement naa *Chiringuam* te geleiden, kwam ik in die groote stad, ingenomen zynde met die weetenschap-

pen

Pl. 3.

pen, die ik meende te bezitten. Daar vervoegende bezorgde men my eenige stukken van den *Vedam*; en dewyl my eenige Artikelen, daar in, zeer bezwaarlyk voorkwamen om ze te gelooven; zoo verpligtte ik mynen Schryver, (*a*) my in de eerste ingangen der *Pagode* te brengen: maar denk eens hoe verbaasd ik stondt, op het gezicht van negentien norse *Bramins*, die alle eene onderscheidene levenswys hadden aangenomen: ik zag 'er veele met bedekten monden, op dat ze niet eenig gekorven diertje mochten insliken; anderen voededen dat gedierte uit Godtsdienstigheid; een ander was als levendig begraven, zich verwezen hebbende om altyd op de aarde te liggen in eene naauwe gevangenis, waar in hy niet konde opstaan; een ander wederom bragt dagelyks eenige uuren door in een zeer gedwongene gestalte, staande op zynen linkeren voet, en met de armen regt uitgestrekt den hemel aanschouwende; doch het geen my boven al ontzettede was, het zien van eenen *Bramin*, die al sedert twee jaaren in de wreedste gestalte geleefd hadt; want hy had zyne beenen kruiswyze onder zyne dyen, en zyne handen boven zyn hoofdt saamengevoegd: in deeze gestalte leefde die ongelukkige van de almoessen der *Bramins*, of van die der *Malabaarsche* Vrouwen, welken hem zeer godsdienstig kwamen voeden; en deeze schrikkelyke straffen hadt hy vrywillig

VYF-TIENDE HOOFDST.

(*a*) Een Schryver is doorgaands een *Malabaar*, die zeer geleerd is, doch men is zeer slegt voorzien, als hy een *Bramin* is, om dat zy doorgaands zeer geheim zyn met de leeringen hunner Religie.

VYFTIENDE HOOFDST.

lig, voor al zyn leven aangenomen. Zou men nu wel kunnen gelooven, dat eene meer of min aanzienelyke plaats in eene der *Loocons*, of van het Indiaansche Paradys, de prys zoude zyn, welke de *Rogio-Vedam* heeft vastgesteld voor deeze soort van boetdoeninge! Ik beken, dat myn hart bloedde en myn Geest beroerd werdt, op 't zien van dat schrikkelyk schouwspel, waarvan ik 't oogmerk niet kon gissen.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

DE AANKOMST VAN DEN HEER DE *LALLY* IN DE INDIEN, EN HET GEDRAG VAN DIEN GENERAAL.

ZESTIENDE HOOFDST. Aankomst van den Generaal de *Lally*.

Naardien ik tot hier toe van de Zeden der *Indiaanen*, van de verscheidenheid hunner gevoelens, hunnen Godsdienst, en van hun beschreven woord gesproken heb; zoo zou men my buiten twyfel over myne stilzwygendheid bestraffen, indien ik die gebeurtenissen ook niet vermeldde, welken ons onze meeste vastigheden in de *Indiën* hebben doen verliezen. En in dit kort verhaal van onze gesteldheid en van onze fouten op de kust van *Coromandel*, kan de geest van partydigheid my niet bezielen; weshalven ik my in dit opzigt verontschuldig, en zal niet dan gebeurde dingen verhaalen.

Nadat de Oorlog tusschen de Koningen van Frankryk en Engeland in *Europa* verklaard was, hadden onze Troepen het Fort *Chinulpet* reeds op de Engelschen veroverd; en dat

van

van *Mirsaheb* op eenen van hunne zwarte Opperhoofden, te vooren *Daubachie* van Mevrouw *Duplex*: ook verwagtten wy alle dagen een Eskwader, voor een jaar reeds bekend gemaakt, en waar van de Heer de *Soupir*, die met een Bataillon van Lotharingen aankwam, ons de tyding bragt, dat het haast stond aan te komen. Middelerwyl noodzaakte een Engelsch Eskwader, welk *Pondichery* dreigde, ons die Stad, de voornaamste onzer Vastigheden op die Kust, te bewaaren; terwyl een geduurige wapenkreet ons altoos op de been hieldt, en eene Armée van *Europeaanen*, veel sterker, dan men tot hier toe in de *Indiën* ooit gezien had, werkeloos bleef voor de muuren van *Pondichery*; om dat men geene vaartuigen hadt, om ze tegen die der Engelschen te doen optrekken: deeze gesteldheid van zaaken duurde tot den 28. April, den dag der aankomst van ons Eskwader, benevens den Heer de *Lally* met zyn Regiment. Hier over was groote vreugde, en de schikkingen van deezen Generaal schenen ons alle voorspoedige voortgangen te voorspellen; want men heeft zich te *Pondichery* nooit kunnen verbeelden, dat de aankomst van zoo een talryke Krygsmagt, als men tot hier toe nog niet gezien hadt, het verlies van al 't geene wy in de *Indiën* bezaten, niet zoude verhinderd hebben.

ZESTIENDE HOOFDST.

De eerste overwinningen, die wy van den Heer de *Lally* verhoopten, waren twee Engelsche Fregatten, onder 't Kanon van 't Fort *S. David* verbrand, en die sterkte zelve in vyf dagen aaangest en veroverd. Nu bragten de bevelen van dien Generaal mede, dat hy na

Misslag van den Generaal.

het

ZES-TIENDE HOOFDST.

het veroveren van 't Fort *S. David*, naa *Madras* moest trekken; en niets konde hem beletten deeze party te kiezen, welke ons *Indiën* zou onderworpen hebben. Maar een Jesuit, de Vader *Lavaur* wist den Generaal te beweegen, zyne Armée naa *Tanjaour* over te brengen, onder voorwendsel, dat men te *Pondichery* gebrek aan geld hadt; en de Heer de *Lally* trok nog tien mylen verder, met een Armée, die hy onderstelde van alles gebrek te hebben, om *Tanjaour* te belegeren, dan hy zoude hebben behoeven te doen om *Madras* aan te tasten.

Verscheide andere fouten.

Deeze eerste fout werdt gevolgd van verscheidene anderen; want de hevigheid van den Generaal deedt hem verscheidene *Tractaten*, met den Koning van *Tanjaour* gemaakt, trouwlooslyk verbreeken, en zyne stad aantasten; doch toen zag men een ongehoorde zaak; want een Armée van byna zes duizend Blanken werdt geslagen door één hand vol Zwarten; een verlies zeer bezwaarlyk te herstellen, in een Land, waar de verbeelding, die men van zulk een Krygsmagt heeft, overwinningen doet behaalen. Wy werden vervolgd door een *Corps* Indiaansche Ruitery, gecommandeerd door *Manogi*, Generaal van de Troupen des Konings van *Tanjaour*, en bezuurde alle de kwaaden, welken de nederlagen plegen te volgen; de afgryslykheden van den honger, den dorst enz. nevens de hitte eener brandende zonne, bragten wanorde onder onze Troupen; en by alle deeze kwaaden kwam nog de overlooping, welke de schande onzer vlugt nog meer vergrootte. De Heer de *Lally* trok met het overschot zyner

ner Armée weder in *Pondichery*, en na eenige dagen te hebben uitgerust, trok men weder te velde, om zich van *Arcate* meester te maaken.

ZESTIENDE HOOFDST.

Eene andere ongerymdheid, den Heere de *Lally* ook geraden, was, dat hy *Raja-Saheb*, wiens vermogen door de groote verliezen was uitgeput, tot *Nabab* van *Arcate* verhefte; daar hy dit Ampt hadt moeten geeven aan een Opperhoofdt, dat in staat was, om het gebrek van geld, tot betaaling der Armée, te vervullen; en ten minsten zich zelven door zyne eigene magt te verdeedigen: maar men wilde eenen Bevelhebber, die in de Indiaansche Krygs- en Staatkunde was grys geworden (*a*), niet geloven; men hadt echter ongelyk; want de uitkomst rechtvaardigde de voorzeggingen van dien zelfden Officier, welken altoos te verachten, de Heer *de Lally* voor een spel hieldt.

Madras belegerd doch ontzet.

Een kleine, maar verderflyke slag, in de vlakte tusschen *Pondichery* en de bergen voorgevallen, gaf den Engelschen tyd, om hulp van *Bombay* te krygen; en door een zonderling ongeluk, was het de zelfde tyd, welken de Heer *de Lally* gekozen hadt, om *Madras* te belegeren. De Ridder *Dur*, een Officier van verstand, moest de bedryven tot den aanval der plaatsen bestieren, en daar in werdt hy nog gedwarsboomd door den Heer *de Lally*; hier door hadt *Madras* het vermaak, na een belegering van zes weeken uitgestaan te hebben, van zes schepen met Ververschingen, Troupen, en Krygsbehoeftens te zien aankomen,

(*a*) De Heer de *Bussi*.

ZESTIENDE HOOFDST.

men. Zoo draa hadt de Heer *de Lally* de Hulptroepen te *Madras* niet zien aankomen, of hy deedt de belegering opbreeken, een gedeelte van 't Kanon vernagelen en de ſtad verlaaten; men liet de zieken agter, en de wanorde verzelde ons tot omtrent *Arcate*. Dezelfde Bevelhebber, dien ik reeds gemeld heb, de Heer *de Buſſi*, riedt den Generaal, zich voor *Grand Mont*, twee mylen van *Madras*, neêr te ſlaan, en als men deezen raad gevolgd hadt, zou men de ſtad hebben ingenomen; maar de Generaal verachtte boven alles de raadgeevingen van den Heer *de Buſſi*.

Maſulipatam ingenomen.

In 't midden van deeze verwarringen bragt de Generaal zich te binnen, dat *Maſulipatam* door de Engelſchen belegerd werdt, en door eenen Bevelhebber, die de algemeene goedkeuring niet op zyne zyde hadt, moest verdedigd worden; weshalven hy twee ſcheepen, met vyf honderd mannen beladen, derwaards deedt vertrekken, onder bevel van den Heer *Moracin*. Maar ons lot was te verliezen: *Maſulipatam* werdt door drie honderd Engelſchen ingenomen, alhoewel het door vier honderd en vyftig Franſchen verdeedigd werdt, onder de orders van den Heer *de Conſtans*, die in onderbroeken, op de Indiaanſche wyze, gevangen genomen werdt. Van de twee toegezondene ſchepen, leedt het een, genaamd

(*b*) Men vernam wel haaſt, dat het voorgegeven ſecours nergens anders in beſtond, dan in eenige *Lascars*, en dat men 'er althans geene levensmiddelen hadt. Deeze tydingen werden ons voor *Arcate* beveſtigd: en de Engelſchen waren nog te *Grand-Mont*, om zich te herſtellen van de ziekten, die in de ſtad *Madras* heerſchten.

naamd de *Bristol*, schipbreuk op de Kust, en het ander, *Haarlem* geheeten, werdt door de Engelschen verbrand; en van de vyf honderd mannen, met de twee schepen gezonden, kwamen 'er slechts twee honderd terug; welke de Heer *Moracin* met veele moeite behield tegen eene heele waereld van Vyanden, welke de omstandigheden en onze nederlagen tegen ons gewapend hadden.

ZESTIENDE HOOFDST.

Onder de menigvuldige verhaalen, die uit de penne van den Heer *de Voltaire* zyn voortgevloeid, kon ik die niet met stilzwygen voorbygaan, welken de beschryving en bedryven betreffen. Dees Schryver geeft voor, dat de slag van *Vandavachie* op een Eiland zy voorgevallen; doch 'er is geen Eiland in dat gedeelte der Provincie; want anders was de Heer *de Lally* niet alleen op het slagveld gebleven, dewyl de Heer *de Bussi* nog lange na zynen aftogt gevangen genomen werdt: de Armée der Vyanden bestondt ook niet uit *Maraten*; maar 2500 Engelschen, onder de orders van eenen Colonel, maakten dezelve uit: de *Maraten* hebben niet slegts een Opperhoofdt; maar eenen Koning, die den tytel voert van *Saha-Raja*, de groote Koning; eindelyk is hy ook niet verkiesbaar, maar de throon vervalt op den manlyken erfgenaam.

Misslag van *Voltaire* geteekend.

In deezen Autheur moet alles gevoel hebben van zyne levendige verbeelding; want met een trek zyner penne vermeerdert hy 't Engelsch Eskwader, dat het onze noodzaakte de kust te verlaaten, aanstons met zeven schepen; en hy doet door den Heer *de Laryt* eenen brief vertoonen, die nooit tot hem

ZESTIENDE HOOFDST.

gekomen was; want hy was door de Engelschen onderschept: in deezen brief zeide de Heer *de Lally* tot den Gouverneur van *Pondichery*: „ Ik wil liever over de *Caffers* gebieden, dan langer in dit Sodom blyven, het welk noodzaakelyk, vroeg of laat, door het vuur der Engelschen moet verteerd worden, zoo dat van den hemel het niet doet." Ik heb deezen uitstap gedaan om eenige fouten wech te neemen van eenen Schryver, die naauwkeurige verhaalen hadt moeten doen, indien hy zyn werk niet gemaakt hadt om een gevoelen voor te staan, dat strydig is met dat van anderen: maar ik keer weder tot den rechten weg. Onze rampen waren geene gevolgen van de onbekwaamheid van onzen Generaal, maar van de geaartheid, waar door hy alle de inwooners van *Indiën* aanzag als verachtelyke beesten, by welken de Reden geene plaats kon hebben. Want elke hindernis, die hy tegen zyne eigenzinnige begeertens ontmoette, dreigde hy met de galg; en ik heb den Heer *de Lally* te *Pondichery* zien ordonneeren zeven galgen op te rechten, om de geenen, die geene schattingen opbragten, aan op te hangen. Dit bevel, de onzinnigheid en 't kenmerk van hem, die 't gaf, genoeg vertoonende, verwekte hem zo veele vyanden, als hy daar inwooners hadt.

De Heer *de Lally*, alle de voordeelen, door de inneeminge van 't Fort *S. David* verkregen, verloren hebbende, zag zich eindelyk genoodzaakt hulp te zoeken by de *Indiaansche* Vorsten. Hierom werd de Heer *de Bussi* naa den Broeder van den *Nabab* van *De-*

kan gezonden; maar het scheen, als of de Generaal vreesde te verkrygen het geen hy verzogt; want hy deedt aan *Salabatzingue* schryven, dat hy niets van 't geen de Heer *de Busſi* hem zeide moest geloven. Echter kwam de Heer *de Busſi*, onaangezien alle de hindernissen, die men hem verwekt hadt, met eenige Troupen te rug; maar *Salabatzingue* wilde het niet wagen de *Gats* te passeeren, en zich aan de eigenzinnigheid van den Heer *de Lally* te onderwerpen.

ZESTIENDE HOOFDST.

Terwyl de Heer *de Busſi* in *Canada* handelde, liet de Heer *Noranha*, door den Heer *de Lally* belast met de gewigtige Commissie om met de *Maraten* te handelen, en te trachten een *Corps* hunner Troupen te verkrygen, zich misleiden door *Moraroo*; en kwam eindelyk in de Fransche Legerplaats te rug met twee duizend slegte Ruiters, die by den slag van *Vandavachie*, geen ander gebruik van hunne paerden maakten, dan op het eerste losbranden van het Engelsch geschut, de vlugt te neemen.

Toen verdeelde de Heer *de Lally*, hulp by de Indiaansche Vorsten zoekende, zyne Armée, en nam twaalf honderd mannen van dezelve, om naa *Cheringham*, een vermaarden en versterkten Tempel op een Eiland van de *Caveri*, te zenden.

Edoch deeze schikkingen van den Heer *de Lally*, en de onderhandelingen van de Heeren *de Busſi* en *de Noronha* maakten geene de minste verandering in den loop der tegenspoeden; die ons dreigden na den slag van *Vandavachie*; en dewyl de Heer *de Busſi* aldaar krygsgevangen gemaakt was, zo werden wy

ZESTIENDE HOOFDST. Pondichery belegerd en ingenomen.

genoodzaakt naa *Pondichery* te wyken. Ondertusschen vermeerderde de Engelsche Krygsmagt naar maate de onze afnam, men zag zich wel haast te water en te land belegerd, en moest zich eindelyk na alles uitgestaan te hebben wat op een belegering volgt, in eene Stad, die flecht voorzien is, en waar de wanorde, dagelyks toeneemende, haaren invloed heeft, op bescheidenheid overgeeven. Men heeft den Heer *Duplex*, die niet eens een Krygsman was, twee Engelsche Arméën, veel talryker dan die, welken *Pondichery* belegerden, toen de Heer *de Lally* daar commandeerde, zien wederstaan, den vyand zien noodzaaken het beleg op te breeken, en eenigen tyd daarna *Madras* zien veroveren: Maar nu zag men eenen Generaal, commandeerende eene Armee van zesduizend *Europeërs*, alle de Vastigheden, welken de Franschen op de Kust van *Caromandel* hadden, de eene na de andere verliezen; Vastigheden, die de Regeering onnoemelyke sommen gekost hadden, en welker verscheidene gesteldheden eenen bloeijenden Koophandel aan de Fransche *Compagnie* schenen te verzekeren.

Men weet welk lot de Heer *de Lally* te *Parys* heeft ondergaan; veele Menschen geloofden dat hy onschuldig was; ik zal my wel wagten dat te zeggen, maar geloof vastelyk, dat de Admiraal *Bing* zo veel verlies niet veroorzaakt heeft aan Engeland, als de Generaal *de Lally* aan Vrankryk gedaan heeft.

Ik ben in alle die Oorlogen gebruikt, en zelfs door verscheide snaphaankogels gekwetst geweest; doch werdt eindelyk naa *Europa* geroe-

roepen, door belangens die my dierbaar waren: en aan deeze omstandigheden heb ik het dank te weeten, dat ik geen getuige geweest ben van de laatste rampen van *Pondichery*; toen deeze Stad een prooi werdt voor de Overwinnaars, die zich aan haar wreekten over 't vernielen van het Fort *S. David*.

Ik genoot toen een zoete rust en de vermaaken van een aangenaam gezelschap, op het Eiland *Bourbon*; en een verblyf van elf maanden op dat Eiland leerde my de gelukkige Bewooners van 't zelve, die de voordeelen van eene geduurige lente in vrede genooten, naader kennen: en thans op reis zynde naa *Europa*, waar ik eerst het licht zag, beschouw ik de menigvulge Natien nog, welke ik op myne reizen gelegenheid gehad heb te onderzoeken, met eene gemoedsgesteldheid zonder tegenzin tegen het menschelyk geslacht, en doe geloften de Zee wel haast weêr te zullen oversteeken, en dan met minder vooringenomenheid de zelfde Menschen te zullen beschouwen, die ik in myne jongheid verachtte; maar welke de ervarenheid my geleerd heeft te ontzien.

Besluit van 't Werkje.

E I N D E.